

ARGIA

POLITIKA

Demokrazia
berritzera datoz
Interbentzio Gune
Partehartzaileak

GASTRONOMIA

Eltzeetatik kanpo
egositako saltsak

MENDIA

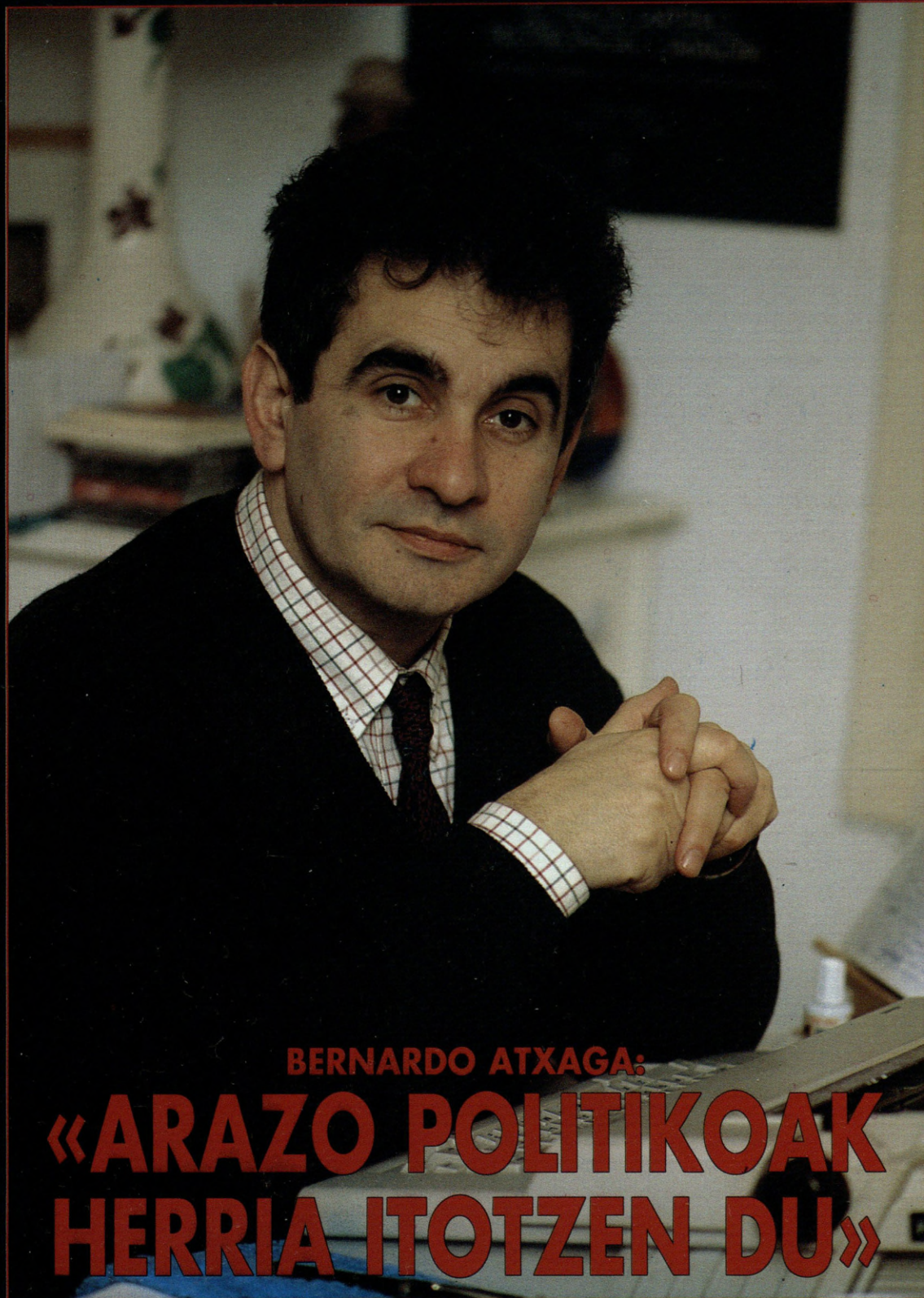
Heriotzak
arabarren gailurra
estali du Everesten

UNIBERTSITATEA

EHUko pasabide
ilunetan akordio
izpirik ez

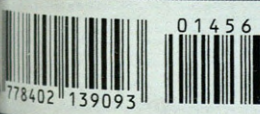
LEHIAKETA

Bertsolari
Txapelketa
Nagusiaren
jarraipena

BERNARDO ATXAGA:

«ARAZO POLITIKOAK HERRIA ITOTZEN DU»

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

Egunkaria

1983-1984-1985
1986-1987-1988
1989-1990-1991
1992-1993-1994
1995-1996-1997
1998-1999-2000
2001-2002-2003
2004-2005-2006
2007-2008-2009
2010-2011-2012
2013-2014-2015
2016-2017-2018
2019-2020-2021
2022-2023-2024
2025-2026-2027
2028-2029-2030
2031-2032-2033
2034-2035-2036
2037-2038-2039
2040-2041-2042
2043-2044-2045
2046-2047-2048
2049-2050-2051
2052-2053-2054
2055-2056-2057
2058-2059-2060
2061-2062-2063
2064-2065-2066
2067-2068-2069
2070-2071-2072
2073-2074-2075
2076-2077-2078
2079-2080-2081
2082-2083-2084
2085-2086-2087
2088-2089-2090
2091-2092-2093
2094-2095-2096
2097-2098-2099
2100-2101-2102
2103-2104-2105
2106-2107-2108
2109-2110-2111
2112-2113-2114
2115-2116-2117
2118-2119-2120
2121-2122-2123
2124-2125-2126
2127-2128-2129
2130-2131-2132
2133-2134-2135
2136-2137-2138
2139-2140-2141
2142-2143-2144
2145-2146-2147
2148-2149-2150
2151-2152-2153
2154-2155-2156
2157-2158-2159
2160-2161-2162
2163-2164-2165
2166-2167-2168
2169-2170-2171
2172-2173-2174
2175-2176-2177
2178-2179-2180
2181-2182-2183
2184-2185-2186
2187-2188-2189
2190-2191-2192
2193-2194-2195
2196-2197-2198
2199-2200-2201
2202-2203-2204
2205-2206-2207
2208-2209-2210
2211-2212-2213
2214-2215-2216
2217-2218-2219
2220-2221-2222
2223-2224-2225
2226-2227-2228
2229-2230-2231
2232-2233-2234
2235-2236-2237
2238-2239-2240
2241-2242-2243
2244-2245-2246
2247-2248-2249
2250-2251-2252
2253-2254-2255
2256-2257-2258
2259-2260-2261
2262-2263-2264
2265-2266-2267
2268-2269-2270
2271-2272-2273
2274-2275-2276
2277-2278-2279
2280-2281-2282
2283-2284-2285
2286-2287-2288
2289-2290-2291
2292-2293-2294
2295-2296-2297
2298-2299-2300
2301-2302-2303
2304-2305-2306
2307-2308-2309
2310-2311-2312
2313-2314-2315
2316-2317-2318
2319-2320-2321
2322-2323-2324
2325-2326-2327
2328-2329-2330
2331-2332-2333
2334-2335-2336
2337-2338-2339
2340-2341-2342
2343-2344-2345
2346-2347-2348
2349-2350-2351
2352-2353-2354
2355-2356-2357
2358-2359-2360
2361-2362-2363
2364-2365-2366
2367-2368-2369
2370-2371-2372
2373-2374-2375
2376-2377-2378
2379-2380-2381
2382-2383-2384
2385-2386-2387
2388-2389-2390
2391-2392-2393
2394-2395-2396
2397-2398-2399
2400-2401-2402
2403-2404-2405
2406-2407-2408
2409-2410-2411
2412-2413-2414
2415-2416-2417
2418-2419-2420
2421-2422-2423
2424-2425-2426
2427-2428-2429
2430-2431-2432
2433-2434-2435
2436-2437-2438
2439-2440-2441
2442-2443-2444
2445-2446-2447
2448-2449-2450
2451-2452-2453
2454-2455-2456
2457-2458-2459
2460-2461-2462
2463-2464-2465
2466-2467-2468
2469-2470-2471
2472-2473-2474
2475-2476-2477
2478-2479-2480
2481-2482-2483
2484-2485-2486
2487-2488-2489
2490-2491-2492
2493-2494-2495
2496-2497-2498
2499-2500-2501
2502-2503-2504
2505-2506-2507
2508-2509-2510
2511-2512-2513
2514-2515-2516
2517-2518-2519
2520-2521-2522
2523-2524-2525
2526-2527-2528
2529-2530-2531
2532-2533-2534
2535-2536-2537
2538-2539-2540
2541-2542-2543
2544-2545-2546
2547-2548-2549
2550-2551-2552
2553-2554-2555
2556-2557-2558
2559-2560-2561
2562-2563-2564
2565-2566-2567
2568-2569-2570
2571-2572-2573
2574-2575-2576
2577-2578-2579
2580-2581-2582
2583-2584-2585
2586-2587-2588
2589-2590-2591
2592-2593-2594
2595-2596-2597
2598-2599-2600
2601-2602-2603
2604-2605-2606
2607-2608-2609
2610-2611-2612
2613-2614-2615
2616-2617-2618
2619-2620-2621
2622-2623-2624
2625-2626-2627
2628-2629-2630
2631-2632-2633
2634-2635-2636
2637-2638-2639
2640-2641-2642
2643-2644-2645
2646-2647-2648
2649-2650-2651
2652-2653-2654
2655-2656-2657
2658-2659-2660
2661-2662-2663
2664-2665-2666
2667-2668-2669
2670-2671-2672
2673-2674-2675
2676-2677-2678
2679-2680-2681
2682-2683-2684
2685-2686-2687
2688-2689-2690
2691-2692-2693
2694-2695-2696
2697-2698-2699
2700-2701-2702
2703-2704-2705
2706-2707-2708
2709-2710-2711
2712-2713-2714
2715-2716-2717
2718-2719-2720
2721-2722-2723
2724-2725-2726
2727-2728-2729
2730-2731-2732
2733-2734-2735
2736-2737-2738
2739-2740-2741
2742-2743-2744
2745-2746-2747
2748-2749-2750
2751-2752-2753
2754-2755-2756
2757-2758-2759
2760-2761-2762
2763-2764-2765
2766-2767-2768
2769-2770-2771
2772-2773-2774
2775-2776-2777
2778-2779-2780
2781-2782-2783
2784-2785-2786
2787-2788-2789
2790-2791-2792
2793-2794-2795
2796-2797-2798
2799-2800-2801
2802-2803-2804
2805-2806-2807
2808-2809-2810
2811-2812-2813
2814-2815-2816
2817-2818-2819
2820-2821-2822
2823-2824-2825
2826-2827-2828
2829-2830-2831
2832-2833-2834
2835-2836-2837
2838-2839-2840
2841-2842-2843
2844-2845-2846
2847-2848-2849
2850-2851-2852
2853-2854-2855
2856-2857-2858
2859-2860-2861
2862-2863-2864
2865-2866-2867
2868-2869-2870
2871-2872-2873
2874-2875-2876
2877-2878-2879
2880-2881-2882
2883-2884-2885
2886-2887-2888
2889-2890-2891
2892-2893-2894
2895-2896-2897
2898-2899-2900
2901-2902-2903
2904-2905-2906
2907-2908-2909
2910-2911-2912
2913-2914-2915
2916-2917-2918
2919-2920-2921
2922-2923-2924
2925-2926-2927
2928-2929-2930
2931-2932-2933
2934-2935-2936
2937-2938-2939
2940-2941-2942
2943-2944-2945
2946-2947-2948
2949-2950-2951
2952-2953-2954
2955-2956-2957
2958-2959-2960
2961-2962-2963
2964-2965-2966
2967-2968-2969
2970-2971-2972
2973-2974-2975
2976-2977-2978
2979-2980-2981
2982-2983-2984
2985-2986-2987
2988-2989-2990
2991-2992-2993
2994-2995-2996
2997-2998-2999
3000-3001-3002
3003-3004-3005
3006-3007-3008
3009-3010-3011
3012-3013-3014
3015-3016-3017
3018-3019-3020
3021-3022-3023
3024-3025-3026
3027-3028-3029
3030-3031-3032
3033-3034-3035
3036-3037-3038
3039-3040-3041
3042-3043-3044
3045-3046-3047
3048-3049-3050
3051-3052-3053
3054-3055-3056
3057-3058-3059
3060-3061-3062
3063-3064-3065
3066-3067-3068
3069-3070-3071
3072-3073-3074
3075-3076-3077
3078-3079-3080
3081-3082-3083
3084-3085-3086
3087-3088-3089
3090-3091-3092
3093-3094-3095
3096-3097-3098
3099-3100-3101
3102-3103-3104
3105-3106-3107
3108-3109-3110
3111-3112-3113
3114-3115-3116
3117-3118-3119
3120-3121-3122
3123-3124-3125
3126-3127-3128
3129-3130-3131
3132-3133-3134
3135-3136-3137
3138-3139-3140
3141-3142-3143
3144-3145-3146
3147-3148-3149
3150-3151-3152
3153-3154-3155
3156-3157-3158
3159-3160-3161
3162-3163-3164
3165-3166-3167
3168-3169-3170
3171-3172-3173
3174-3175-3176
3177-3178-3179
3180-3181-3182
3183-3184-3185
3186-3187-3188
3189-3190-3191
3192-3193-3194
3195-3196-3197
3198-3199-3200
3201-3202-3203
3204-3205-3206
3207-3208-3209
3210-3211-3212
3213-3214-3215
3216-3217-3218
3219-3220-3221
3222-3223-3224
3225-3226-3227
3228-3229-3230
3231-3232-3233
3234-3235-3236
3237-3238-3239
3240-3241-3242
3243-3244-3245
3246-3247-3248
3249-3250-3251
3252-3253-3254
3255-3256-3257
3258-3259-3260
3261-3262-3263
3264-3265-3266
3267-3268-3269
3270-3271-3272
3273-3274-3275
3276-3277-3278
3279-3280-3281
3282-3283-3284
3285-3286-3287
3288-3289-3290
3291-3292-3293
3294-3295-3296
3297-3298-3299
3300-3301-3302
3303-3304-3305
3306-3307-3308
3309-3310-3311
3312-3313-3314
3315-3316-3317
3318-3319-3320
3321-3322-3323
3324-3325-3326
3327-3328-3329
3330-3331-3332
3333-3334-3335
3336-3337-3338
3339-3340-3341
3342-3343-3344
3345-3346-3347
3348-3349-3350
3351-3352-3353
3354-3355-3356
3357-3358-3359
3360-3361-3362
3363-3364-3365
3366-3367-3368
3369-3370-3371
3372-3373-3374
3375-3376-3377
3378-3379-3380
3381-3382-3383
3384-3385-3386
3387-3388-3389
3390-3391-3392
3393-3394-3395
3396-3397-3398
3399-3400-3401
3402-3403-3404
3405-3406-3407
3408-3409-3410
3411-3412-3413
3414-3415-3416
3417-3418-3419
3420-3421-3422
3423-3424-3425
3426-3427-3428
3429-3430-3431
3432-3433-3434
3435-3436-3437
3438-3439-3440
3441-3442-3443
3444-3445-3446
3447-3448-3449
3450-3451-3452
3453-3454-3455
3456-3457-3458
3459-3460-3461
3462-3463-3464
3465-3466-3467
3468-3469-3470
3471-3472-3473
3474-3475-3476
3477-3478-3479
3480-3481-3482
3483-3484-3485
3486-3487-3488
3489-3490-3491
3492-3493-3494
3495-3496-3497
3498-3499-3500
3501-3502-3503
3504-3505-3506
3507-3508-3509
3510-3511-3512
3513-3514-3515
3516-3517-3518
3519-3520-3521
3522-3523-3524
3525-3526-3527
3528-3529-3530
3531-3532-3533
3534-3535-3536
3537-3538-3539
3540-3541-3542
3543-3544-3545
3546-3547-3548
3549-3550-3551
3552-3553-3554
3555-3556-3557
3558-3559-3560
3561-3562-3563
3564-3565-3566
3567-3568-3569
3570-3571-3572
3573-3574-3575
3576-3577-3578
3579-3580-3581
3582-3583-3584
3585-3586-3587
3588-3589-3590
3591-3592-3593
3594-3595-3596
3597-3598-3599
3600-3601-3602
3603-3604-3605
3606-3607-3608
3609-3610-3611
3612-3613-3614
3615-3616-3617
3618-3619-3620
3621-3622-3623
3624-3625-3626
3627-3628-3629
3630-3631-3632
3633-3634-3635
3636-3637-3638
3639-3640-3641
3642-3643-3644
3645-3646-3647
3648-3649-3650
3651-3652-3653
3654-3655-3656
3657-3658-3659
3660-3661-3662
3663-3664-3665
3666-3667-3668
3669-3670-3671
3672-3673-3674
3675-3676-3677
3678-3679-3680
3681-3682-3683
3684-3685-3686
3687-3688-3689
3690-3691-3692
3693-3694-3695
3696-3697-3698
3699-3700-3701
3702-3703-3704
3705-3706-3707
3708-3709-3710
3711-3712-3713
3714-3715-3716
3717-3718-3719
3720-3721-3722
3723-3724-3725
3726-3727-3728
3729-3730-3731
3732-3733-3734
3735-3736-3737
3738-3739-3740
3741-3742-3743
3744-3745-3746
3747-3748-3749
3750-3751-3752
3753-3754-3755
3756-3757-3758
3759-3760-3761
3762-3763-3764
3765-3766-3767
3768-3769-3770
3771-3772-3773
3774-3775-3776
3777-3778-3779
3780-3781-3782
3783-3784-3785
3786-3787-3788
3789-3790-3791
3792-3793-3794
3795-3796-3797
3798-3799-3800
3801-3802-3803
3804-3805-3806
3807-3808-3809
3810-3811-3812
3813-3814-3815
3816-3817-3818
3819-3820-3821
3822-3823-3824
3825-3826-3827
3828-3829-3830
3831-3832-3833
3834-3835-3836
3837-3838-3839
3840-3841-3842
3843-3844-3845
3846-3847-3848
3849-3850-3851
3852-3853-3854
3855-3856-3857
3858-3859-3860
3861-3862-3863
3864-3865-3866
3867-3868-3869
3870-3871-3872
3873-3874-3875
3876-3877-3878
3879-3880-3881
3882-3883-3884
3885-3886-3887
3888-3889-3890
3891-3892-3893
3894-3895-3896
3897-3898-3899
3900-3901-3902
3903-3904-3905
3906-3907-3908
3909-3910-3911
3912-3913-3914
3915-3916-3917
3918-3919-3920
3921-3922-3923
3924-3925-3926
3927-3928-3929
3930-3931-3932
3933-3934-3935
3936-3937-3938
3939-3940-3941
3942-3943-3944
3945-3946-3947
3948-3949-3950
3951-3952-3953
3954-3955-3956
3957-3958-3959
3960-3961-3962
3963-3964-3965
3966-3967-3968
3969-3970-3971
3972-3973-3974
3975-3976-3977
3978-3979-3980
3981-3982-3983
3984-3985-3986
3987-3988-3989
3990-3991-3992
3993-3994-3995
3996-3997-3998
3999-4000-4001
4002-4003-4004
4005-4006-4007
4008-4009-4010
4011-4012-4013
4014-4015-4016
4017-4018-4019
4020-4021-4022
4023-4024-4025
4026-4027-4028
4029-4030-4031
4032-4033-4034
4035-4036-4037
4038-4039-4040
4041-4042-4043
4044-4045-4046
4047-4048-4049
4050-4051-4052
4053-4054-4055
4056-4057-4058
4059-4060-4061
4062-4063-4064
4065-4066-4067
4068-4069-4070
4071-4072-4073
4074-4075-4076
4077-4078-4079
4080-4081-4082
4083-4084-4085
4086-4087-4088
4089-4090-4091
4092-4093-4094
4095-4096-4097
4098-4099-4100
4101-4102-4103
4104-4105-4106
4107-4108-4109
4110-4111-4112
4113-4114-4115
4116-4117-4118
4119-4120-4121
4122-4123-4124
4125-4126-4127
4128-4129-4130
4131-4132-4133
4134-4135-4136
4137-4138-4139
4140-4141-4142
4143-4144-4145
4146-4147-4148
4149-4150-4151
4152-4153-4154
4155-4156-4157
4158-4159-4160
4161-4162-4163
4164-4165-4166
4167-4168-4169
4170-4171-4172
4173-4174-4175
4176-4177-4178
4179-4180-4181
4182-4183-4184
4185-4186-4187
4188-4189-4190
4191-4192-4193
4194-4195-4196
4197-4198-4199
4200-4201-4202
4203-4204-4205
4206-4207-4208
4209-4210-4211
4212-4213-4214
4215-4216-4217
4218-4219-4220
4221-4222-4223
4224-4225-4226
4227-4228-4229
4230-4231-4232
4233-4234-4235
4236-4237-4238
4239-4240-4241
4242-4243-4244
4245-4246-4247
4248-4249-4250
4251-4252-4253
4254-4255-4256
4257-4258-4259
4260-4261-4262
4263-4264-4265
4266-4267-4268
4269-4270-4271
4272-4273-4274
4

Julio Caro Barojari

ALDIZKARI honetan plazaratu duzun zeure iritzia irakurri berria dut eta zinez diotsut sumindu egin naizela. Badakit historiagileak historiako gertaera berari buruz interpretazio eta irizpide ezberdin eta kontrajarrak azaltzeko ohitura duzuela eta ezin izan dut nire kritika idatzi gabe utzi.

Ados nago zurekin euskal nazionalismoak Euskal Herriaren historiak gezur garrantzitsuak asmatu dituela diozunean. Baina horietan ez da bakarria izan. Gaur egungo estatutu ofizialen historia ere faltsukeriaz beterik dago. Hor dugu, Estatu frantsesean, Karloagnan herrien zapaltzailearen kasua. Hor dugu, Estatu espainiarrean, Errege-erregina Katoliko herrien zapaltzaile, konkistatzaile eta hiltzaileen kasua. Ez didazu ukatuko horiek egin zutena armen eta milaka pertsonen borondatearen aurka egin zutenik. Garai haiek desberdinak ziren, bai, baina hori guztia indarkeriaz eta kristautasunaren lege nagusiaren aurka egin zuten.

Ez nago ados zurekin penintsularen batasunaren kontzeptua aspaldidanik dato-rela diozunean. Zure ustea izango da, baina hori frogatu gabeko uste ustela duzu. Sinestezina zait duela mila urte, bostehun urte, ehun urte erderarik ulertzen ez zuten euskal biztanleek kontzeptu hori bereganatua izatea. Baliteke jarrera hori zenbait agintari eta jauntxoengan izatea, ez dizut ukatzen, horiek beti ere interesengatik jokatu baitute, baina herri xumearengan iza-

tea frogaezina duzu. Gustatuko litzazukeen kontua da hori! Frogatuta dagoena zera da: Francoren garaian ederki barneratu ziguten batasun faltsu hori. Eta zu horretaz baliatzen zara orain. Frogatuta dagoena, ez banago oker, zera da: Euskal Herria historian zehar estatu gisa existitu ez bada ere, penintsulan izan diren agintari gehienek garai ezberdinetan euskaldunekin, edo hobeto esanda, lurralde hauetako biztanleekin beti izan dituzten arazoak. Ia kontaezinak dira populazioaren altxamenduak edozein zio dela eta. Garai baketsuak izan direnik ezin da ukatu; bere bizimodua arriskuan izan denean, oster, gatazkak sortu dira. Non ikusten duzu zuk batasun-gogo hori?

Herrien helburu nagusia nazio izatea denik uz duzula uste diozunean, ez dut uste nik arau orokorra denik. Historian zehar herriak nazio/estatu bihurtu diren makina bat kasu gertatu da eta gehiago gertatu ez bada Estatu/herri indartsuagoen indarriagatik izan da. Nik dakidanez, Historia geldiezina, etengabeko mugimendua, eta

lehen ez zegoena, orain badago eta alderantziz. Esaterako, lehen Espainia ez zen existitzen, orain bai. Zergatik ezin du lehen existitzen ez zen Euskal Herriak orain nazio bat izan?

Zure iritzia errespetagarria bada, Euskal Herriak nazio bat izan behar duela pentsatzen dugun milaka euskaldunon iritzia ere halaxe da. Hala ere, zuk iritzi hori mespretxatu egiten duzula dirudi. Zoritxarrez, gaurko euskaldun askok ez du bere herriaren historia ezagutzen eta zu bezalako jakintsu batek hitz egiten duenean ez da faltsukeria oinarritutako mezua dela konturatzten. Julio, zuk euskal historiagile nazionalistei frogatu gabeko dautak asmatzea edo zabaltzea ederki kritikatzten diezu. Baina, zuk ere zeure iritzietan Espainia handiaren historia faltsua zeureganatu duzu, nazionalismo espainiarraren alde jokatuz, kontrakoa badiozu ere, eta horretaz baliatzen zara guri zeure abertzaletasunak ez duela balio, faltsu dela sinestarazteko.

Espainiaren batasunaren alde jokatzea ez al da nazionalismo espainiarraren eredu garbia? Zergatik da txarra gure jarrera eta zurea, oster, ona? Hori al da profesional baten jarrera etikoa? Ez al da historian frogatu Espainia eta Frantziaren batasuna, herrien borondatearen aurka, indarkeriaz lortu dela? eta batzekotan, ez al da logikoagoa Ipar Euskal Herriko gure neba-arreba euskaldunekin batzea, beste batzuekin baino?

Santi Angulo
Pasai Antxo (Gipuzkoa)

H I R U G A R R E N B E G I A

Ez gaude batere harro

MARDULA. Mardula eta trinkoa gogotik. Azken alea. Zopa gustuko ez, orduan pertzakada. Ez dugu itsuan defendituko euskarari buruz hitz egitea baino euskaraz hitz egitea dela benetan erangikorra eta inportantea, baina zale gaituen teoria horren begitiki hartu dugu azkena, eta muturrekoa. Gure irudipena egiaztatzeko edo, aldizkaria balantza batean jarri eta aurreko guztiak baino askoz astunagoa

agertu zaigu. Orrialde gehiago izateak aginduko lukeena baino hagitz ere nabarmenago. Gramoetatik haratago doan pisua, izpirituzkoa, porlan zaku batek adina makurtzen duena edonoren bizkarra.

Euskaldunak bertsolari nahi gaituzte, eta hemen-dik urte bukaera bitartean otartekoetan ere emango dizkigute zorioneko txapelketa horren hangoak, hemengoak, zuriak, beltzak... Denak xehetuta eta

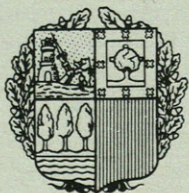
zehaztasun osoz, irensten lanik izan ez dezagun. ARGIAk txapela ahora eskaini, eta euskararen inguru-neak txapelketa osoa emango digu ahotik su-durrera. Bakailaa pil-pil erara gustatzen zaigu, ez dantzalekueetan, eta bertsuak tamainan, baina ez kultur fenomeno izugarri moduan. Fenomenoa atariko haizea iruditzen zai-gunean behinbat. Eta luzatuko gara noizbait.

Astuntasuna, dena den,

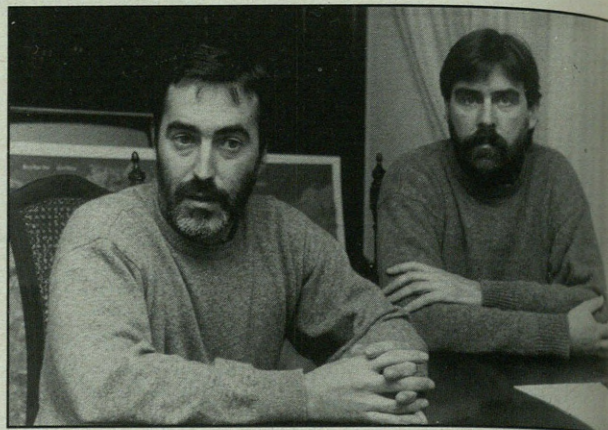
orokorragoa zen. Izan ere, aipatu hogeita hamabi orrialde horien ondoren, segidan, beste multzoa euskara, AED eta herrietako euskara taldeei buruz. Babarrun jana odolki, txorizo eta azaz, ondoren txuleta, eta azkenburuko gisa, *etxeko-kopa*. Ez daki-gu helburua hori ote zen, baina azken alea euskaldun inondik ere. Gu Bo-liviara goaz.

MIKEL ELORZA

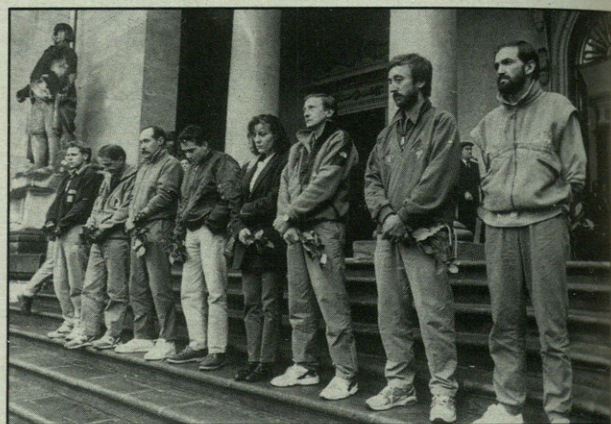
7. Politika kronika. AITZIBER YARZA.
8. Luxio Ugarte eta Hans Harms, Interbentzio Gune Partehartzaileen zuzendariak.
«Demokrazia garatu ez denez, guk tresna berriak sartu nahi ditugu». AITZIBER YARZA
10. Politika ttantaka.
12. Nazioarte kronika. LUKAS MARTINEZ.
14. Frantzia-Alemania: musuen amaiera. XABIER LETONA.
18. Nazioarte ttantaka.
20. Patxi Aldabaldetrek, Erreminta Makina Fabrikatzaileen Elkarteko lehendakaria.
«Talde nagusiek ez dute mirakulurik egingo, kontsumoa behar baitugu». MYRIAM GARTZIA.
22. Everesten bi aldeak. AMAGOIA IBAN.
27. Euskal sukaldaritza berria bere platerik onenak emanda al dago? Zartagin arteko tirabirak. ALBERTO IRAZU.
59. Bernardo Atxaga: «Arazo politikoak ez dio herriari arnasarik hartzen uzten». JOXEMI SAIZAR.
38. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.
40. Zenbait iritzi bildu ditugu Guggenheim Museoaren inguruan.
Museo erraldoiaren lehen harria oinarri ilauneko eraikuntzan. JOXI GOIKOETXEA.
44. Euskal Herriko Bertsolari Txapelketa Nagusiko kanporaketak.
Arabako bertsolaritza kopla gazteen arabera. PATXI GAZTELUMENDI.
51. Munduaren zabaletik kultura. J.M. HERITZ.
52. Kultura Agenda.
54. Argitalpenak.
56. Kultura ttantaka.
58. Aukeran.
64. Denborapasa.
66. Surik gabeko kea. JOXE MARI OSTOLAZA.

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

POLITIKA: Luxio Ugarte eta Hans Harms Interbentzio Gune Partehartzaileen zuzendariekin aritu gara solasean. IGP ereduaren bidez herritarren partehartzea bultzatu nahi da, arazoak sor ditzakeen gai baten inguruan herritar talde batek informazioa jaso ondoren bere erabakia emanez aholkularitza moduan. Urbina eta Maltzaga arteko autobidea eztabaidatzeko martxan jarri den sistema honek zeresan asko sortu ditu, batzuentzat itxura baino ez baita. **8**

MENDIA: Abuztuaren lehen egunean atera zen Gasteiztik «Everest 93» kirol eta zientzi espedizioa. Urriaren 7an burutu zuten gailurra arabarrek, Juanito Oiertzabalen bitartez. Atxo Apellaniz eta Antonio Miranda ere saiatu ziren egiten, baina oxigeno falta, gauaren etorrera bizkorra eta azken uneko istripu batek beltzez lausotu zuten gailurra. Antonio Miranda hil egin zen erorketa baten ondorioz. **22**

Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamenduak

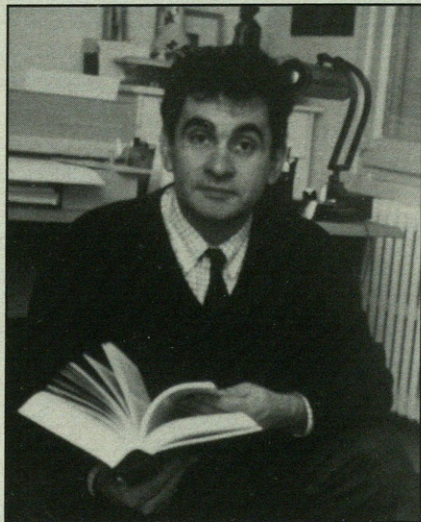

Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

UNIBERTSITATEA:

Aurtengoan ere, giro nahastu samarrean eman zaio hasiera EHuko ikasturte berriari. Irakasle kaleratuen arazoa oraindik konpontzeke, eztabaidaren alde ezberdinetan dauden ikuspuntuak gero eta gogorragoak dirudite. 400 ikasle oraindik ekaineko azterketen emaitzak jasotzeke daudela, Juan Jose Goiriena dimisioaz hitz egiten hasia... Unibertsitateko pasabide ilunetan ez da akordio izpirik ageri./**26**

BERNARDO ATXAGA:

Urte bukaera aldera kaleratuko dela bere azken liburua —Gizona bere bakardadean izeneko—, idazle asteasuarra izan dugu solaskide; eta baita, gai eta kontu anitzez, luze solastu ere. Bere azken obraren nondik norakoak, euskal kultura eta gizartea, literatura eta argitaletxeak, Emak Bakia klubaren proiektuak... Hamaika gai, nahiz eta, leku ezean, denentzat lekurik ez izan./**32.**

ARTEA:

Duela gutxi jarri zen Bilboko Ingelesen Zelaian Guggenheim Museoa kokatuko den eraikinaren lehen harria. 1997an zabalduko ditu bere ateak museoak, eta bitartean Guggenheim Bilbao elkarte ari da bideratzen bere aurrekontu handia dela eta eztabaida ugari sortu dituen egitasmo hau. Arte galeria zein museoetako arduradun eta artistekin izan gara Guggenheimi buruz duten iritzia jaso eta arte munduan sumatzen diren beharrez hitz egiteko./**40**

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.

ZUZENDARIA: Garbiñe Ubeda.

GERENTZIA: Joxe Mari Irazusta.

ADMINISTRAZIOA: Aitor Aznar.

PUBLIZITATEA: Josu Martikorena, Pello Zubiria.

PROMOZIOA: Jose Luis Olaziregi.

HARPIDETZAK: Olatz Korta.

BIDALKETA: Koldo Azkue, Pedro Benitez «Zapa».

ERREDAKZIOA

LASARTE: Joxi Goikoetxea, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Juan Jose Petrikorena, Aitziber Yarza.

BILBO: Myriam Gartzia, Xabier Letona.

IRUÑA: Patxi Larrion.

URRUÑA: Ixabel Etxeberria.

ERREDAKZIO LAGUNTZAILEAK

LASARTE: Ritxi Lizartza, Bego Montorio, Jon Odriozola, Joxemi Saizar, Patxi Sarriegi.

BILBO: Maite Artola, Monika Belastegi, Patxi Gaztelumendi, Mikel Lizaso, Nere Portillo, Lierni Uribarren, Arrixu Zelaia, Ainara Zuazabeitia, Aitor Zuberogoitia.

GASTEIZ: Jaione Guridi, Olatz Irizar, Leire Lopez de Aberasturi, Vanessa Sanchez.

IRUÑA: Iñigo Herce, Ixiar Rozas, Ander Usabiaga, Miren Valverde.

KOLABORATZAILEAK

Iñaki Agirresarobe, Joxerra Aizpurua, Gurutz Ansola, Xabier Alegria, Edorta Arana, Hilario Arbelaitz, Gorka Arrese, Mikel Arrieta, Patxi Azpillaga, Juan Mari Arzak, Mikel Asumendi, Iñaki Barcena, Itxaro Borda, Pablo Cabeza, Sergio G. Cruzado, Jean Louis Davant, Joxan Elosegi, Ramon Etxezarreta, Luis Fernandez, Julian Florez, Ander Gillenea, Garikoitz Garaialde, Joxan Goia, Andres Gostin, Joxe Anjel Iturbe, Joxemari Iturralde, Joxe Lacalle, Josu Landa, Karmelo Landa, Juan Jose Lapitz, Jon Larrañaga, Xabier Lekuona, Emilio Lopez Adan, Iñaki Martiarena «Mattin», Xabier Mendiguren Elizegi, Imanol Murua Uriá, Iñaki Murua, Bea Narbaiza, Ihintza Ostolaza, Jaione Ogiza, Joxe Mari Ostolaza, Jesus M. Rodriguez Ibabe, Juanjo San Miguel, Jon Sarasua, Eulogio Talavera «Tala», Arantza Tapia, Txillardegui, Iñaki Uriá, Iñaki Uriarte, Fernando Villar, Iñaki Zarata, Patxi Zubizarreta.

HIZKUNTZ ARDURADUNA: Mikel Elorza.

ARGAZKILARIA: Leire Arzuaga.

DISEINUA, INFOGRAFIA ETA MUNTAKETA: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria. Tlf: 37 15 45. Faxe: 36 10 48.

BIZKAIA: Zabalburu 2, 1. ezkerre. 48002 Bilbo. Tlf: 410 34 34. Faxe: 410 37 15.

NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruña. Tlf: 17 80 78. Faxe: 17 80 77.

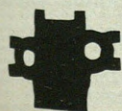
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña. Fax-Tlf: 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA: Antza, S.A.L.

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutzaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

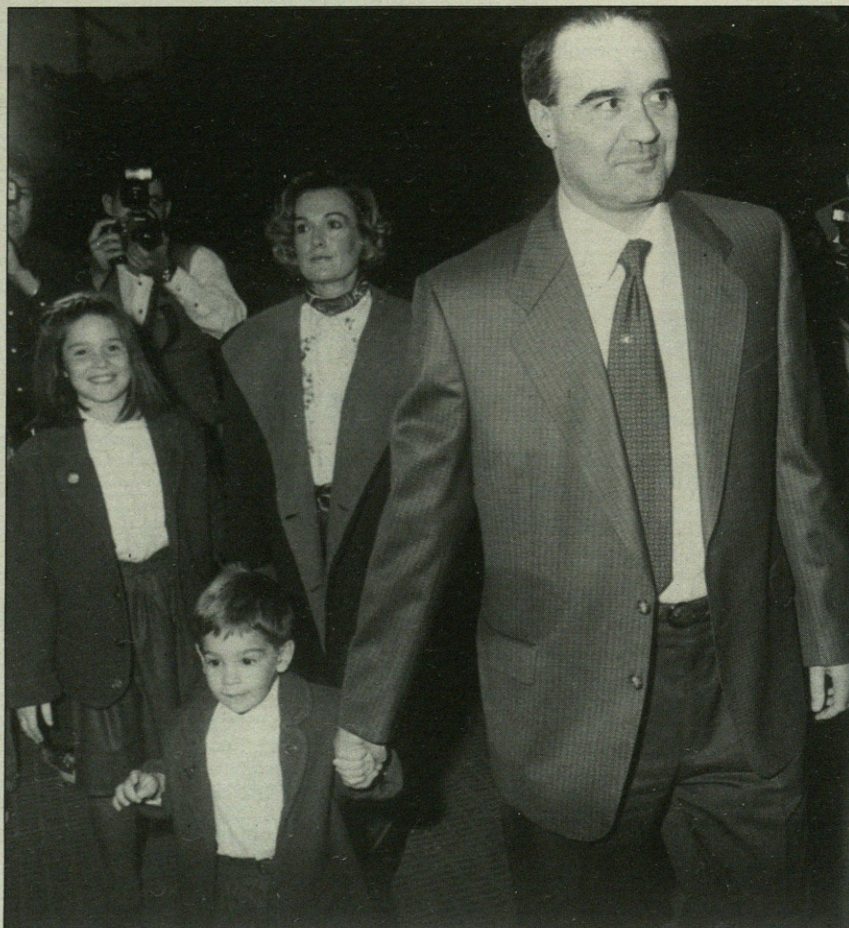
Gaitzaren aurkako txertoa bilatzeko ordua

URRIAREN 29an bukatu zen azken lau hilabeteetan Euskal Herriaren bizitza politikoaren erabat nahastu duen bahiketa. ETaren esku 117 egun igaro ondoren Julio Iglesias Zamora ingeniari donostiarra aske uzti zuten

Arraten. Egoera fisiko nahiko onean zegoen ingeniaria Ikusi enpresarentzat lan egin ohi duen taxi batean iritsi zen etxera, eta ordurako argazkilari, kazetari eta jende ugari bilduta zegoen etxeko atarian. Guztiak agurtze-

ra balkoira atera ondoren, larunbetera arte itxaron behar izan genuen Julio Iglesiasen hitzak entzun ahal izateko.

Eskaini zuen prentsaurrekoan bizi izandakoa salatu zuen eta kritikak gogorrak jaurti zituen bere bahitzaleekiko. Tratua ona izan zela esan bazuen ere, oso era esanguratsuan deskribatu zuen tratua hau. «Gurutzean zintzilik dagoenari iltzeak jarri ondoren, eguzkiak erre ez dezan kremamatea bezala zen». Hala ere, ez zuen umorea galdu eta janaria nolakoa zem galdegin ziotenean «euskaldunen artean gaizki jatea onartezina litzatekeela» azaldu zuen.

Julio Iglesias bere emazte eta seme-alabez ingurura iritsi zen prentsaurrekora. Bahiketak iraun duen bitartean komunikabideetatik urruti mantendu ondoren, lehen hitzak egin zituen Iglesiasen emazteak. Poza azaldu ondoren, guztiei eskatu zien normaltasunera bueltatu ahal izateko laguntza, eguneroko bizitzara itzultzeko.

BAHIKETA jada amaitu bazen ere, honen inguruko erreakzioak oraindik ere luzaroan iraungo dute. Lehen adierazpenak pozez beteriko hitzak izan ziren. Alderdi eta talde guztiak bat etorri ziren poza azaltzen, bakoitzak bere ukitua eman bazuen ere. Hala ere, antza, guztiek ez dute alderdien poza sinetsi. Adibidez, Pedro Ibarrenaren ustez, bahiketa honen amaieran gizartearen presioaren eragina aipatu dutenak eta baita amaiera hau bakea lortu nahi dutenentzat berri pozgarria dela esaten dutenak gezurretan ari dira. Ibarrenaren esanetan, bahi-saria ordaindu ondoren etorri den askapenak ez du zerikusirik bakearekin eta gizartearen presioarekin diru horrek biolentzia gehiago sortarazteko balioko baitu. Antzeko balorazioa egin zuen Bakearen Aldeko Koordinakundeak. Talde

Eman zuen prentsaurrekoan jendetza ugari bildu zen eta leku guztietako kazetariak hurbildu ziren. Berezia izan zen benetan prentsaurrekoa kazetari batzuk ere txaloka amaitu baizuten. Prentsaurrekoan Julio Iglesiasek 117. egunetan zein toki eta egoeratan bizi izan zen azaldu zuen.

honen ustez, gizarteak ez du ordainketa bidezko askatze lortzeko borroka egin, eta horregatik ezin dira gustora sentitu, alde gizatiarretik ikusita pozik azaldu baziren ere.

Orain arte alde gizatiarra talde bakezaleen muina zela uste genuen, baina alde politikoak pisu handia duela ere pentsatzen hasiak gara.

egokia izan daiteke oraingoa. Gaitza hartu ondoren gaitzaren inguruan ke-xu azaltzea baino, hobe litzateke gaitzaren aurkako txertoa bilatzen hastea. Guztiaren aurka balioa izango duen txertoa, ez baita agian uste duguna bezain zaila izango, alde batean zein bestean sortzen diren arazozen iturburua birus bakarra baita.

edo. Gidaritza bakearen aldeko taldeetan dagoela azaldu dute etengabe politikariek, baina mobilizazio hauek mesede handia egiten dietela ere ikus daiteke, beraiek izan baitira kezka hau azaldu duten bakarrak. Talde bakezaleak lasai azaldu dira ordea.

Baina lazo urdinarekin zer gertatuko den ere zalantzan dago oraidik. Bakearen Aldeko Koordinakundeko kide batzuk eta kaleko jendeak lazo urdina kentzen hasi ziren bitartean, Pablo Mosquerak adibidez, «lazo urdina, gaur inoiz baino gehiago, ero talde batek herri honi jarri nahi dizkion kateen aurkako jarrera azaltzeko bide izaten jarraitu behar du» azaldu zuen. Laxzo urdinak eman dituen emaitzak ikusita, batzuk ez dute ikur hori besterik gabe galdu nahi. Bahiketak iraun duen tartean askotan landu nahi izan da lazo urdina Iglesiasen askapenaren alde ezezik ETaren aurkako jarrera azaltzeko ere badenaren ideia. Hala ere, hori kaleko jendea azaldu beharko diote, benetan lazo horren esanahia zen den esanaz.

Bahiketa amaitu da, baina lazo urdinarekin zer gertatuko den oraindik ere ikusteke dago batzuek ikur bezala mantentzearen aldeko jarrera azaldu baitute jada ●

Errezegi azaltzen dute alde horretatik tristura, jakin badakite eta bahiketa honetan pertsona baten bizitza zegoela jokoan eta horrelakoetan bizitza hori izan beharko litzatekeelako garrantzitsuena. Agian, jarrera hau azaldu baino hobe litzateke guztion artean horrelako zerbait errepikatu ez dadin lan egiten hastea. Gaur egungo egoerari konponbidea bilatzeko garai

POLITIKARIEN artean ordea, beste kezka bat nagusitu da: gizarte mailan lortu den mobilizazioak indarra ez galtzea. Bahiketaren amaieraren jaso bezain laster, gizarteari bakearen aldeko jarreraren tinko jarrai dezan askatu diote askok. Beldurra azaldu dute zentzu horretan politikariek, gizartearen mobilizazioa maila honekin jarraitu ezingo dutelakoan

Aitziber Yarza

Luxio Ugarte eta Hams Harms, Interbentzio Gune Partehartzaileen zuzendariak

«Demokrazia garatu ez denez, guk tresna berriak sartu nahi ditugu»

Errezelo ugari piztu dituzten Interbentzio Gune Partehartzaileen zuzendariak gaur egungo politika mundua aldatu nahiko lukete proiektu honen bidez. Gizarteaz izeneko enpresak daraman eredu honetan erroldatik, zozketa bidez, pertsona kopuru bat hartzen da eta instituzioentzat gatazkatsua izan daitekeen gai bati buruzko iritzi eta informazio ezberdina jaso ondoren, erabaki bat hartu arte eztabaidatzen dute. Era honetan, herritarrek politikan duten partehartzea handitu nahi da.

ARGIA. *Zer dela eta ikusi zenuten sistema hau aplikatzeko beharra?*

LUXIO UGARTE. Hemen oso ohituak gaude arazoak behar diren bezainbeste ez aztertzeraz. Gure ustez, prebentzioa behar da gatazkara iritsi baino lehen. Ez gaude gatazkaren aurka, gatazka positiboa izan daitekeela uste baitugu, baina gatazka hori eztabaiden bidez bideratu behar da. Marra hau gaindituz gero, gure herrian jazo dena gerta dadin arriskua dugu. Hemen, oso jarrera konkrituak hartzen dira eta bakoitzak eztabaidaren bidez baino beste bideetatik defenditzen ditu jarrera horiek. Honetara iritsi baino lehen, beharrez-

koa da eztabaida serioa, benetako informazioa dagoen eztabaida; eta nahi duten guztiek parte hartzeko eskubidea dutela, ez soilik talde handi eta indartsuek, baita talde txikiek ere. Zerbait esateko duen edozein.

A. *IGP taldeek mugimendu sozialei beraien lekua ken diezaieketela ez al zaizue iruditzen?*

L.U. Eztabaida hau eman ez balitz, ez ziratekeen alde bateko nahiz besteko taldeak sortuko. Sistema honek, arrazoi oso landuak sortzeko antolatzeraz bultzatzen du jendea. Informazioa jasotzen duenak oso informazio landua behar baitu.

HANS HARMS. IGPek

eztabaidarako gunea sortzen dute, ikuspuntu ezberdinen plataforma dira. Askotan, mugimenduek ez dute Administrazioa iristeko ahalmenik, eta IGPe horretarako bidea jartzen dute.

A. *Ez duzue uste instituzioek erabili egin dezaketela eztabaida, gerora ez baitaude eztabaida honetatik ateratzen den erabakia onartzeraz behartuta.*

L.U. Norbaitek gure prozesua bere interesetarako erabiltzen badu edo horretan saiatzen bada, proiektu hau bertan behera geratuko da eta gainera komunikabideetara joango gara zer gertatu den azaltzeko.

A. *Emaitza instituzioek nahi dutenaren kontraria bada, onartzeko gai izango dira?*

H.H. Galdera alderantzian planteatuko nuke, gai izango al dira horren aurka joateko? Ia ezinezkoa izango da horren aurka joatea. Horrelako eztabaida batek karga politiko izugarria du. Ez da esateko gai izan daitezke baina ondorio politiko oso larriak ekar ditzake horrek. Politikoki ezinezkoa da baina bete beharrekoa ez denez, dena da posible.

■ «Norbaitek prozesua bere interesetarako erabiltzen badu edo horretan saiatzen bada, proiektu hau bertan behera geratuko da» ●

LUXIO UGARTE

A. *Instituzio bat zuengana joatea abulduta dagoenaren seinale dela aipatu duzue. IGPak instituzioak indartzeko al dira?*

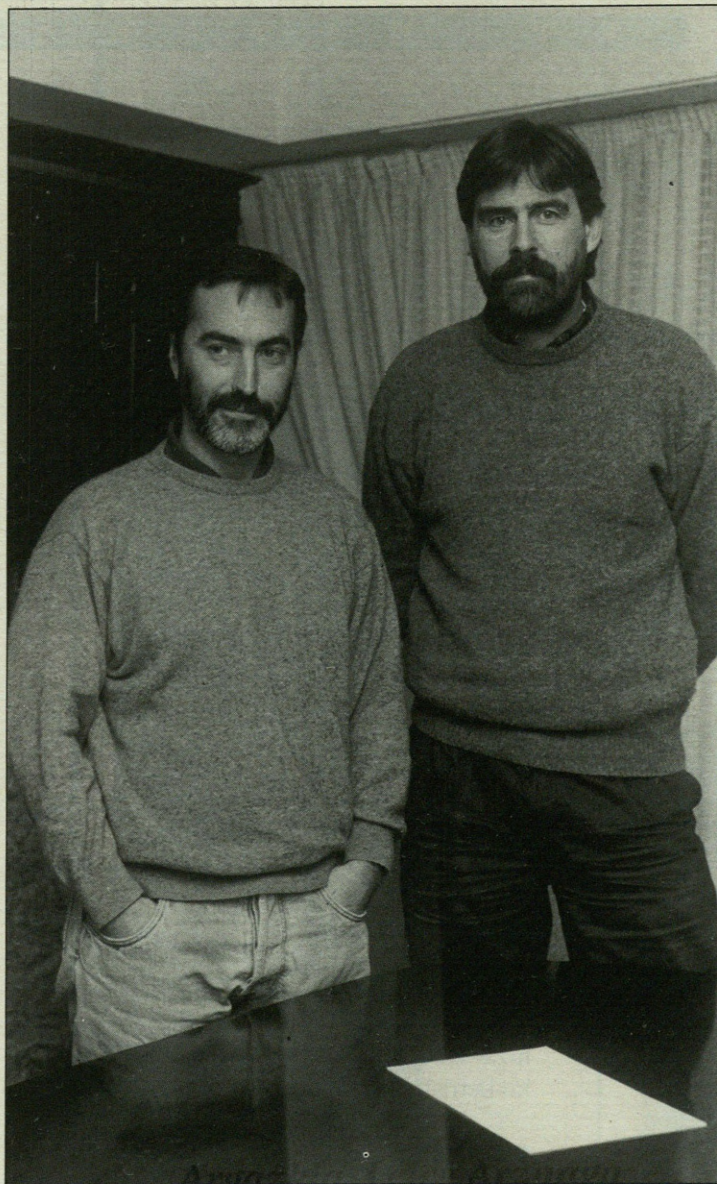
L.U. Instituzioak indartzeko ez, sistema demokratikoa indartzeko balio dute. Sistema krisian badago, ez da Administrazioa krisian dagoen bakarra, guztiok gaude krisian. Zer dela eta indartzen duen? Uste dugu sistemak tresna batzuk behar dituela, gaur egun dituenak ez direlako hain erabilgarriak. Baina herritarra ere indartzen dugu, lehen aldia baita herritarrak maila honetan parte hartzen duena, hain gai garrantzitsuan. Uste dugu badela garaia herritarrak erabakiak har ditzan, beste gauza batzuk erabakiarazi egiten baitizkiote.

A. *Baina, herritar kopuru zehatz bat hartzea benetan ordezkarria al da?*

L.U. IGPena eredu funtzional eta egituratua da. Ordezkaritza osoa erreferendum bat izango litzateke, baina zaila da arazo bat sortzen den bakoitzean erreferenduma antolatzea. Zenbait kasutan onuragarria da, baina erreferendumak beste arazo batzuk ere baditu: herritarrak informazio jakin bat bakarrik jasotzen du, ahalmen gehien duenaren informazioa. IGPetan ez dute herritar guztiek parte hartzen, gure ustez ez baita beharrezkoa denak une berean parte hartzaile izatea. Kasu bakoitzean hartzen dugun jende kopurua nahikoa izaten da ia jende guztiaren iritziak azaltzeko.

A. *Zuen asmoa jendea motibatzea dela azaldu duzue, era honetan motibatzen al da jendea?*

H.H. Askotan esaten da jendea ez dagoela politikan interesaturik, eta ez da ho-

Interbentzio Gune Partehartzaileen eredia Maltzaga eta Urbina artean egin nahi den autobidearen inguruan erabiltzen ari da. Orain arte, Euskal Herrian, soilik Idiazabal eta Astigarrako udalek erabili dute herritarren aholkularitza sistema hau.

rela. Gaur egun alderdi politiko bateko militante izateko aukera dugu edo partehartzetik kanpo gaude. Nire ustez, hurbilean ukitzen dituen arazoetan parte hartu nahi du jendeak. Horrek ez du esan nahi alderdi politiko batean parte hartzeko prest leudekeenik. Jendeak bide egokia ez duelako ez du parte hartzen. Azken hamarkadetan garapen izugarria eman da maila guztietan; demokrazian, aldiz, joan den mendeko bideekin ari gara. Guk tresna berriak sartu nahi ditugu. Honek ez du esan nahi hau iraultza bat denik, baina sis-

tema eraginkorragoa bihurtu nahi dugu.

A. *Planteatzen duzuen guzti hau eta zuek enpresa bezala aritzea bateratu al daitezke?*

H.H. Guk neutraltasuna eskaini behar dugu batez ere. Elkarre bat bagina, instituzio jakin batetik dirua jasoko genuke, beraz, guran zenbait presio eragin ahal izango litzukete. Enpresa izatean, kontratuak besterik ez ditugu egin behar. Egiten dugunagatik ordaintzen digute. Zer gertatzen da IGPetara jotzen duen edozeinek gure neu-

traltasuna zalantzan jartzen badu? Lana izango genukeen azken aldia litzateke, guk kontsentsua behar dugu eztabaida burutu ahal izateko. Talderen bat eztabaidatik ateratzen bada, eztabaida burutu daiteke, baina gure helburua kontsentsua da. Proiektu honetan norbaitek administrazioa edo beste talde bati saldu garelako esaten badu, azken aldia izango da, hortik aurrera ez baita sinesgarria izango. Guk erdiko marritik joan behar dugu.

Aitziber Yarza

E Z P A L A K

■ 200 HAUTETSI TTOTTE ETXEBESTE ASKATZEAREN ALDE

FRESNES-EKO espetxean dagoen Ttote Etxebeste euskal preso politikoaren askapena eskatuz, 200 hautetsiren sinadurak bildu dira. Ttote Etxebesteren egoera oso larria da gaur egun, espetxean ez baitu behar adinako zainketa jasotzen, elbarritua izanik zainketa bereziak behar baititu. Ttote Etxebestek, atxilotu zutenetik, 14 kilo galdu ditu.

Bestetik, larunbatean Errepresioaren Kontrako Batzordea eta Ahaideak taldeak antolatuta manifestaldia burutu zen Baionan euskal presoaren askapena eskatuz. Manifestaldi hau Gizona Gizon, Herriarentzat, Giza Eskubideen Elkartea, Mekiduak elkartea eta Hautetsien Komiteek ere bultzatu zuten. Elkartea hauek komunikabideek gai honekiko mantentzen duten jarrera salatu zuten, beraien iritziz, ez baiti-

tuzte Etxebesteren egoeraren inguruko berriak plazaratu.

■ YNESTRILLASEN ALDERDI POLITIKOA

ESPETXETIK atera zenetik alderdi politikoa sortzeko lanean aritu da Ricardo Saenz de Ynestrillas. Europako Legebiltzarrerako hauteskundeetarako aurkeztuko den alderdiak Movimiento Social Español du izena. Alderdiaren aurkezpena azaroan egingo bada ere, ildo politiko nagusiak zeintzuk izango diren azaldu du jada: terrorista eta narkotrafikatzaile handiei heriotz-zigorra ezartzea, ETaren inguruko erakundeak eta oro har independentzia lortzea helburu duen edozein talde legez kanpo uztea, «agintariak defenditu ez dutena defenditzeagatik» espetxean dagoen jendearentzako indultua eta Maastricheko Itunaren berrikuspena «Espainiak subiranotasun apur bat ere gal ez dezan».

«Garrantzitsuenak Xabier Kalparsoro bilda azaltzearen arrazoiak zein den jakitea da. Aurreko babiketaren hipotesia baieztatzen bada, polizi ezberdinei ez litzazkieke interesatuko Kalparsorok bere esperientzia kontatzea».

Jone Goirizelaia, Xabier Kalparsoren familiaren abokatua.
Egin, 93-X-24

«Euskal arazoa ulertzean errealismo handiagoa dago. Errege-erreginen aldetik PSOEtik baino».

Ricardo Sanz, EAJren bozeramailea Senatuan.
Deia, 93-X-23

«Gernikako Estatutua euskal herritarrek gebiako banatzeko balio izan du, eta gainera, euskal kontzientziaren galtzea eta espainiaritzea ekarri du».

Tasio Erkizia, HBko kidea.
Egin, 93-X-26

«Nabiago dut Estatutua konpondu gabe jarraitzea, egoera politiko jakin batengatik tratu txarretara iristea baino».

Javier Balza, Lehendakariatza Saileko kontseilariordea.
Deia, 93-X-26

G O R D E T Z E K O A K

100.000 PEZETAKO ISUNA LAPURRA DEITZEAGATIK

JOSEFA Alfaro Tuterako PSNko zinegotziak 100.000 pezeta (4.500 libera inguru) ordaindu dizkio Manuel Fernande UPNko Tuterako alkateari osoko bilkura batean «lapur bat zarela esan diezazuket» esateagatik. Alkateak 3 milioi pezeta eskatu zituen bere ohoreari eragindako kalteengatik, baina epaileak zigorra 100.000 pezetan utzi zuen. Alfarak dirua osoko bilkura batean ordaindu zion alkateari.

K A R T A J O K O A N

enbido...

...ordago!

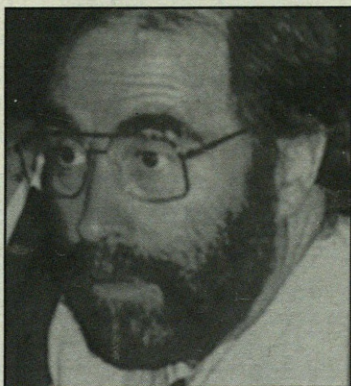

«Nik ez dut Albania bat izan nabi, ezta Albania bat sortu nabi ere».

Xabier Arzalluz, EBBko lehendakaria. Deia, 93-X-27

«Zoritarrez, uste dut etorkizunean oraindik ere bitz garrantzitsua 'negoziazioa' izanen dela. Negoziotik datorren hitza: tratatu pribatua, prezio eta tratuak kontuan hartzen direla. Nik nabia nuke 'elkarriketa' edo 'eztabaida' publikoa, guztiaren gainetik arrazoiak balio duenean».

Aurelio Arteta, filosofo arrazionalista. El Diario Vasco, 93-X-26

JULIAN AREVALO

Gaur egun dauden 3.000 intsumisoak direla eta Defentsa Ministerioa ez omen dago bategi kezkatuta, gutxiengo bat besterik ez baitira, Julian Arevalo Estatuko Administrazio Militarreko idazkariak azaldu zuenez. Baina, Defentsa Ministerioarentzat arazo ez izanagatik ere, arazo sozial eta lege aldetikoa badirela onartu zuen. Bere hitzak entzunda, hala ere, pentsa daiteke Euskal Herrian dauden intsumisoek kezka handia sortzen diotela. Arevaloren ustez, «ENAM eta intsumisoen arteko lotura garbia da, eta Euskal Herriko intsumisoak Herri Batasunaren ingurukoak dira, HB eta bere inguruko mugimenduek bultzatuak» ●

ESTEBE PETRIZAN

Julio Arevalok Senatuan botatako hitzak ez zituen oso era onean hartu EAko senadoreak, eta eztabaida garrantza izan zuen Administrazio Militarreko idazkariarekin. Petrizanen ustez, oso larria da Arevalok botatako baieztapena, eta inolako argudiorik ez omen du hori defenditzeko. Petrizanek azaldu zuenez, «intsumiso geiago dira Bakearen Aldeko Koordinakundea bezalako talde bakezaleekin harremanak dituztenak, eta intsumiso askok lazo urdina ere eramaten dute». HBk, bere aldetik, argi utzi zuen «intsumisioak baduela berez nabiko indar eta ez duela ezertarako alderdi politiko baten gidaritzara behar» ●

Gasolina gehiago sute zaharrera

IPAR IRLANDAKO egoerak os-
tera egin du atzera Sinn Fein eta SDLP
(Alderdi Sozialdemokrata) bi alderdi
katolikoak bakearen bidean akordio
batera iritsi ziren unean. Komunita-
teen arteko gatazka egoerak azken
urteetako bere unerik gogorrena eza-
gutu zuen iragan astean, IRAk Bel-
fasten eragindako eztanda gogorra-
ren ondoren.

IRAk ere hil egin izan ditu beste
komunitatearen partaide zibilak, bai-
na ez da bere ezaugarri nagusia
izan. Ezta gutxiago ere. Talde para-
militar protestanteen zigilua izan da
zibilen aurkako atentatuena. Erabat
errefusagarria eta arbuiagarria da
IRaren ekintza eta gutxienez katoli-
koen artean, bakearen doinua nugu-
sitzen ari zenean, nahasgarria aldi
berean. Gerry Adams Sinn Feineko

lehendakariak berak ere, nahiz eta
IRako hildakoaren kutxa eraman,
«akats» gisa eta «barkaezintzat» jo zuen
atentatua.

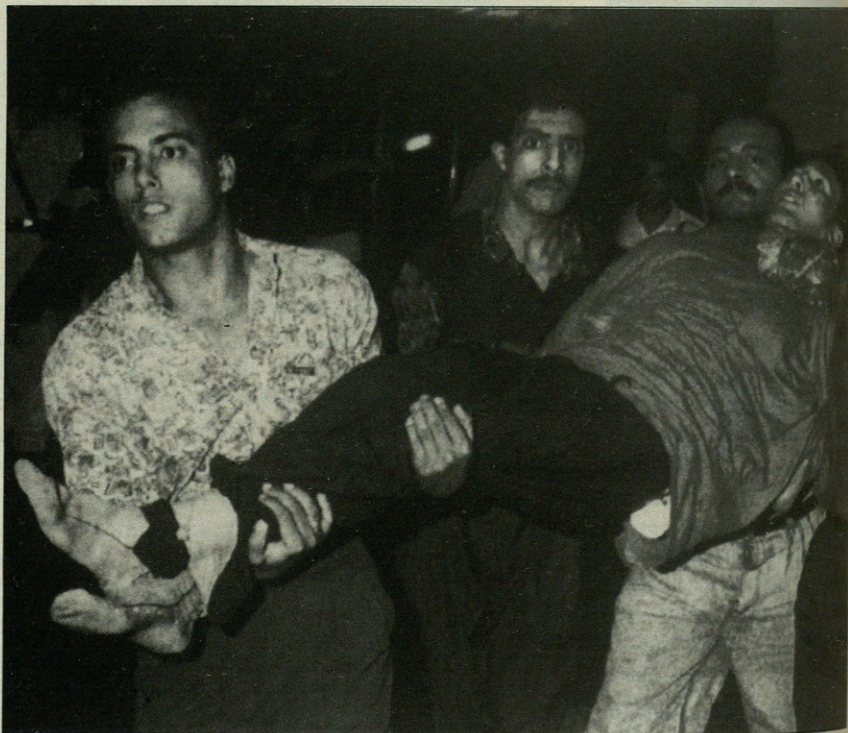
BAINA kolore guztietako gaitzes-
penak eginda ere, balio al dute zer-
baitetarako akaso? Horrenbeste ha-
markadetako gatazkak ez du ezer
erakusten? Ez dago European osoan
Belfasten besteko polizi, soldadu eta
indar paramilitarrik dagoen lekurik.

— **Orain arte, zibilen
aurkako atentatuek talde
paramilitar leialisten
zigilua izan dute** ●

Ezer gutxitarako balio izan dute bai-
na, IRAk behin eta berriz erakusten
baitu bere ahalmen militarra eta Sinn
Feinek katolikoen artean dituen sus-
trai sendoak. Irtenbidea —ezer be-
rria—, komunitate biak eta gobernu
britainiarren arteko negoziaketa da.
Bideak topatu behar. Publikoki Ma-
jorrek betiko jarrera agertu badu ere,
Albert Reynolds Hego Irlandako
lehen ministroarekin izandako bile-
retan, Sinn Fein eta Alderdi Sozialde-
mokratak sinatutako hitzarmena az-
tertu dute; are gehiago, Reynolds bide
horretatik abiatzeko jarreraren agertu
da.

IRA talde paramilitar leialisten tak-
tikan erortzeak ez dio bide horri la-
gunduko, ikusi den bezala sutara ga-
solina botatzea da. Baina, aldi berean,
IRArekin amaitu eta Ipar Irlanda,

Integrismo islamdarrek berriro hartu
ditu mendebaldeko komunikabideetako
lehen lerro eta uhinak. Egipton
gertatutako hiru turisten hilketak, zoro
baten menpe jarri gura izan du gobernu
egipziarrak, nahiko arrakasta
gutxirekin baina. Gobernuaren aurkako
borrokan, turismoaren aurkako erasoak
fundamentalisten armia nagusienetakoa
da, turismoa Egiptoren dibisa sarrera
garrantzitsua da eta. Alferrik
mendebaldeko kexuak, finean herrialde
arabiarrek konpondu beharko dute
integrismoaren arazoa. Baina argi dago
bertako agintariei, mendebaldeak
erakusten duen nagusitasun harroak ez
diela laguntza handirik eskainiko. Ezta
herrialde arabiarren arteko
desberdintasun ekonomiko
ikaragarriek ere. Eta mendebaldeak
badu zerikusirik horretan.

TERMINOLOGIA

Zirku. Pertsona nabiz animaliek jauzi eta bestelako trebetasun bereziak egiten dituzten toki itxia.

Oraingoan zirkuko domadoreak bakarrik izan ziren Bruselan eta, egia esan, nahiko jauzi bitxiak egin behar izan zituzten Europako Komunitateko egungo opil beroei ez heltzeko. Maastrichteko akordioaren arrakasta gisa aurkeztu zenak zirkurako balio du baina errealitaterako ez. Egoitzak nola banatu eta garrantzi bako beste zenbait gaiekin ondo, Europako Batasuna izendape-na berak arazoak ekarri zituen, eta gainera dirua, defentsa, EKren zabalpena, nekazaritza, ekialdeko herriak, Jugoeslavia... Ez al dira gai gehiegitxo ukitu barik arrakastaz berba egiteko. Argi ez badabilta lehoiak eskua jango die.

bestenik gabe, Erresuma Batuko beste lurralde bat izaten jarraitu behar duela pentsatzen duenak, oraindik eta su handiago eragiten du.

LURRA. lantzen duenarentzat izan ohi da nekazari modu kolektiboetan sinetsi izan duten nekazarien oihu nagusia. Errusian bukatu da le-loa, nahiz eta lehen ere ez zen erabat egiazkoa. 1920tik martxan dauden *kolkhoz*-ek eta *sovkhoz*-ek —lurraren jabetzaren % 90— jai dute Boris Ieltsinek iragan asteen lurrari buruz sinatutako dekretu berriarekin, merkatuaren salerosketaren legearen menpe geratuko dena. Ikusi behar nekazarien erresistentzia maila eta, *kolkhoz*-ak eta *sovkhoz*-ak desagertzearan, hasieran behintzat, errusiarrei nork emango dien jaten.

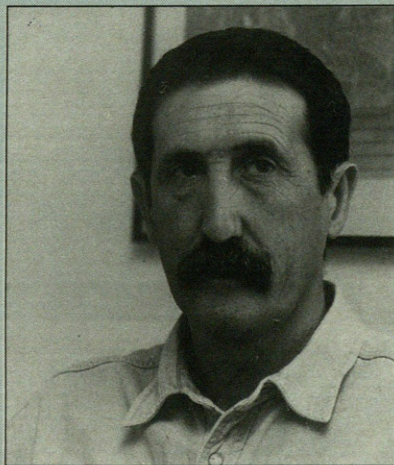
Lukas Martinez

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Sao Pauloko Foruma

NIRETZAT oso garrantzitsua izan da, uztailaren 26an La Habanan izandako Sao Pauloko Forum-eko laugarren topaketa. Alde batetik, esan Ertameriketatik etorritako ezkerreko 114 erakunde (eta 3 munduko beste tokietatik gonbidatu gisa) bildu zirela Kubarekiko elkartasuna agertuz eta aldi berean dauzkaten kezak eta arazoak era amankomun batean jorrazteko eta aztertzeke gai direla baieztatuz. Geure artean honelakorik gertatuko balitz!

KONTUAN izan behar dugu Hego eta Ertamerika jasaten ari diren egoera berezia. Toki askotan bezala lurralde hori neoliberalismoaren ondorio ikaragarriak jasaten ari da; denbora laburrean zenbait herritan ezkerrek bultzatzen zuen estrategia politiko-militarra badirudi ahitu edo indargabetzen ari dela, eta alderantziz, hauteskunde alorrean zenbait erakunde gobernuaren atarietara heldu dira (Brasil eta Urugua-yen batez ere). Zer nolako estrategia eraman hauteskundeak irabazteko? Ondoren, eta gobernu horietara helduz geroz nola jokatu beharko lukete inperialismoaren atzaparretik ihes egiteko eta krisialdi ekonomikoari aurre egin ahal diezaioten? Batez ere, jakinda horren alde joka dezaten mugimendu sozialak oso nekatuak daudela eta, aldiz, egoera internazionala oso kontra dutela.

JOXE IRIARTE 'BIKILA'

Zutikeko kidea

Horrez gainera, ezkerrek jasaten duen nortasun krisialdiak ekarri duen hutsune ideologiko eta programatikoa nola bete? Dakigunez, Hego eta Ertamerikako ezker nahiko *estatuzalea* izan da, eta *abanguardia* iraultzaileak mugimendu sozialekiko oso ikuspegi instrumentalista zuela (salbuespenak albuespen, Brasilgo PT, hain zuzen) alderdi edo korrante bakoitzak bere masa mugimendua izaten zuen edo behintzat kontrolatzen zuen.

EKIALDEKO porrotaren ondoren galderak mahai gainean pilatu egin dira: nolako estatua eta zertarako; nolako demokrazia eta zertan oinarritua; mugimendu sozialen izatea eta betebeharra nolakoa den... Kuban zeudela kontutan izanik, eztabaida horiek gatz eta piper asko bota zioten Forumari. Fidel Castro ez baita ixilik egoten den horietakoa.

Ezta emakumeak ere. Ezkerraren eremuan ere, emakumeak arrazoi guziaz kexu: kexu, beraiek jasaten dituztelako neoliberalismoaren ondorio garratzenak; ezkerraren baitan ere, beraiek direlako errepresentazio eta atentzio gutxiena izaten duen sektorea (204 gizonetako eta 27 emakumetzko baino ez Forumean).

Frantzia-Alemania: musuen amaiera

Europako merkatu batuaren eraikuntzan zenbait hamarkadatan elkarren ondoan abiatu eta gero, Frantziak eta Alemaniak norabide desberdinak topatu bide dituzte. Europak aldaketa ugari jaso ditu azken bospasei urteetan eta estatuen arteko adiskidetzak ere bolada desberdintasunak ezagutuko dituzte. Orain arte Paris-Bonn izan den ardatz nagusi hori, Bonn-Londres izan liteke antza. Aliantza eta hitzarmen berrien garaian gaude.

Londres-Bonn izan daiteke Europar datorren ardatz berria.

URTE luzez landutako amodioak ere bat-batean bertan behera apurtzeko arriskua hor dago beti. Frantzia eta Alemaniarena izan liteke horietako kasu bat, nahiz eta hauenean amodio gabeko senar-emazteak izan direla ere esan litekeen. Alemaniaren batasunak eta Europako ekialdean germaniarrek topatu duten altxor ekonomikoak, Frantzia eta Alemaniaren aspaldiko ametsak kolokan jarri dituzte. Bonn Bruselatik 80 kilometrora dago eta Berlin Poloniatik 80ra; batasunarekin Alemaniak Berlin aukeratu du hiriburu gisa. Oraindik dibortziora heldu ez badira ere, pauso guztiek bide horretarantz daramatzate frantziar eta alemaniarak.

1958an ezkondu ziren eta, aitaponteko gisa De Gaulle lehendakariak eta Konrad Adenauer kantzilariak jardun zuten. Ezkontzaren kontratuak: gainerako nazioen konfiantza bereganatzeko laguntza, sobietar eremuaren aurrean segurtasun eta, azkenik,

Alemania biek batasuneko zuten eskubidearen ezagutza. Frantzia ez zen geratu ezer eskatu bari: Alemaniak bere nekazaritza politika sostengatu beharko zuen merkatu batuan, eta Frantziari mundu mailan zegokion gidaritza lanetan lagundu.

Alemaniak, gerratik gutiz suntsituta atera arren, beste batzuetan legez bere etxea zutabe sendoei eraiki du. Horrez gain, ekialdearen porrotak Alemaniaren batasuna mahai gainean jarri zuen 1989an. *Berta Handia* kainoi alemaniar ospetsuaren bezainbesteko indarra zuen beste arma batek gero eta eztanda handiagoak eragiten ditu lurralde europarratan: markoa. Sobiet Batasuna desagertu da, Alemaniaren batasuna gauzatua dago eta Mendebaldeko Alemaniak berak bereganatua zuen jada munduko potentzia nagusien konfiantza. Egoera horretan, zertarako eutsi, bada, Frantziarekiko hitzarmen hari?

Banaketaren arrazoiak

Ezkontza haren funtsean, amodioa baino bakean elkarrekin bizi beharra nagusia zen. Frantzia eta Alemaniak 40 urtetan zehar elka-

rekin eraman dute merkatu batuaaren lokomotora. Gaur egun ere horrela da teorian, baina praktikan bakoitzak bere interesen alde egiten du eta Europa berriaren ardatz nagusiak aldatuz doaz apurka. Kalera begira liskarrak ondo gordetzen badiutuzte ere, eguneroko erabakietan desberdintasunak nabarmenak dira.

Batasunaren unean Frantziak oso agerian utzi zuen Alemaniaren indartsu eta handi horrek sortarazten zion ikara. François Mitterrand Frantziako lehendakariak geroagorako ikusten zuen Alemaniaren bien batasuna: lehenbizi Europa batu behar da eta etorriko da Alemaniaren batasuna ondoren. Beste modu batera esanda, behin eta berriro aipatu izan den *Alemania europarra ala Europa alemaniarra*-ren artean hautatu behar.

Balkanetako arazoa, Europako Komunitateko nekazari politika, GATTi (Arantzel eta Merkataritzari Buruzko Akordio Orokorra) buruzko politika edota Europako defentsaren egituraketa dira euren arteko desberdintasun nagusiak, baina ez bakarrik. Eta, apurka, nahiz eta Maastrichteko akordioa hor erdian dagoen, Europako Komunitatea beraren izaera ere gero eta desberdinagoa da. Alemania, ekialdeko herrietan eta batez ere SESB ohian duen etorkizun opa-

roarekin, Erresuma Batua-ren merkatu librearen eredutik gero eta gertuago dago.

Europaren defentsan ere desberdintasunak gero eta ugariagoak dira, Frantziak hasieratik NATOrekiko —beraz EEBBekiko— autonomia mantendu badu ere, Alemania izan da Europako haren sostengu garrantzitsua. Frantziak Europarentzat EEBBekiko modu guztiz autonomoan jokatu duen beso armatua gura duen bitartean, Alemaniak NATO gura du Europaren zaindaritza lanetan.

Baina desberdintasunen punturik agerikoena ekonomia alorrekoa da. Frantziaren ikuspuntutik, hain markadetan zehar bere ekonomiaren hazkundera sakrifikatu izan du Europa batuaren eraikuntzan, bere

Gaur egun ere, Frantziako nekazaritzak arazo handiak sortu ditu berau eta Alemaniaren artean.

■ Frantziak oso agerian utzi zuen Alemania berriak sortarazten zion beldurra ●

Balkanetako desberdintasunak

MENDEBALDEKO Europak inbertsio erraldoiak egin ditu Europa-ko herrialde sozialista ohietan. Alemania da ahalegin handiena egiten ari dena eta guztietatik, Sobiet Batasun ohia da diru aleman gehien jaso duen lurraldea. Europako Komunitateak SESB ohiari zuzentzen dion laguntzaren lau bosten Alemaniak jarritakoak dira eta, oro har, Europako mendebaldearen erdia ere bai.

Alemaniak, ahaz Ekrantz eta batasun prozesurantz begiratzen badu ere, ekintzak Erteuroparantz abiatzen ditu. Horrek, besteak beste, Frantziarekiko harremanen hoztasun oso esanguratsua dakar.

Jugoslavia ohian gertatutakoa izan liteke Alemania eta Frantziaren arteko desberdintasunen adierazlerik bizienetakoa. Alemaniak bere ki-deak kontuan hartu barik ezagutu zituen Kroazia eta Eslovenia, eta

EK-ko gainerako herrialdeek haren segidan ezagutu behar izan zituzten errepublikok. Ez zegoen aukera gehiegirik. Alemaniako era guztietako sektoreek —prentsa, politika-riak, erlijiosoak...— bat etorri ziren estatu berrien erabateko onarpenarekin; baita Serbia erasotzaile bakar-tzat jo eta nazioarteko partehartze militarren alde ere.

Frantziako prentsan ere oinarrian jarrera berberak defenditzen dira. Adostasuna nagusi bide da. Baina politikarien pasabideen arteko iritziak arras desberdinak dira. Diplomazia eta barne politikaren zurrumrueetan, Alemaniak erantzukizun handia du egun hegoaldeko eslaviarreen arteko gerra basatian. Roland Dumas Atzerri ministro sozialista ohiak ekainean bertan zioenez, *«krisiaren areagotzean Alemania eta Vatikanok izan duten eragina erabatekoa izan da»*. Alemaniako ko-

munikabideetan Vatikanoren partehartze hau ere nabarmendu izan da. Idatzi denez, Bavariako CSUko sozial-kristauak Helmut Kohl lehendakaria presionatu zuten Jugoslaviako bi errepublika katolikoak estatu gisa onar zitzan. Halaber, garai haietan Kroazia Vatikanorekin akordio ugaritara heldu zen.

Alemaniak herriek euren etorkizunaz erabakitzekeo duten eskubidearen izenean ezagutu ditu Jugoslavia ohiko errepublikak. Frantziak, aldiz, eskubide berberen izenean, Kroaziako serbiarrek eta Bosniako serbiar eta kroaziarrek berdinean egin dutela leporatzen diote Alemaniari. Alemania beti agertu izan da nazioarteko partehartze militarren alde; Frantziak, aldiz, oztopo handiak jarri izan dizkio neurri militarrei. Bat zein bestearen arteko desberdintasunak, azalean ikusi ez arren, agerikoak dira.

Estatuen arteko amodio berrien garaia dator Europan.

ustez orain Alemaniak egin duenaren aurkakoa, alegia. Egozpen nagusia proiektu ekonomiko batuarekiko elkartzasun eza izan da, hots, batasun prozesua finantzatzeko bere interesak bakarrik hartu dituela kontuan, batasuna maileguz ordainduz eta ez zergen igoerekin edo Alemaniako herritarrengan eragin izango zuten beste neurri batzuekin.

Mendebaldeko Alemaniak sarrarazi dituen dirutza kopuruak, ekialdekoen eskuratze ahalmenaren handitzeak, estatuaren zor mailaren handitzeak eta pribatizazio prozesuak inflazioa indartu zuten. Bundesbank-en erantzuna berehalakoa izan zen: interes tasa ahalik eta altuenak. Markoaren ostikada horiek Europako diru guztiek nozitu badute ere, ahulenekegoe- ra larriak pasatu dituzte.

Frantzian 1988an Pierre Beregovoy lehen ministroak bultzatutako prozesua alderantzizkoa izan zen. Gastu publikoa kontrolatu beharra zuen eta estatu defizita gutxitu (1988tik 1991ra estatu defizita hirukoiztu egin zen). Atzerakada geldiarazteko interes tasen jaitziera besterik ez zuen ikus-

ten Beregovoyk. Nola jaitzi baina, berak bakarrik, markoarekiko berdintasuna ukitu barik? Baina markoak berean jarraitu izan du duela hilabete batzuk arte —tasak jaitsi gabe—, eta jaitsi izan duenean ere nahiko maila sinbolikoan, nahiz eta eragingarria izan. Ikuspuntu desberdin guzti horiekin senar-emazte gisa aurrera jarraitzea gaitza zen. Ezin esan oraindik elkarrekin jarraituko ez dutenik, baina bai behintzat gauzak lehen bezala ez direla izango. Paris-Bonn bikotearen aurrean, gero eta indartsuagoa dirudien Londres-Bonn izan daiteke hurrengo ezustekoa. Europako Komunitatearekiko ikuspuntu orokorrean gero eta gertuago daude. Aliantza berrien garaiak datoz.

Xabier Letona

MIGUEL CASTELLS

«Ezin da dena 'ala ezer ez' dinamikan murgildu»

EKONOMIA DOSIERRRA

- Euskal Finantz sistema
- Ongizateko Estatuaren krisia
- Ipar-Hegoa izeneko ekonomia.
- II. Ekonomia berri batetarat.

Mugarik gabeko pentsamendua

Jaso ezazu LARRUN etxean

IZEN-ABIZENAK

HELBIDEA

..... Tel.:

HERRIA

HERRIALDEA K.P.

BANKU.EDO AURREZKI KUTXA

SUKURTSALA

SUKURTSALAREN ZENBAKIA

KONTUAREN ZENBKIA

(Urtean lau ale. Hego euskal Herria: 3.000 pezeta. Ipar Euskal Herria: 182 libera)

HISTORIA ETA GERO

ITSASARMADAREN MODERNIZAZIOA

■ **ESPAINIAKO** itsasarmada larri dabil fragata eta materiala zein soldaduak lehorreratzeko gerrauntziekin. Dirurik ez antza eta, EEBBetako 'gerrauntzi hilerrietara' abiatu behar bi fragata eta lehorreratzeko beste bi gerrauntzien bila. Zenbaitetan gertatu izan zaie aterra behar —Jugoslaviaren aurkako enbargua betetzera esaterako— eta ezin inon piezak topatu: ondorioa, beste gerrauntzi bat sakrifikatu beharra. EEBBetan 20 urtetatik gorako gerrauntziak erosiko dituzte. Hala ere, agintari, komunikabide eta marinelen aurrean berriro esango dute harrotasun eta tinkotasun doinuarekin: «Itasarmadak etengabe jarraitzen du bere materialaren modernizazioarekin...». Eta guztiak pozik.

ALKATEGAI 'PORNOA' ITALIAN

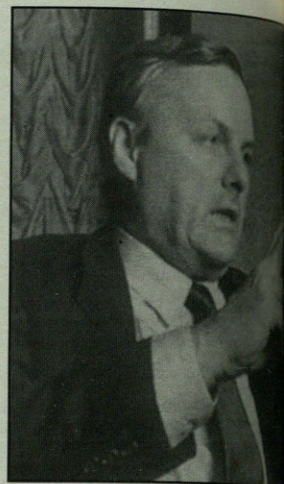
■ **ITALIAN** behintzat, beste leku askotakoa ukatu barik, politikak eta por-

nografiak badute zerikusirik. Artista 'porno' ugari izan dira politika mundura hurbildu izan direnak, gehiengutan emakumezkoak. Orain arteko ospetsuena Ilona Staller 'Cicciolina' izan da, Italiako Alderdi Erradikalaren eskutik diputatu izatera iritsi eta Europako Legebiltzarreko hauteskundeetara aurkeztu zena. Azkena Moana Pozzi izan da, Urrian ospatuko diren hauteskundeetan, Erromako alkatetzarako bere hautagaitza aurkeztu du. Ez du samurra izango 'Cicciolina'ren oihartzuna lortzeko.

MILITARREN GREBA

■ **EZ** da sarritan entzuten militarrek grebak edo antzerakorik egitearena. Italiako gobernuak aginduta armadako soldaten igoera eza dela eta, 80.000 ofilialek —armadako ofizialen % 80— 'gose greba' berezia antolatu zuten. Protesta gisa, ofizialak ez ziren abiatu bazkaltzera koarteleko jantokietara. Horrenbeste janarirekin auskalo zer egin zuten, baina ez litzateke harritzeko, ofizialok hurrengo egunean kongelatua iza ondoren jan behar izatea.

E L L E
M E L L E

«Herri honek dauzkan arazoak kontuan hartuta, Errusiako hurrengo lehendakariak gaztea eta indartsua izan behar du».

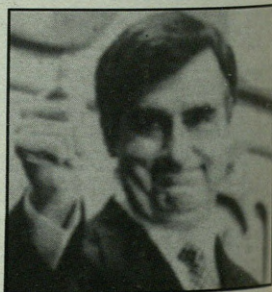
Anatoli Sobchak, San Petesburgeko alkatea.

«Uste genuen azken hauteskundeon ondorengo urtebeteke gerran 250.000 bat bildako izango zirela, baina milioi erdira iristen dira».

George Chikoty, Angolako atzerri ministrordea.

«Garbi dago herri honetan bi herri daudela, eta hauteskunde bauek Quebec-en burujabetzarantzko bidean une historiko oso garrantzitsua izango direla».

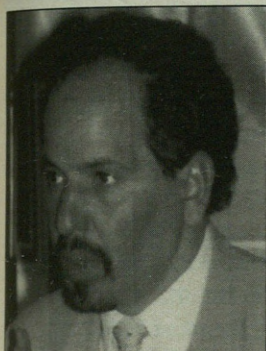
Luzien Bouchard, Quebecois Alderdiko buruzagia.

O I H A R T Z U N A K

SERBIA ETA KROAZIA EUROPA KRISTAUAREN ZAINDARI

EGIPTO eta Algerian musulman integristek mendebaldeko turisten aurka egindako atentatuek alarma gorria piztu dute Europan. Kroaziar eta serbiarrei ez zaizkie txarto etorri eraso hauek. Oinarri handi barik ere, Bosniako musulmanek Europarentzat ekar dezaketen arriskua azpimarratu dute behin eta berriro. Iran eta Ekialde Erdiko monarkia arabiarren ziria lirateke Bosniako musulmanak eta eurak —Serbia eta Kroazia— Europako kristautasunaren zaindari. Alia Izetbegovic Algeriako Madani edo Irango Jomeiniren esku europarra geldiarazi beharraz jardun dira behin eta berriro. Europan integriste moaren itzalak sortzen duen beldurra ikusirik kontu handiarekin ibili beharko dute Bosniako musulmanek.

«Bide bakarra geratzen zaigu: borroka armatua».

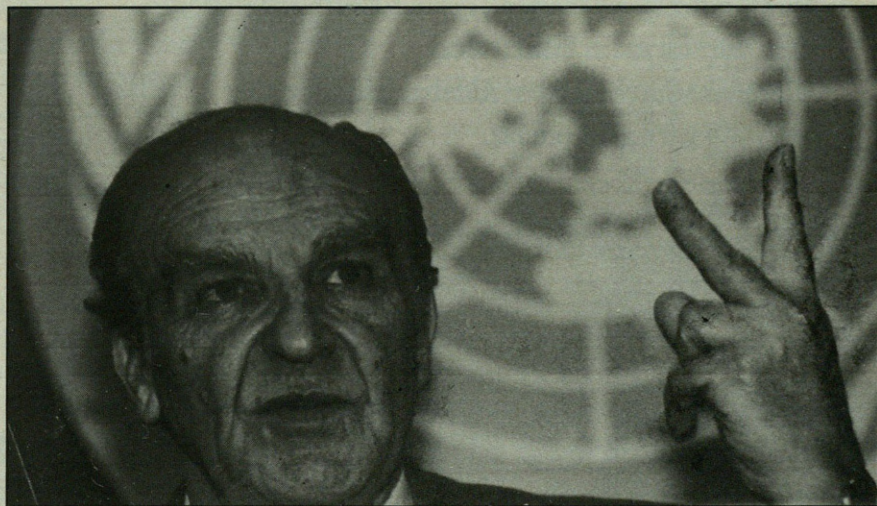
Mohamed Abdelaziz,
Fronte Polisarioko Idazkari nagusia.

«Ez da gomendagarria Aristide orain Haitira itzultzea. Orain garrantzitsuagoa da Haitin oinarri demokratiko bat jartzea lehendakaria itzultzeko data bat jartzea baino».

Warren Christopher,
EEBBetako Estatu idazkaria.

«Israelek bere borondate ona erakutsi du baina ez du tankera bereko erantzuna jaso palestinarren aldetik».

Yosi Sarid, Ingurugiro ministroa eta Meretz alderdiko kidea.

ESTRALURTARREN MEZUEK EZ DUTE HARTZAILERIK JADA

TEORIA ugari dago estralurtarren existentziaren inguruan baina oraingoz haien izatea sinesmenaren alorrean kokatzen da gehiago zientziarenean baino. Hala ere, gero eta gehiago dira sinesmen hauek teoria bihurtzen dituzten ikerlariak. Hori dela eta, duela urtebete Estatu Batuetako Kongresuak NASaren proiektu bitxi bat onartu zuen: unibertsora, inteligentzia zuen zerbait edo norbaitek jaso ahal izango zituen mezuak igortzea, batetik, eta alderantziz, hots, zenbat radioteleskopio indartsu arakatzeko lanetan jarri, hel zitekeen edozelango mezu inteligenteak jasotzeko prest edukitzea. Urtebete ondoren, ordea, ez da ezer aurkitu eta Richard Bryan senadorearen ekimenez, frogak bertan behera utzi dira, «estatubatuarrei dakarkien zerrastelkeriagatik».

Patxi Aldabaldetrek, Erreminta Makina Frabrikatzaileen Elkarteko lehendakaria

«Talde nagusiek ez dute mirakulurik egingo, kontsumoa behar baitugu»

Erreminta makina arloa berrantolaketa berri baten zain dago. Komunikabideek argitaratu dutenez, sei izango dira talde nagusiak nahiz eta Espainiako Erreminta Makina Frabrikatzaileen Elkarteak oraindik ezin dela ezer ziurtatu esan. Elkartearen lehendakariarekin, Patxi Aldabaldetrekurekin mintzatu gara gai honetaz.

ARGIA. *Prentsan agertu izan diren erreminta makinako sei talde nagusi horiek behin-betikoak dira?*

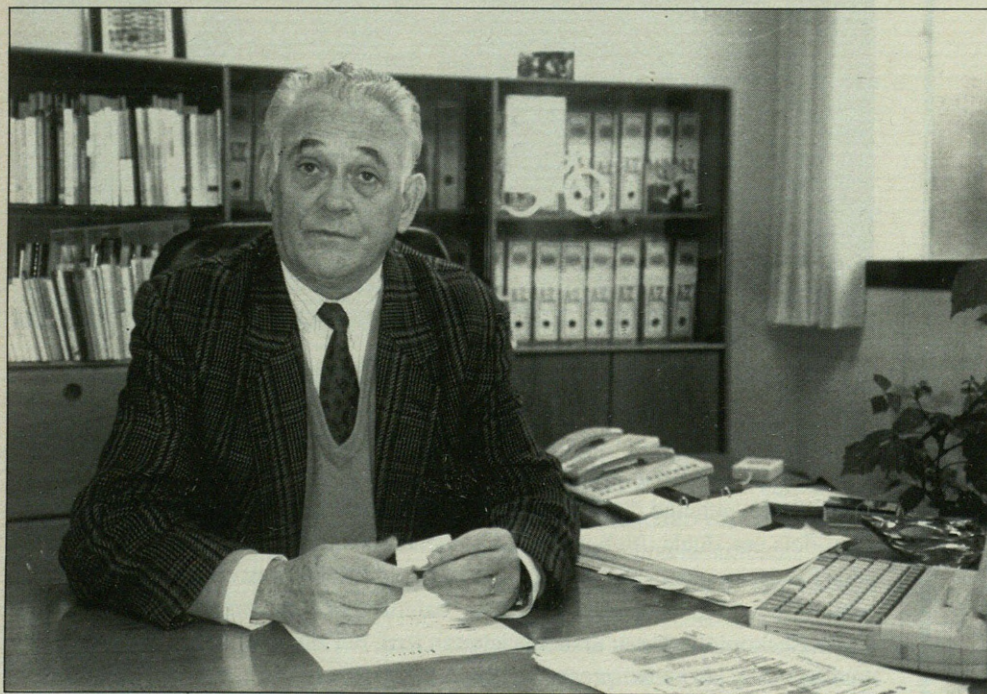
P. ALDABALDETRKU. Oraindik ez da dena erabaki. Prentsan agertu diren datuak ikerketa baten emaitzak dira, baina oraingoz gestionatu gabea. Enpresek ez dute hitz egin eta ikusi

beharko da zer gertatzen den orduan.

A. *Erreminta makina arloaren berrantolaketa n erabakia noiz hartu zen eta zergatik?*

P.A. Nazioarte mailako kontsumo jaitsieraren ondorioa da, 1990etik aurrera erreminta makina arloan kontsumoa % 30-40 murriztu baita. Egoera asko aldatu da: ekialdeko herrien garapena, estatuak armagintza-aren bideari utzi diote, Txina erreminta makinaren sektorean herri indartsua bihurtu da...

Mundu mailako eskaintza handia da eta eskaria, berriz, txikia. Murrizketa honen aurretik ere, bestalde, Europak bazituen beste arazo batzuk, konpetitibitate eskasa, adibidez, Japoniari aurre egiteko. Guzti honek ekarri du sektorearen azterketa sakonaren beharra, Euskadin duela bi urte inguru hasi zena. Espainiako erreminta makina arloko enpresen % 80 hemen daude eta, bestetik, sektore estrategikoa dugu euskal ekonomirako. Azterketa

Patxi Aldabaldetrekuk esan digunez, «prentsan agertu diren taldeak ez dira behin-betikoak».

honen ondorioz, talde garrantzitsuen beharra ikusi zen, hau da, 5.000 eta 6.000 milioi pezetako fakturazioa izango zutenak. Horrelako taldeak behar genituen konpetitiboak izateko, batez ere Asiako herriekiko.

A. Baina talde horietan ez dira enpresa guztiak sarturiko. Komunikabideen arabera, enpresen % 60 dira sei talde hauek osatuko dituztenak.

P.A. Ez dira enpresa guztiak egongo. Badaude zenbait enpresa, euren produktu eta salmenta maila dela medio, zertan bildu ez dutenak. Egia da enpresa batzuek handien beharra dutela produktuen kalitatea hobetzeko, konpetitiboak bihurtzeko eta saltzeko. Baina badaude beste batzuk behar ez dutenak, aitzitik, egokiagoa da azpiegitura txikiak izatea eta handiak bezain konpetitiboak izan daitezke. Bestetik, berrantolaketak ez du esanahi taldeetan sartuko ez diren enpresak desagertuko direnik.

Europa mailan ere hone-lako taldeak eratu dira, emaitza desberdinekin. Hau da, talde hauek ez dute erabateko konponbidea ekarriko, ez dute mirakulurik egingo. Konpetitiboagoa k bihurtuko gara, baina krisitikat ateratzeko kontsumoa hobetu behar dugu. Eta noski, enpresek ikusi behariko dute sinergiak ateratzea edo beste enpresa batzuekin biltzea den komenigarria.

A. Ondo bartu dute enpresek taldeen osaketa?

Espainiako Erreminta Makina Frabrikatzaileen Elkarteko lehendakariaren ustez, «arloko zenbait enpresak, euren produktu eta salmentak kontuann hartuta, talde handiak behar dituzte; baina beste batzuek ez, eta txiki hauek besteak bezain konpetitiboak izan daitezke».

P.A. Oraindik ez dakigu talde horiek izango diren ala ez. Onartu behar dugu ona dela talde handiak egotea, baina oraindik ikusi behar dugu nola bilduko garen. Aurrikuspenen arabera, agian urte bukaerarako behin-betiko taldeak osatuko dira, baina oraingoz gauza asko daude egiteke. Danobat eta Fagor ezik, horiek jada talde handiak direla,

gainerako guztiek ez dakigu zelan bukatu den kontu hau. Itxarobide gehiegi zabaldu dira.

A. Berrantolaketaren ondorioz 500 lanpostu galduko dira.

P.A. Kopurua oraindik ez da zehaztu, baina sinergiak elkartzearen ondorio zuzena da. Hala ere, 500 lanpostu galdu edo sektore osoaren suntsipenaren artean aukeratzekotan, nahiago dut lehenengoa. Noski, langile hauei irtenbide egokia eman behar diegu.

A. Hau ez da erreminta makinaren lehenengo berrantolaketa. Orain arte Admi-

nistrazioaren aldetik eman diren urratsek ez dute baliorik?

P.A. Eman diren urratsak instituzionalak izan dira batez ere, eta ildo honetatik oso positiboak izan direla esango nuke. Eta honi esker nazioarte mailan gaude eta konpetitiboak gara. Horrek esan nahi du azpiegitura instituzionala dugula eta erreminta makina bultzatzen duela. Orain arte asko eta ondo egin da lan, eta Eusko Jaurlaritzak ere zenbait gauzetan parte hartu du.

■ «Arloa eta enpresa laguntzaile guztiak mantentzeko ordaindu behar den prezioa 500 lanposturen galera baldin bada, bigarren mailako gaitza da» ●

Myriam Gartzia

EVERESTEN BI ALDEAK

Urriaren 7an zapaldu zuen Everest gailurra Juanito Oiartzabalek. Egun berean, Antonio Miranda espedizioko kidea hil zen helburu beraren bila. Mendiaren gogortasuna eta elurraren biguintasuna batu ziren egun batez, abuztuaren lehen egunean, Gasteiztik irten ziren espedizioko kideen artean. Kirola eta zientzia batu nahi zituzten, baina hirugarren osagarria gehitu zitzaien bat-batean: samina.

ABUZTUAREN lehenean abiatu zen Forondako aireportutik Kathmandurako bidean «Everest 1993» izeneko kirol eta zien-

tzia espedizioa. Zazpi lagunek osatzen zuten taldea: Juanito Oiartzabal, Antonio Miranda, Luis Anjel Rojo, Atxo Apellaniz, Benjamin

Ruiz de Infante eta Adolfo Madinabeitia mendigoizaleak batetik; eta Jon Armentia eta Pepe Martinez medikuak bestetik.

Hau ez da, ordea, arabarrek osatzen duten lehen espedizioa. 1985ean hasi ziren arabarrak 8.000 metroko gailurrak egiten. Cho-Oyu (8.201 m) izan zen espedizio haren helburua. Bertan egon zirenak, besteak beste: Apellaniz, Oiartzabal eta Martinez. Azken honen aburuz, «ordukoa, oraingoaren antzera, zientifikoa zen».

Hirugarren eta laugarren kanpamentuetan lana gogor egin behar izan zuten mendigoizale arabarrek euren kanpin-dendak izotzera josi ahal izateko.

Ramirezen ustez, emaitza harrigarriena bihotzaren erritmoaren inguruan lortu zen: «*Nabasketa nabarmenak ikusi genituen. Bihotza 8-9 segunduz sarritan gelditzen zela, taupadarik gabe*». Geldiune horien zergatia aztertzeko espedizio gehiago behar zirela eta, iaz Nanga Parbat-era (8.125) joan ziren arabarrak, Jon Armentia medikuarekin. Messan-4 aparailua erabili zuten. Bihotz taupadak, arnasketa eta odoleko oxigeno kopurua neurtzen dituen makina honek. «*Emaitza zera izan zen, bihotza gelditzean arnasketa are gehiago gelditzen zela*», gehitu du Ramirezek.

Everestera joatean, geldiketa horien arrazoia aztertu nahi izan da. Vitalog makina eraman dute oraingoan. Messan-4ek baino informazio gehiago eskaintzen du: elektroentzefalograma egin dezake, giharreen aktibitatea neurtu, begien mugimendua... «*Mendian oxigeno ezak burmuin edema bat sortzen du, eta horrek eragiten du burmuinak informazio okerra bidaltzea bihotz eta birikei. Hori azaldu nahi genuen*».

Alde zientifikoa alboratuta, Everest gailur zaila da beti kirolarientzat. Aldaketak sumatzen ari den gailurra. Izan ere, 1984etik azken

Goi mailako ikerketak

Lemu anitz landu zituzten bertan: arnasketaren aldaketak altueran, odol analisiaren bariazio biokimikoak (gaisorik ez egon arren mendigoizaleek altueran analisi bereziak behar baitituzte), bihotzaren erritmo aldaketak igoeran eta esfortzu gaitasuna mendian.

POLONIARRREN BIDEA BETE EZINIK

OINARRIZKO BASEA: Abuztuaren 23an heldu zen bertara urriaren 7an gailurra lortu zuen espedizioa

I. KANPAMENTUA: kanpamendu hau eta hurrengoa Everestera doazen espedizio guztiek erabiltzen dituzte. Irailaren leian bertaratu ziren arabarrak

II. KANPAMENTUA: Bost egun beranduago igo ziren espedizioako kideak puntu honetara

III. KANPAMENTUA: 50 graduko pendizean plataforma ikaragarriak egin behar izan zituzten espedizioako kideek pioletak eta besoan indarra erabiliz, kanpin-dendak ezin baitzituzten josi izotzaren eraginez. Hiru egun iraun zuen plataforma honen eraikuntzak. Irailaren 12an jada antolatuta zegoen, baina eguraldi txarrak atzera eginarazi zien. Atzera, 29an egin zuten gorantz.

IV. KANPAMENTUA: Hainbesteko pendiza ez zuen tartea aurkitu arren, kanpamentu honetan ere plataforma beharrezkoa izan zuten arabarrek. Egun bat nahikoa izan zen osaketarako. Urriaren 4ean bertan ziren.

● Puntu honetan lotu zitzaizkion arabarrak ohizko bideari (beltzez margotuta)

■ Poloniarren bidearen amaiera

udaberri hau arte, mendi honen magala masifikatua egon da. Iaz, adibide bat jartzearen, 17 espedizio igo ziren ohizko bidetik. Guzti hau dela eta, Rion duela urtebete eginiko ingurugiroari buruzko bileran, neurri gogorak ezartzea erabaki zen. Espedizioen partaidetza mugatu egin da. Orain zazpi partaide izan ditzakete gehienez. Igoera baimena eskuratzeko ordaina ere

10.000 dolarretik 70.000ra igo da.

Dirua ez da nahikoa gainera, bide bakoitzeko igoera baimen bat soilik ematen baita urtero. Azken hau da, Juanito Oiartzabalen esanetan, Jerzy Kukucz-

ka eta Andrzej Czok poloniarrek 1980an irekitako bidea aukeratzeko arrazoi nagusietako bat: *«Irekiak dauden artean, biru dira egin daitezkeen bideak. Beraz, hirura mugatzen dira emandako baimenak.»*

Gasteiztarrek poloniarren bidea jarraitu duten arren, azken 400 metroak ohizko bidetik egin dituzte ●

Ohizko bidea ez zen bat aukeratu behar genuen, jada emana baitzen baimen bori.

Aukeratutako bidea, poloniarrena, ohizkoa baino laburragoa, baina zailagoa da. Mendi honen historian zehar 20 lagunek besterik ez dute burutu eta arabarrena seigarren espedizioa izan da. Baina inork ez du Kukuczka eta Czoken lorpena berdindu, hauek 8.700 me-

Kanpamentuak, atsedenerako izateaz gain, ikerketa zientifikorako ere erabili dituzte espedizioako medikuek.

trorainoko bidea ireki zuten bitartean (handik gailurreraino ohizko bidea berreskuratuz), ondorengoek 8.100 edota 8.300 metroraingo heldu orduko ohizko bidera igaro izan baitira, zailtasun ikaragarriak direla eta. Gasteiztarrek 8.300eraino

heldu dira. Lehen eta bigarren kanpamentuak ohizko bidekoak izaten dira, eta hurrengo biak, 50 graduko pendizetan sarritan, zailtasun handienak sortzen dituzte.

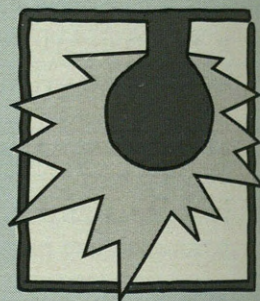
Eguraldi txarra ere gehitu zaie. Irailaren 1ean lehen

kanpamentura heldutako espedizioak urriaren 7an lortu zuen helburua. Juanito Oizatzabalen oinek tontorra zapaldu zutenean. Atzean geratu ziren Antonio Miranda eta Atxo Apellaniz. Espedizioako beste hiru partaideak atzetik irten ziren, beranduago. Atxo Apellanizek igoseraren kronika hau egin du guretzat: «8.500 metro inguruan oxigenoa erabiltzen hasi ginen. Juanito aurreratua zen, gu atzean utziz. Oraindik ez dakit zergatik. Kontua da nire oxigeno maskara berehala hasi zela kale egiten. Ez zen oxigenorik iristen. Erregulatzailea abalik eta gebien irekita soilik iristen zitzaidan oxigenoa biriketara. Antoniori ere erregulatzailea hautsi zitzaion. Hego gailurrera heldu ginen. Antonio bertan geratu zen». Oizatzabal aurrean zegoela jakinik, eta gailurra

ARGIA

EZ GALDU AUKERA HAU!

Datozen asteetan ARGIAren harpidedun egiten bazara 1994ko egutegia dohainik jasoko duzu zure etxean.

HARPIDETZA TXARTELA Tel: (943) 37 15 45 Faxa: (943) 36 10 48

IZENA _____	1. DEITURA _____
2. DEITURA _____	HELBIDEA _____
TFNOA _____	HERRIA _____
KODE POSTALA _____	HERRIALDEA _____
BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____	
SUKURTS. HELBIDEA _____	SUKURTS. ZKA. _____
KONTUAREN ZENBAKIA _____	

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2 LASARTE-ORIA 20160

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne)

Hego Euskal Herria
10.900 pzta
Ipar Euskal Herria
685 libera
Espainia 10.900 pzta
Beste Atzerriak
114.250 pzta
Airez 22.500 pzta

Urriaren 24ean
heldu ziren Euskal
herrira «Everest 93»
espedizioako
partaideak.
Abuztuaren 1ean
irten ziren
Kathmandura
Arabako
Diputazioak
laguntza bezala
eskainitako 12
milioi pezetekin.
(Argazkia: Olalde).

egin ondorengo itzulera bi-
dean topo egingo zutela-
koan, aurrera egin zuen
Apellanizek.

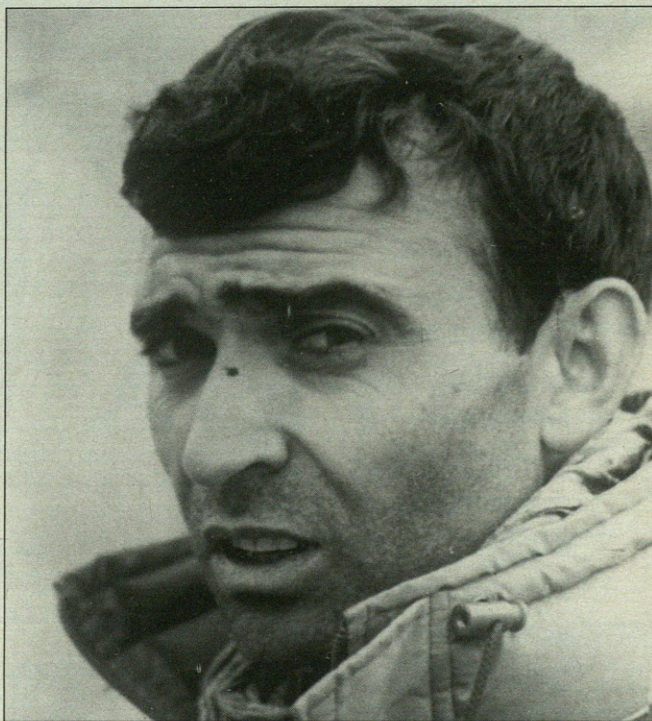
Polemikaren erroa

Oiartzabal topatu zuenean
ez zegoen bakarrik: «Beste
espedizio batekin etorritako
mendigoizale bat osasun
egoera larrian zegoen be-
narekin. Juanitok oxigenoa
ez zidan utzi. Ea gailurre-
nako zenbat geratzen zen
galdebatutakoan, hiru ordu
laurden zirela erantzun zi-
dan. Oxigenorik gabe, eta
itzulera bidea kontuan
hartuta, ezin nuela gailur-
ra egin erabaki nuen.
Beberakoan, Antoniorekin
batu nintzen, eta linternak
ere kale egiten hasi ziren. Ez
genuen sokarik topatzen
ilunpean. Laugarren kan-
pamentura heltzen ari gi-
nela, nire atzean zetorren
Antonio irrist egin eta
behera erori zen».

Pendizean behera erorita
hil zen Antonio Miranda ar-
mentiarra. Apellanizek zor-
te txarra aipatzen du. Guz-
tiek aipatzen dute zorte txar-
ra. «Azken esperientzia

honekin guztiz erreta nago.
Gure artean ere ez gara
batere ondo konpondu.
Juanitoren jarrera guztiz
desegokia iruditu zait.
Kathmandura heldu nin-
tzenean jakin nuen berak
aipatu zizkidan 45 minu-
tuak 10 besterik ez zirela.
Berea egitera besterik ez de-
la joan dirudi».

Juanito Oiartzabalek ger-
tatutakoaren bertsio oso
desberdina du: «Ordu bata
l'erditan geratu ginen irte-
tekotan, eta bera eta Anto-
nio atzeratu egin ziren.
Gailurra egin ahal izateko
garaiz irten behar genuen
eta hori egin nuen. Guri
zegozkigun hiru sherpetatik
bi nirekin etorri ziren, bat
beraientzako geratuz. Hiru
oxigeno botila igo nituen.
Nire sherpari lau igotzeko
esan nion badaezpada ere.
Laugarren hori izan zen
hain zuzen ere Ramon
Blancok erabili zuena. Ez
da nire errua bere sherpa-
rekin arazoak izan bazi-
tuen, ezta berak bi botila
oxigeno soilik igotzea. Ezin
diot nire oxigenoa eman
bide luzea geratzen zaida-
nean, berak gailurra lor-
dezan. Hillary hormaren

Antonio Miranda laugarren kanpamentura itzuli nahian
zebilela hil zen, erorketa baten ondorioz.

pean gertatutakoari buruz,
egia da nik ordu erdi baino
gebiago igaro nuela handik
gailurreraino. Berak ha-
mar minututan egin zeza-
keela uste badu, egitea bes-
terik ez zuen. Nik ez dut
bere akatsen errurik».

Istiluak istilu, irailaren
1ean Kathmandura abiatu-

tako zortzi laguneko espe-
dizioaren emaitzak anitzak
izan dira. Gailurra eta iker-
keta zientifikoak alde bate-
tik, eta bestetik, alde beltze-
na zalantzarik gabe, herio-
tza, Antonio Mirandarena.
Mendizale batena.

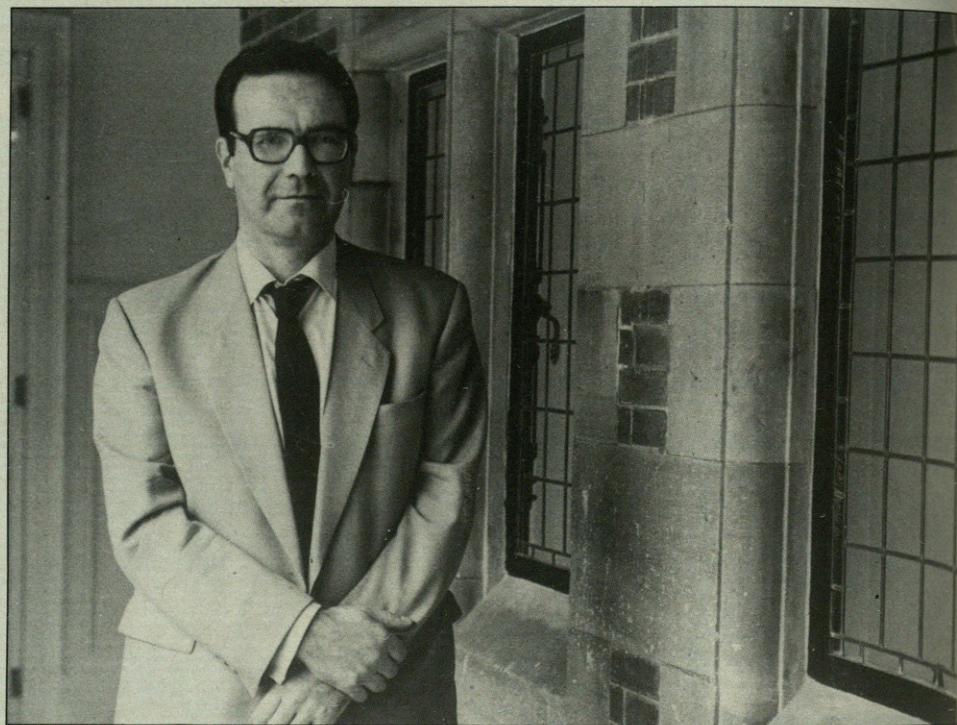
A magoia | ban

Irakasleen auziak eta onartu gabeko azterketek markatu dute ikasturte hasiera

EHU-REN IKASGAI GOGORRENA

Gatazka garaiak bizi ditu unibertsitateak. Sei dira irakasle kaleratuak, 400 ikaslek ez dituzte ekaineko azterketetako emaitzak jaso, errektorea dimisioaz mintzo da eta sindikatuak auzi honen aurrean jarrera zehatz bila dabilta. Enfrentamendua gero eta gogorragoa da, jarrerak gero eta urrunagoak, gero eta konplexuagoak planteamenduak.

LEIOAKO Informazio eta Giza Zientzien Fakultatearen ingurua pintadaz beteta dago. «Azterketak onartu» edota «Tribunalik ez» ohizkoak bihurtu dira kan-

Juan Jose Goiriena EHuko errektoreak kargua uzteko nahia aipatu du komunikabideetan.

pusaren paisaian. Ikasleek ez dakite zer egin joan den ekainean irakasle kalera-tuekin egindako azterkete-tako emaitzak Errektoretzak onar ditzan. oso luze eta konpontzeke doa, bestalde, irakasle kanporatuen auzia.

Sei irakasle kaleratuen lanpostuak lehiaketa publi-kora atera zirenetik, gose grebak, piketeak, kontzen-trazioak, pintadak, Ertzain-tza edota segurtasun agen-

teak ez dira falta izan. Errektoretzaren bozeramai-le batekin hitz egiten saiatu bagara ere, Eduardo Rodri-galvarez prentsa arduradu-naren hitzak izan ditugu soilik: «*Gobernu Batzor-deak hartu zuen erabaki bat aurreko ekainean eta bonen inguruan ez dago ezer berririk. Han erabaki zena mantentzen dugu*». Hori gutxi balitz, Goirienak bere dimisioaz hitz egin du

komunikabideekin.

Ikasturte hasiera honek orain arte sinatzeko prest ez zeuden bi irakaslek, Jose Luis Ibañezek eta Begoña Zalbideak, kontratu admi-nistratiboa onartzea ekarri du. Arantza Urkarregik, EL-ASEko (Euskadiko Irakas-kuntzako Langileen Sindi-katua) bozeramaileak esan digunez, «*urrats berri bat da, hauek berronartzeko batzordea eratu baita*».

Nabiz eta irakasle kalera-tuen arazorako konponbi-dea ez den, bada positiboa irakasleentzat. Azken ba-tean, irakasle kaleratu baten egoera gero eta la-tzagoa da, eta zailagoa, egunetik egunera, uniber-tsitateak kontratu admi-nistratiboa ere eskaintzea».

Auzi honetan LABek eta EILASEk eta irakasle kale-ratuek bide desberdinak hartu dituzte —sindikatuak kontratu abministratiboa si-natzea erabaki zuten bide legala agortu zenean—, baina joan den bi asteetan bilerak egin dituzte arazoari irtenbide bat emateko as-moarekin. «Sindikatu be-zala bi kezka nagusi ditugu —azaldu digu Arantza Ur-karregik—, irakasle propioa bultzatzea eta ikasleen es-keubideak defenditzea. Ira-kasle kaleratuek irakasle propioaren borroka ozto-

patzen dute eta dagoen egoera une honetan ez da egokiena horren alde egi-teko».

LABek eta EILASEk bere burua eskaini dute Errekto-retzarekin egon daitezkeen elkarrizketetan bitartekari-tza lana egiteko. EILASEk jartzen dituen baldintzak

hauek dira: irakasle kalera-tuek azterketak eman di-tzaten eta enfrontamendua bertan behera uztea, jarri diren ordezeko irakasleak onartuz; eta bestetik, Errektoretzak emaitzak onartu eta elkarrizketa pro-zesua zabaltzeko prest egotea.

Irakasle kaleratuak sei dira:
Antxon Azkargorta, Koldo Gorostiaga, Jose Luis Herrero, Jesus Mari Zalakain, Enrike Lopez eta Joserra Etxebarria. Atzean, 4. mailako ikasleak azterketen onarpena eskatzen duen pintada baten inguruan.

Goiriena amildegian

JOAN den igandeko egunkari batean kaleratu ziren Juan Jose Goirienaren hitzok: «Ez dut agintaldi osoa beteko, nabiz eta nire dimisioak ez izan data zebatzik». Lehendik ere, unibertsitate bar-rutian jakina zen EHUKo errektorearen erabakia. Batzuek diotenez, karguak era-giten duen presioa ezin du jasan, irakasle kaleratuen auzia dela medio batez ere. Hasiera batean auzi honen konponketa arazo pertsonal bezala hartu zuen, baina Gobernu Batzordeak ez zuen onartu el-karrizketa prozesuaren ondorioz lortu-

tako akordioa.

Juan Jose Goirienak kargua utzi nahi du eta ez diote uzten, Josu Amezaga ira-kaslearen ustez, «unibertsitatearen egoe-ra larria ez areagotzeko». Jose Luis He-rrero irakasle kaleratuaren ustez, «Goirie-na babituta dute Errektoretzako CCOO sektorekoek. Goirienak EAJren alde mo-deratua ordezkatzan badi ere, CCOO sindikatuak izugarrizko pisua eta bote-rea du; eta bere benetako nabia EHU Espainiako unibertsitate bat biburtzea da».

Patxi Revueltas, ikasleen batzordeko kidea

«Soilik gure azterketak onartzearen alde borrokatzen gara»

ARGIA. Zein da ikasleen jarrera kaleratutako irakasleekiko?

PATXI REVUELTAS.

Ikasle kaltetuen jarrera nahiko tinkoa da. Azterketak eginda daude eta gainerako frogak ez dute balio. Hala ere, ez nuke esango ikasle guztiak irakasle kaleratuen alde daudenik. Une honetan gure azterketak onartzearen alde gaude soil soilik. Ekainean egindako azterketen alde gaude, eta nolabait, irakasleen aldarrikapenen alde jokatzeko dugu. Ikasle gehienek ez

dute auzi honetan jarrera zehatz bat hartu nahi, ez irakasleen alde ez Errektoretzaren alde. Bestetik, egia da ikasle gehienak ordezkoko irakasleen alde agertzen direla, euren interesa azterketak onartzea delako batez ere. Horrek, noski, gatazkaren aurrean jarrera hartzea esan nahi du. Beste batzuk, aldiz, irakasle kaleratuen alde daude eta euren klaseetara joaten dira. Horiek guztiak, nolabait ere, jarrera pertsonalak dira, norberak hartu behar dituenak. Ikasleak, orokorrean, soi-

lik gure azterketak onartzearen alde agertzen gara.

A. Zuen arazoarekiko zein da gainerako ikasleen jarrera?

P.R. Gainerako ikasleei oso justuak iruditzen zaizkie gure aldarrikapenak. Baina, dena den, oraindik ez dut adierazpen publikorik entzun gure alde: ez Ertzaintza sartu denean, ez segurtasun agenteak ikasleak esku-burdinez lotu eta iraindu dituztenean. Orain, irakasle kaleratuen gaia azterketen arozotik berezi denean, esaten dute kontzentrazioak egingo dituztela gure arazoa konpon dadin.

A. Ikasleak trukerasko txanpon bihurtu zarete auzi honetan?

P.R. Bai, gatazkaren bi aldeek erdian gaudelako. Nire ustez, arazoa sakonki konpondu behar da. Gurea erabat artifizia da, oso konponketa erraza baitu.

arazoak direla eta matrikula egin eta «aurkeztu gabea» emaitza agertzen diren gaien zuzentze bat aldarrikatzen dute. Baina badirudi, bestalde, gainerako ikasleek irakasle kaleratuekiko aldentze bat eskatzen dutela, bestela ez baitago ez elkartasunik ez konponbiderik.

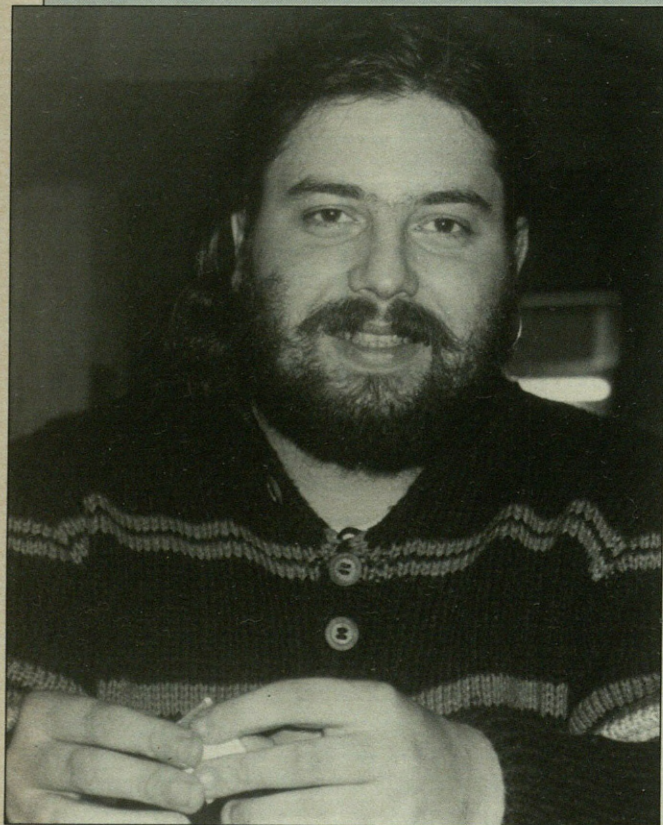
Enfrentamendu giro honetan derrigorrezkoa bihurtu da irakasle kaleratuen alde ala kontra jartzea. Hala gertatzen da, adibidez, Kazetaritzako Ikusentzuteko Komunikabideen de-

partamenduan. Ramon Zallok, bertako buruak, Enrike Lopezen ordezkari den irakasleari laguntzen dio eguneroko klasea, «zilegia eta justua delako, ikasleen eskubideak ere defenditu behar direlako». Nahi duten ikasleak Enrike Lopezen klasea joan daitezke, baina «klase horiek ez dute baliorik, ez irakaskuntza aldetik ezta azterketen aldetik ere» jarraitu du. Arantza Urkaregik bere sindikatuko partaide honen jarreraz esan digunez, «Zallok erabaki akademiko bat hartu du, ez sindikala».

Errektoretzaren isiltasuna

Beste iritzi bati helduz, zera dio Josu Amezaga irakaslea, «asko gara irakasle go-pioaren alde gaudenak unibertsitatean, baina argi dago sei pertsonen ez dutela bori lortuko, talde osoaren borroka dela eta nire ustez, sindikatuak esku loturik sentitzen dira auzi honen aurrean, ezin dutelako sei pertsonen erabakien menpe egon. Kaleratuen tokian jarritz gero, noski, euren egoera larriena dela onartu behar da eta euren metodoei egoki deritzet, ni neure askotan piketeetan egon naizelako, nabiz eta beste batzuen eskubideak murriztu. Hala ere, taldearen alde nago».

«Irakasle guztiek irakasle go-pioaren alde aurre egitea izango litzateke egokiena, jakina. Benetan bala bada, egitea dute. Baina bitartean aldarrikapen bori bizirik mantenduko dugu. Euren iniziatiben zain gaude», esan digu Joserra Etxebarriak, irakasle kaleratuak. «Guk ez dugu enfrentamendua sortu, Errektoretzak eragin du.

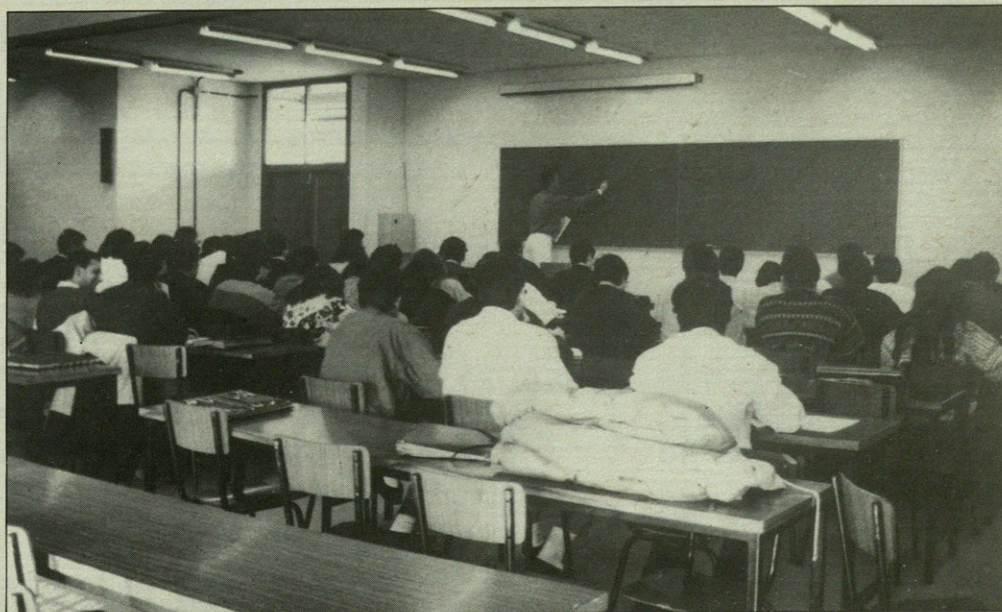
Patxi Revueltasek esan digunez, «ikasleen arazoa erabat artifizia da, konponbide erraza baitu». Arazo orokorra sakonki konpontzearen aldekoa da.

Hasiera batean 700 ziren ikasle kaltetuak, gaur egun 400 inguru dira. Ikasturte hasierako erabakia matrikulak ez egitearena izan zen arren, horrek dakartzan

ikasleei emaitzak ez dizkie onartu eta honekin ikasleak gure kontra jartzea bilatzen dute. Irakasleekin beste horrenbeste gertatu da, eta hor dugu Zalloren kasua. ELASek sindikatu bezala bide hori hartu ez badu ere, zerbait irakaslek Erretoretzaren dinamika hartu dute jarraitu Zalakainek.

Sei dira eta badakite gero eta zailagoa dela euren botoka. «Irakaslego propioaren ametsa ala utopiaren bidean gaude, gure lanpostuen defentsaren bitartez eta Errektoretzak du arazo hau konpontzeko boterea, gurea eta azterketena». Zalakainek gehitu digunez, «oso ulergarria da ikasleen kezka nagusia azterketak izatea, baina badakite, arazo biak lotuta daudela».

Ikasleei buruz zera esan digu Joserra Etxebarriak: «Ikasleei eskaintzeko dugun gauza bakarra zera da,

Irakasle kaleratuen lanpostuak lehiaketa publikora atera zirenetik, unibertsitateak istilu garaiak bizi izan ditu. (Argazkia: Joxean Goya)

gure irakaskuntza, beraz, ezin dugu inor erabili. Boterea besteen eskuetan dago eta ikasleek badakite borondatez datozela gugana, ezin baitugu inor behartu.

Ostera, ikasleak erabili, mehatxatu eta iraindu dituztenak beste aldekoak izan dira, Errektoretza-koak. Justiziazko zerbait eskatzen dugu eta egin de-

zakegun gauza bakarra ikasleen elkartasuna eskertzea da»

Myriam Gartzia

10. URTEURRENA

EUSKAL KULTURAREN URTEKARIA

Euskal Kulturen gertatzen diren berri guztiak bildu eta ondoren ARGIA aldizkariak argitaratzen duen URTEKARIA da azken 10 urte hauetan erreferentzi unetan zalanza guztiak argitu dizkizuna.

10. zenbaki honetan, aurtun Euskal Kulturen eman dituen urrats eta gertakariez gain, azken hamar urteotan euskal gizartearen kultur arloan nabarmen eta erabakiorrak izan diren hainbat gertaera,

personaia, lan eta mugimenduak topatuko dituzu: erreferentziak, hemeroteka, gogoetak... Jakina, eguneroko lanean lagungarri izango zaizun agenda ere bertan izango duzu, gure kulturaren ezinbestekoak diren izen, telefono eta helbideez.

Aurtun ez duzu orain arte bezala kalean jarritako mahaletan topatuko, baina zuzenean etxean jaso dezakezu URTEKARIA, eta gainera sos gutxiagoren truke.

ETXEAN MERKEAGO

HARPIDETZA SARIAK

Hego Euskal Herria
1.300 pzta / Ipar
Euskal Herria 71
libera / Espainia
1.300 pzta / Beste
Atzeriak 1.650 pzta/
Airez 3.300 pzta

SALPUNTUETAN

Hego Euskal Herria
1.700 pzta / Ipar
Euskal Herria 85
libera

HARPIDETZA TXARTELA

Tel:

(943) 37 15 45

Faxa:

(943) 36 10 48

IZENA _____

1. DEITURA _____

2. DEITURA _____

HELBIDEA _____

TFNOA _____

HERRIA _____

KODE POSTALA _____

HERRIALDEA _____

BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____

SUKURTS. HELBIDEA _____

SUKURTS. ZKA. _____

KONTUAREN ZENBAKIA _____

HARPIDA ZKA. _____

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2 LASARTE-ORIA 20160

Euskal sukaldaritza berria bere platerik onenak emanda al dago?

ZARTAGIN ARTEKO TIRABIRAK

Urteak joan dira euskal sukaldaritza berria euskal herritarron ahosabaietara iritsi zenetik. Hasieratik eztabaida handiak sortu zituen gertakariak. Molde klasikoetarako joera nagusitzen ari dela argudiatuz, hainbat berrikuntza ekarri zituen sukaldaritza egun beherantz egiten ari dela diote hainbatek. Sukaldari zahar eta berrizaleak, nonbait, ez dira ados jartzen. Alde bateko iritziek berehala izan ohi dute beste aldekoen erantzuna. Sukalde kontuan, oraingoan ere, saltsa maltsak nagusi.

SUKALDEAN era askotako saltsak izaten dira. Sukaldarien artean bezalaxe. Bakoitzak bere errezeta izateagatik edo, zartaginean

denentzat lekurik ez dagoelako akaso, olioak gehiegi berotzean bezalako kea darie beren eztabaidei. Honela, aspaldi honetan,

gatz eta piper faltarik ez duen eztabaidaren lekuko izaten ari gara, osagai garraz asko dituen: zertan da egun garai batean euskal

sukaldaritza berritatz jo zena? Iritziak, jakina, sukalde eta sukaldariak adina ugariak dira.

«Orain bospasei urte, sukaldaritza berria zela eta, boom handia izan zen —diosku Donostiako Alostza jatetxeko Josean Odriozolak—. Plater arraro asko asmatu ziren, eta jende guztia jatetxe horietara joaten eta joera berri horiek ikasten hasi zen. Orain jendearen joera aldatu egin da, betiko sukaldearen bila etortzen dira berriro».

Joseanena, eztabaidaren muturretako batean dagoe naren iritzia da, horrexegatik edo, duda izpirik gabe mintzatu zaigu: «Jendeak, plater arraro horiez aspertuta, plater errazak nahi ditu gero eta gehiago: legatza saltsan, txuleta... Sukaldaritza berria gainbeheran dago, eta gero eta gehiago jaitziko da gainera». Luis Benito sukaldari pasaitarra ere tankeratsu aritu zaigu: «Ez dakit sukaldaritza klasikora itzultzeko joera ote dagoen, horretarako sekula sukaldaritzak klasikotik aldenduak izan behar genuke eta».

Ukatzerik ez dagoena, baina, sukaldaritza berria eta tradizionalaren arteko

Pedro Subijana: «Ez dugu primitibotasuna sukaldaritza klasikoarekin nahastu behar»

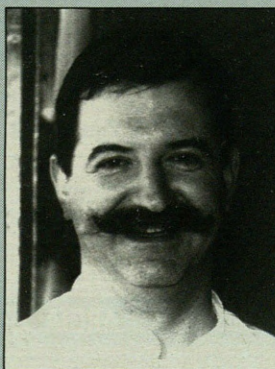
ARGIA. Euskal sukaldaritza berria gaindituta ei dago.

PEDRO SUBIJANA. Ez da horrela, zabaltzen ari da oraindik. Baina gauzak ateratzen direnean izaten dira gertakaria, ez gero. Atzerakoien iritzia da horiek. Lastima litzateke gure garaian euskal sukaldaritzak garatu eta modernizatu ondoren, orain atzera egitea. Sukalde klasikoa asko errespetatu dugu beti.

A. Sukaldaritza klasikora itzultzen ari ote gara?

P.S. Guk beti eutsi diogu zenbait plater klasiko egiteari. Jendeak, hala ere, 'egile' platerak nahi ditu gehienbat. Askok guk sukaldaritzak klasikoa baztertu dezagun nahi dute, bakarrik sukaldaritzak berria egin dezagun. Ni horren aurka nago, atzera egiteko ahalegin zentzugabeak dira. Ez dugu primitibotasuna sukaldaritzak klasikoarekin nahastu

behar, eta zenbait sektoretan horretara jotzen ari dira.

Eskuinean, legatz-solomoa sagardo erara. Ezkerrean, bakailaoa pil pil erara. Betiko osagaiak era ezberdinean prestaturik, filosofia ezberdinen adierazle.

elkarbizitza da. Bien indarra neurtzea baino, egungo joera berriek nora garamatzaten da galdera. Joseba Iraizoz sukaldariari eman diogu hitza.

Denentzako errezetarik ez

«Ere aburuz, euskal sukaldaritza asko aldatu da: «Egun jada ez da orain zortzi urteko sukaldaritza bera egiten. Baina tradizionaltasunera itzultzen ari gara, hori egia da». Josebak beste osagai bat erantsi dio bero dagoen olioari: «Plateren artifiziotasuna medio, jendea nazkatu egin da, tamalez, salbuespen gutxi batzuk kenduta, adar jotze handia egon baita kontu horrekin. Askotan txorakeria asko jarri dira plater inguruan eta gero jateko gutxi».

Euskal sukaldaritza berriaren bultzatzaileek, noski, bestelako ikuspuntuak dituzte. «Gure asmoa ez zen sukaldaritza klasikoa alde batera uztea —adierazi digu Jose Juan Castillok—, bere erroetan errezeta berriak aurkitzea baizik». Jose Juanen iritziz, euskal sukaldaritza berriak ekarpen handia egin dio egungo sukaldaritzari. «Bi sukaldaritza klase daude, ona eta txarra. Sukaldaritza berriaren plater asko hor geratu dira, betirako. Sukaldaritza klasikoa deitzen duten horretako plater asko, bestalde, nabiko berriak dira: kokotxak, txibiak, lanpernak... Hemen beti euskal sukaldaritzaren oinarriak gorde dira. Baina, dudarik gabe, 1993an ez da 1970ean bezala jaten».

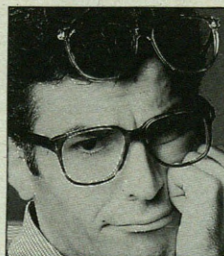
Alberto Irazu

VARILUXIK EZ BADUZU, EZ DAKIZU ZER GALTZEN DUZUN.

Varilux Comfort lente berria, MULTIOPTICASEk bermatutako egoitzapenarekin. Dagoen lenterik perfektuena distantzia luze, ertain eta laburren ikusmen naturala izateko.

VARILUX COMFORT LENTE BERRIA. IKUSMENIK ATSEGINENA

Naturala, duen ikuspen-eremu zabalagatik; hurbiletik urrunerako aldaketa leunagatik eta buruari eta begiei mugitzeko ematen dien askatasunagatik. Eta gainera, diseinu eskusiboa, moderno eta edergarria. Lehenago edo geroago Varilux aukeratuko duzu. Ikusiko duzu zein atsegina den.

Lehenago edo geroago...

...VARILUX aukeratuko duzu

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

MULTIOPTICAS

Hernani, 4 - DONOSTIA

«Arazo politikoak ez dio herriari arnasarik hartzen uzten»

Borobila eta puntua», «Etiopia», «Ziutateaz» eta lehen garai haietako lanetatik, Asteasuko arotzaren semeak bide luzea korritu du «Obabakoak»era iristeraino, euskal literaturaren marka guztiak hautsiz atzerrian. Antzerkia, poesia, ipuina, haur literatura, eleberria eta gidoigintza lantzeaz gain, hizlari eta solaskide atsegina dugu. Argitaratzaile lanetan ere hasia da, Emak Bakia kluba dela medio. Garai eta nazio desberdinetatik edaten duen artistaren ganbara oparoko azken emaitza, Urte Zaharrerako kalean ikusi nahi luke Bernardo Atxagak.

ARGIA. «Gizona bere bakardadean» izenburuko liburua bukatzeaz daukazu. Zer aurreratu dezakezu zure lan berri honetaz?

BERNARDO ATXAGA.

Aurreneko orrian urte bat eta egun bat jartzea erabaki nuen: 1982ko ekainaren 27a. Alde horretatik ezin daiteke «Obabakoak» izan, zeren eta bere oinarri lite-

rarioa baita ez daukala egun bat eta urte bat. Bi anaia jarri ditut, eta urte horretan berrogei urte dituen pertsona baten historia atzerantz. Ez dago hemen kokatua, Bar-

celonatik 60 kilometroira dagoen hotel moduko batean, egotetxe batean baizik. Baina bertako guztiak euskaldunak dira eta Poloniako futbol selekzioa dago bertan. Esan behar da, halaber, ez dela eleberri bat, hiru baizik. Trilogia bat da, aurrenekoa hau da, baina beste bi ere izango dira.

A. Zein da idazteko erabiltzen duzun sistema?

B.A. Oso aldatuta nago. Hiru urtetan fitxak egiten joan naiz: Koprotkinen «Printze anarkista»-ren aipua bat, garai bateko ETaren eskupaper bat kopia, trenean ikusitako halako gizon

«Hemen fenomeno interesgarria euskaldunberriena da, jende gaztea, jende ikasia».

■ «Erdal mundura ez pasatzeko benetako indarra eduki behar da, eta ideia batzuk buruan» ●

betilun baten erretratua egin... Gero bi koaderno bete ditut burutazioekin, kontrolik gabe. 280 ohar daukat. Eskuz idazten dut. Gero makina elektronikora pasatzen dut eta azkenik ordena-

gailura. Zuzenean ordenagailura idazten duen pertsona, adibidez, oso gaizki moldatzen da parrafoarekin. Parrafoa da idaztearen muina, arnasa, testu baten indarra hor dago. Hori ordenagailuz ezin da.

A. Poesiarik argitaratzeko asmorik ba al duzu?

B.A. Donostian ostrukari buruz eman berri dudan errezitaldia handi-nuz joango da, eta denborarekin, hori izango da seguru asko nire hurrengo poema liburua. Eta titulua ere hori izango da: «Lezio berri bat ostrukari buruz». Beharbada datorren urtean.

A. Argitaletxeek kexatu izan zara. Zer hobetu behar dute?

B.A. Oso gai luzea da. Mundu honetan gauzarik zailena aukeratzea da, mila testu daude erreskan, eta horietako bi bakarrik dira egokiak. Urtero ehun edo berrehun itzulpen bakarrik argitaratu daitezke. Horiek ez badira ondo aukeratzen...

Bestalde, nire ustez edizio alternatiboak egin behar dira, panfleto edo liburu izango ez den gauza bat atera behar dugu. Zaila da azaltzea. Hau Italian egiten da, «Luxia» izena izango du. Horretarako dauzkagu aukeratuak. Esate baterako, «Basque children's camp» izenekoa; hemendik gerratik Ingalterrara eraman zituzten umeen kronika da. Marxen biografia egin zuen anderearen eskutik etorri da liburu hori. Errazena da dokumentu horiek ez ateratzea.

Horrez gain, nik egindako hiru elkarrizketa aterako ditugu eta Orwellek nazionalismoari buruz idatzitakoa. Aita Zabalak baimena ematen badigu, Pello Errotaren alabaren bizitza hartu eta lau pasarte onenak aukeratu eta gaurko euskara literarioan jarriko ditugu errespeto guztiaz. Hori pentsatzen dugu lantzea: abangoardia edo memoria.

A. Erdaraz zerbait idazteko tentaziorik ba al duzu?

B.A. Erdal mundura ez pasatzeko benetako indarra eduki behar da eta ideia batzuk buruan, bestela nik uste dut pasatuko nintzatekeela. Zergatik? Oso deigarria delako alde askotatik, ez bakarrik diru aldetik. Gozotasun gehiago jasotzen da euskal mundutik baino. Gazteen-tzat idatzi nuen «Behi eus-

«Euskal arazoak soluzioa eduki beharko luke, eta ez bada konpontzen negoziatzaile txarrak dauzkagulako da».
(Argazkia: Edurne Koch).

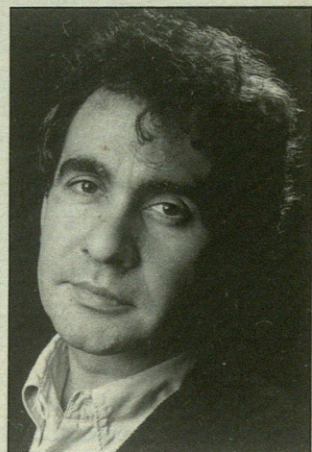
NORTASUN AGIRIA

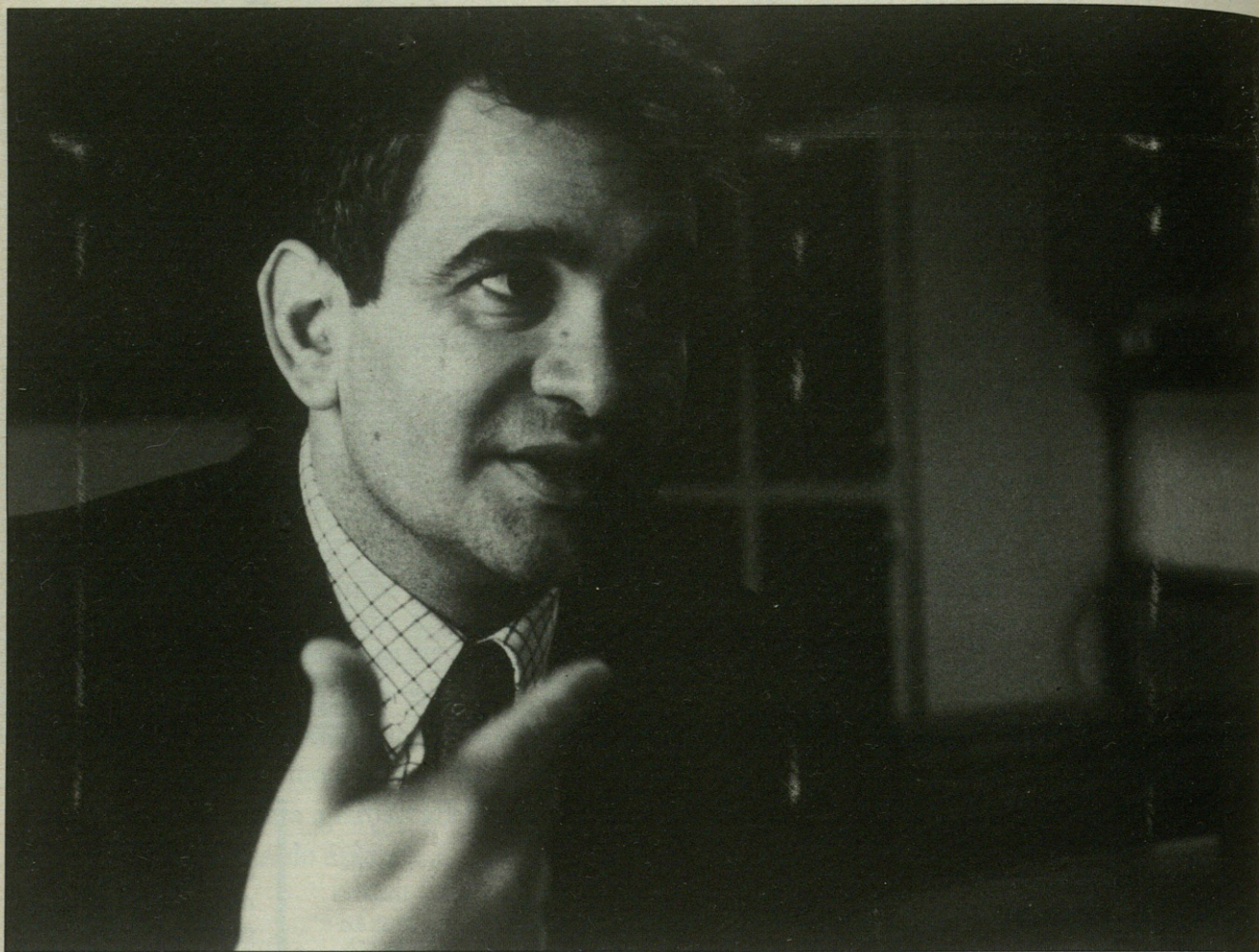
1951n Asteasun jaioa, familia Andoaina joan zen bizitzera 14 urte zituenean ●

Bilbora ikastera joan eta dozena urtetik gora pasatu zituen bertan ● Gasteizen bizi da. Fitxa mordoa du zapata kaxetan gordeta ●

Produktora britainiar batek «Obabakoak»eko Esteban Werfell ipuinaren eskubideak erosi dizkio bi urtetarako ● Frantzian

15 artikulua inguru argitaratzen ditu urtero ● Madrileko egunkari ospetsuren batean idaztea komeni dela uste du

«Gaztelaraz dauden Toni Morrisonen bost liburuak 'Obabakoak' en bilduma berean egotea poz handia izan da niretzat, bildumari izena ematen diolako». (Argazkia: Edurne Koch).

kaldun baten memoriak» liburu oso gaizki tratatu dute Euskal Herrian, eta erdal munduak oso ondo. Hemengo kritikak irakurri nituenan kolpea hartu nuen. Handik urtebetera Galimard etxeak erosi du. Orduan zein dut anaia?

Atzo aurkitu nuen testuliburu bat. Bi liburu dira eta berrogei idazleren testuak egongo irakurgai bezala. Zein aukeratu ote dute nire? pentsatu nuen nire inozentzia, nire harrotasunean hori pentsatu nuen. Hartu, eta denak zeuden, eta ni ez. Holandan oso ondo tratatu naute, adibidez; agian komeni zait hara joatea. Askotan solaskide gehiago eta anai-arreba gehiago aurki-

tzen dira kanpoan. Datu bat delako esaten dut, ez eragirik duelako nire bizitzan. Euskaraz idazten jarraituko dut inongo arazorik gabe.

A. *Belaunaldiak falta dira euskal literaturan. Beha-*

■ «Idazleak ardatz bezala nazionalismoa hartzen badu, kosta egingo zaio liburu onak idaztea» ●

rezkoak al dira kultura batentzat?

B.A. Literaturan funtsezkoa irakurlea da, ez belaunaldiak. Hemen fenomeno interesgarria euskaldunberrien fenomeno da: jende

gaztea, jende ikasia. Benetako irakurle izango diren hiru milatik gora baditugu, ez dago arazorik. Idazleen artean ideologia gehiegi dago, horrek kalte egiten dio idazleari. Idazle batek bere bizitzaren ardatz bezala na-

zionalismoa hartzen badu, kosta egingo zaio liburu onak idaztea.

A. *Oso alegiazalea zara. Zergatik estilo hori?*

B.A. Tresnak ditut, konta-

tzeko garaian beti langileak behar dira. Ostruka adibidez, oso lagun ona da, edozein gauza kontatzea dauka. Erregistro bat badut alde horretatik. Liburu berrian ez. Jende askok hitz egiten du fabulaz goitik behera begiratuta, baina niri fabulak asko gustatzen zaizkit. Eskolan, entziklopedian, fabulak irakurtzen genituen. Aurreneko inpresio estetikoak, bestalde, elizan jaso genuen: musika, latinezko errezoak, ipuinak, Biblia... Mundu hori «Obabakoak» en laburtu nuen. Orain mundu hori atsedenean daukat eta beste mundu batera abiatu naiz, errealistagoa, pixka bat «Etiopia» n agertzen den mundura.

A. Ezagutzen al duzu Toni Morrison Nobel saritu berriaren lana?

B.A. «Jazz» eleberria ezagutzen nuen. Badu gure kasarekin harremana. Niretzat poz handiena izan da estatutu mailan dauden Morrisonen bost liburuak «Obabakoak» atera nuen bildumaren egotea: «Tiempos modernos. Ediciones B». Hori oso ondo etorri da, bide batez gure bilduma horri izena ematen diolako.

A. Euskal kulturaren, zein da ikasten duzun alor abulena?

B.A. Gure kulturaren oinarria dago ahul, eta oinarri hori da ez dagoela kritikarik. Aspaldian Euskal Herrian ez dago benetako kritikarik. Arazo politiko batengatik. Politikariek lepotik helduta dute herri honetan ia dena, geldituta dago arazoa, txarrena, baina geldituta. Arazo politikoak ez dio ia arnasarik hartzen uzten herriari. Horrekin bizitzen ikasi beharko dugula ematen du, eguraldi txar batekin bizitzen ikasten den bezala. Jende bat itsutu egin da herri honetan eta jende hori bihurtu dago: Herri Batasunaren inguruan eta Ajuria Eneko Itunaren inguruan. Gaurko itsuek a zer zakartasuna, a zer biolentzia, a zer amorrazioa duten hitz egitean! Kontuz horien inguruan. Txotxak eta paperxoak ibaiko zurrumbiloaren inguruan bezala mugitzēn hasten bagara, zulora goaz; gainera, ematen du bi zurrumbilo horien artean dagoena erdian dagoela eta ez da hori. Bi zurrumbilo horietan ez dagoena ez dago erdian, leku guztietan baizik. Bi zurrumbilo horiek dena erraustu egiten dute, irentsi. Egoera larria da benetan, kontuz ibili behar dugu. Euskal arazoak dudarik ga-

be soluzio bat eduki beharko luke. Paperean oso erraza da, eta ez bada konpon-tzen da oso negoziatzaile txarrak dauzkagulako, alde bietan. Eta ez bada konpon-tzen, denok ordainduko dugu ondo; baita gure ondorengoeke ere.

A. Uda honetan, euskaraz

dakien batentzat kalean ibiltzea tortura dela esan zenuen.

B.A. Euskaldunak, pixka bat zakar hitz eginda, zakur bezala tratatzen gaituzte: ogi kozkorra ematen zaio zakurrari bakea eman dezan. Euskal Herrian jende batek

«Lehen mailatasuna defenditu behar dugu euskaldun bezala».

«Eleberri berri honen ondoren, beste bi izango dira eta trilogia osatuko dute».

(Argazkia: Edurne Koch).

euskara eta euskarazko bizitza bigarren mailako herri-tar bezala hartzen du praktikan. Eta asko euskaldunak dira, hizkuntzarekiko harreman faltsua dutenak. Gure bizimodua defenditu behar dugu. Borroka bakarra kalitatearena da. Ahalik

eta hitzaldi prestatu eta onena eman, dudan onena ematera joan. Gure esparru guztietan hori behar da. Errespetoa behar dugu, gure lehen mailatasuna defenditu behar dugu euskaldun bezala. Edo lehen mailakoak izango gara edo ez gara

izango. Aspaldi honetan kanpoan ez dut elkarriketarik eman bi edo hiru egun aurrez prestatu gabe. Frantzia edo Estatu Batuetan euskaldunoi buruz zerbait aterako bada eta nire hori bada, asko zaindu behar dut.

A. Igarle fama baduzu. Nola ikusten duzu etorkizuna?

B.A. Munduaren neurria gure bizitza da. Bat doaz. Munduaren etorkizuna gure etorkizuna da. Ibaiaren ba-

■ «Gure kulturaren oinarria ahul dago, eta oinarri hori kritika falta da» ●

rruan gaude, ez kanpoan. Horregatik 80 edo 90 urteko jendea oso katastrofista da eta umea zoriontsua. Ez dut mundu erraza ikusten, seguru asko nire bizitza ere ez dudalako erraza ikusten.

A. Bukatzeko futbolaz hitz egin dezagun. Athletic zalea omen zara.

B.A. Etxetik dator zaletasuna, amaren aldetik, gerra garaitik. Iribar jokalaria mitikoa zen niretzat. Arieta eza-gutu nuen. Gaur egun nire lagunik handienetakoa Ernesto Valverde «Txingurri» da. Gasteizko gure auzuneko da. Azken «Garziarena» bere anaia Mikelen marrazkiak ageri dira. Logroñesen Asteasuko Lopetegi dago eta hori ere jarraitzen dut eta Zubizarreta ere bai, nire liburua famatzen duelako beti. Batzuetan San Mamesera joaten gara, nekatuta gaudenean etxean egoteaz.

Joxemi Saizar

Goizeko 10etan: DIANA, herrian zehar (trikitilariak, txistulariak, dultzainariak, gaitariak, fanfarria, hankapaluak)

12etan: AEKren EKITALDI NAGUSIA, Argala enparantzan.

13etan: DANTZA SAIOA, Argala enparantzan.

BERTSOLARIAK, ibai ondoko enparantzan.

14etan: HERRI KIROLAK, ibai ondoko enparantzan.

PUENTING eta ESKALADA (14etatik 16etara), polikiroldegian.

ARTISAUEN ERAKUSKETA (egunean zehar), Juan XXIII enparantzan. Berton izango duzue SUSTRAIA Ken txosna talo eta txorizoa dastatzeko.

14,30ean: HERRI BAZKARIA, polikiroldegiko pista estalian.

15etatik 17etara: Haurren parkea - Txotxongiloak "ORREAGA" Kukubiltxoren karpan - Puzgarriak eskoletan.

16etan: KANTALDIA (ANJE DUHALDE, ZATIKI, BITTOR AIAPE, PATXI SAIZ, EITIÑE),

Kultur Etxeko parkean.

17etan: Antzerkia MASKARADA taldearekin eskoletan (Kukubiltxoren karpan).

18,30ean: Erromeria EGANekin.

Guzti honekin batera egun osoan zehar kale animazioa: txistulariak, trikitilariak, dultzainariak, hankapaluak, mimoa, ... izango da Arrigorriagako kaleetan barrena.

Laugarrenez abiatu da Ipar Rock, Ipar Euskal Herriko taldeen gorputzera moldatua. Rockaren hariak (desafinatuak arestian) beren doinura ekartzeko aldera sortutako egitasmoak, mugimendurik sortu digu urteotan: talde hainbaten gerriak eta buruak bestelako konpasean mugitzen dira Ipar Rocken ondorioz, eta egitura berririk ere martxan dugu, ZTK promotora lekuko. Aurten, 17 partaide agertuko dira taulatu gainera abenduak 25 bitartean. Foksarock taldeak antolaturik, azoaren 13an Heletan, abenduaren 11n Itsasun eta abenduaren 25ean Maulen, rockaren hariak dar-dar batean jartzeko prest ditugu.

PSE-EEren euskara bataioan agerian jarritako interesak

PSE alderdiak euskararen gurdira igotzeko aukera mila bai, baina batiere gogorik ez digu azaldu orain artean. «*Canto con brio a la patria comun, a la causa sin fin...*», txunpa-txunpa kantari aritu izan dira, gure belarriak berotuz. Abertzale eta euskaldun garenok lepora salto eginez. Ordea, beren zereginerako enbarazo izatetik, alderdiaren aro berriak eskatzen duen transformaziorako lehen-gaia bihurtu da euskara. Eta ogi zopak

esnetan beratzen diren moduan beratu dira aurkako jarrerak, bat-batean. Ramon Jauregiren euskaltzaleasuna kokotean antzemateraino.

Nork esango zukeen alderdi pszialistak euskara eta euskal kultura bere burua, prestigiatzeko erabiliko zituenik? Asmo honekin, Mario Onaindia bidali zigun, erbiarena egitera. Eta Gasteizko Legebiltzarraren helmugara EAJ gobernukidearen aurretik egin ditu metro guztiak «Eus-

kaldunon Egunkaria»-ren inguruko auzian (aurrerago jakiterik izaten ahal da dopaturik jokatu duen, alegia, auzia konpontzeko lanean edota EAJren larreetan surik piztu nahian).

MARKETIN egiteko ere balio baitu euskarak. Are hauteskundeak hurbil ditugula. Jeltzaleak (alderdiko RH-dun guztien adostasunez) euskara jipoitzen ari diren bitartean (a zer muturrekoa AEKri eman berri diotena!), pszialistek Euskararen Aldeko Jardunaldiak burutu dituzte lehenengo aldiz. Kultura munduko jende esanguratsuen partehartzeaz eta konpromezua hitz handitan azpimarratuz. Ez dute, inondik ere, jokoz kanpo geratu nahi.

Euskalduntze alfabetatzearen larruan jasotako labankadek zauri larriagorik eragin aurretik ahotsa jasotzeko ordua da ●

Euskara ez dela abertzaleen kontua soilik, diote. Noski. Euskararen kontuari zer egitasmo erantsiko dioten jakiteke dago oraindik, hargatik. Mario Onandia *gourmet*-ari entzunda, sukalderraino sartzeko asmoz ditugu (Karlos Argiñanorenak baino errejeta gustagarriagoak prestatzera). Santo Tomasek esan zuen eta, ikusi ondoren sinetsiko dugu guk ere. Eltze berria sutan jartzen dutenean. Euskaltzaletasuna frogatzeko aukerarik badute soberan.

EUSKALDUNTZE alfabetatzeari emandako azken jipoia kontrako ez-tarrian trabatu zaigu. Irensteko gordinegia da Joseba Arregirena. Egizue kontu itozteko zorian jarri duela AEKren jarduna diru laguntzak errotik moztuz (mailua astindu eta kolpea eman bat dira, are euskararen inguruan, punta zorrotzez atondutako orrazia eskutan, hainbat buru 'apain-tzera' jartzen denean).

AEKren aurrerapausoak etetera jarri dizkigu indarrak, oraingoan. Begi-itsuan. Axola gutxi dio milaka ikasleren babesgune diren zentro libre hauek egoerarik larrienera eramateak. Horren adibide, alderdiaren babesa medio, moldatu duen agindua.

Orriotan Mari Karmen Garmendiak esandakoek alderdian guztiak ez direla iritzi berekoak adierazten badute ere, Arregiren planak aurrera doaz, beraz, euskara eta euskal kulturari zuzendu beharreko laguntzak ukatzeko bidean, hainbatetan. Egizue kontu honi. Noiz etengo da dinamika asaldagarria?

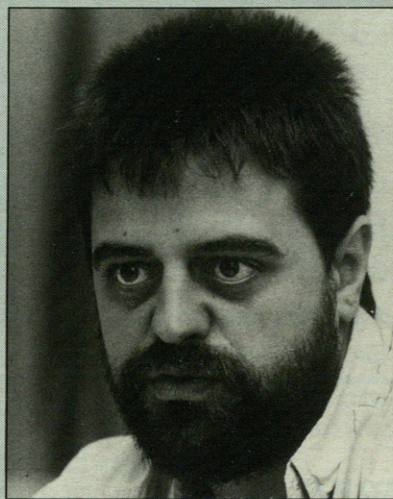
Dinamika honen lekuko ditugu HABEren habeak dardar batean jarri dituzten azken gertakariak ere: aurtengo ikasturtean ikaslerik gabe eta irakasleak greban. Euskalduntzearen larrian emandako labankadek zauri larriagorik eragin aurretik ahotsa jasotzeko ordua da.

J.J. Petrikorena

Ondorengoaz ere post

EUSKALGINTZAN diharduenak ederki asko ezagutzen du zergatik bilaka daitekeen hain deigarria PSOEn siglen azpian bizi direnen artean euskarari zirrikitu bat irekitzen ote zaion ikustea. Ez dira alferrik pasatu bada alderdi horren jokabidea ezagutzeko parada aparta eskaini dizkiguten azken bi hamarkadako urteak. Euskal Herrian español izatearen marka eta harrotasuna aintzindaritzatzeko asmoari estuki lotu baitzaio sozialismo *baskoa*.

BAINA garaia aldatuz doaz eta egun halako jarrera numantinoari eusterik ez dago. Lagun berriei merezitako ongi etorria behar bezala eskaini behar eta hara Gasteizko ihardunaldiak. Edo egokiago dei genezakeen gisa, entzunaldiak. Izan ere Jaurregi bilakatu bazitzaigun ere mamia konbidatuek jarri zioten topaketari. Behin betiko fitxatuak bertan zirela egun bateko konbidatuek jarri behar izan zuten orkestra berriaren itxura berma zezakeen doinua.

HIZKUNTZA gatazkaren

XABIER ALEGRIA

ezabaketa erabatekoa ailegatu dela sinestarazi nahi ziguten eta nazionalismoaren eraginez, besteek egindako akatsez —nola bestela— euskararen alde sutsuki aritzeko hainbat aukera paregabe galdu arazi ditugula pentsatu beharko dugu. Postnazionalismoaren garaian omen gaude gero! eta beraz euskaraz bere lehengo eta berezko izaera arriskutsua galdurik demokratikoki bultzatzeko moduko produktoa dugu. Bitartean, Nebrija berria bailitzan, Juan Carlos Iak gauzak bere lekuan uzten zituen «ABC-k ezin ponpoxago isladatu gisa: «Ez dago espainiar nazioaren oinarri sendagorik konstituzioak espainiar guztiona deklaritzen duen hizkuntza baino». Euskal Herria eraiki nahi duenak ikas beza. Postnazionalismoa, nonbait, ez da Madril ailegatu. Eta Fraga bera ere galegoz nagusitu zaio PSGren itxura operazioari.

Zenbait iritzi bildu ditugu Guggenheim Museoaren inguruan

Museo erraldoiaren lehen harria oinarri ilauneko eraikuntzan

Duela bi aste ipini zen Guggenheim Museoaren lehen harria Bilbon. Eusko Jaurlaritza, Bizkaiko Diputazioa, Bilboko Udala eta New Yorkeko Guggenheim Fundazioa dira egitasmo honen kudeatzaileak, eta 1997an museoak ateak zabal ditzan espero dute. Arte galeria nahiz museoetako ordezkari eta artistengana jo dugu, aurrekontu handia eskatzen duen proiektu honen inguruan arte munduaren ikuspuntua jasotzeko asmoz.

BILBOKO Ingelesen Zelaian jarri berri diote lehen harria Guggenheim Museoari. 24.000 metro karratuko azalera izango duen eraikinak 10.000 milioi pezetako (435 milioi libera inguru) aurrekontua du, eta museoak guztira 20.000 milioikoa. Juan Ignacio Bidarte izendatu zen proiektua bideratzeko Guggenheim Bilbao elkarteko zuzendaria, eta duela aste batzuk, kalitate irizpidea betetzeko Euskal Herriko artistek museoan tokirik izango zutela adierazi zigun. Edukiaz gain, Guggenheimen zeregina eta beharraz mintzatu gara arte munduko protagonistekin.

Jose Luis Mayor, Iruñean dagoen Pintzel arte galeriako arduradunaren ustez,

Guggenheim Museoa baino premia garrantzitsuagoak daude arte munduan: *«Hobe da dagoenari gehiago errepertatu eta egin daitezkeen gauzak bultzatzea mustro horretan hainbeste diru inbertitzea baino»*. Museoen azpiegitura sendotzearen alde agertu zaigu Mayor: *«Oso interesgarria izan daiteke Guggenheim, baina beste lehentasunak daude»*.

Euskal Herriko museoen plangintza orokorra zehaztea beharrezkoa ikusten du

Donostiako San Telmo Museoko zuzendaritza taldeko partaidea den Javier Amorsek ere. *«Guggenheim sortu den bezala, azken bolada honetan museoak perretxikuak bezala zabalitzen ari dira, eta nahiz eta ekimen baikorrak izan, inola ere ez dira ikuspuntu zabal edo programazio orokorrean oinarritzen»*. Bere aburuz, museoaren benetako nazio sare edo organigrama osatu beharko lukete administrazioek, *«eta zehaztu zenbat*

arte garaikide museo behar diren, eta zenbat antropologia, etnografia edo arkeologia museo, esate baterako».

Alde horretatik, Euskal Herriko museoaren egiturak berritu, baliabideak eskaini eta museoak aberatsago eta erakargarriago bihurtzea ikusten ditu premia nagusi bezala, *«eta ondoren bitz egin beharko genuke Guggenheim bat, bi edo hiru Guggenheimez. Lehenbiziki gure kultura sustatu eta zabaldu, eta gero kanpokoak ekarri beharko genuke»*. Museoan bertako artea bigarren mailan geldituko ote den da bere beldurra: *«20.000 milioi pezetako makroproiektuan murgildu gara eta beste guztia berrenka dabil»*.

Artista izateaz gain, EHuko irakaslea den Angel Garrazak ez dio ezetz esaten Guggenheim Museoari. *«Berari esker erakusketa garrantzitsuak izango ditugu Bilbon, baina garrantzitsuagoa izango litzateke museoaz gain beste*

■ **«Kulturaren benetako balioak eta herri honek kultura sor dezan bultzatu beharko lirateke guzti hau erosi aurretik» ●**

ANGEL GARRAZA

24.000 metro karratuko azalera izango duen Museoaren eraikuntzak 10.000 milioi pezetako aurrekontua du. (Argazkia: Xouse Simal).

ekimen batzuk izatea». Hemengo kultura bere lehen urratsak ematen hasi dela dio Garrazak, eta Guggenheim bezalako egitasmo bat zerbaiten apaingarri ikusten du.

Ekimenak oztopatu

erak gehitu digunez: «Pastelaren ginda edo arku bat tente egoteko behar den azken barria bezala. Gure kasuan barria daukagu baina arkuaren gainerako guztia falta zaigu. Apaingarria daukagu baina egitura falta da. Kulturaren benetako balioak eta herri bonek kultura sor dezan bultzatu beharko lirateke guzti hau erosi aurretik».

Angel Garrazaren ustez, hemengo arteak oihartzun txikia izango du museoan: «Arteari behetik ez bazaio

erreparatzen, bere jatorrietatik, eta kultura den bezala ez bada ulertzen, zaila da museoak beste ekitaldien suspertzaile izatea. Etxe batean koadro bat zintzilikatzeak ez du esan nahi egun batetik bestera etxeko kide guztiak pinturaren aditu biburtuko direnik».

Guggenheim Fundazioaren ondareak Eduardo Txillidaren zenbait obra biltzen ditu. Beste kultur ekimenak egiteko oztopo ez den bitartean museoaren alde agertu zaigu Txillida: «Ez dakit posible den ala ez, denborak esango digu, baina Guggenheimek herri honetako kultur ekimen guztiak geldiarazten ez dituen bitartean, onuragarria izango da».

Alberto Basterra, Ceramio Espacio 40 Gasteizen da goen arte galeriako ardura-duna da: «Erabakia hartu

**Iruñerriko euskaldunen zerbitzuan.
5. urtean Irratiago,
zer gerta hura konta**

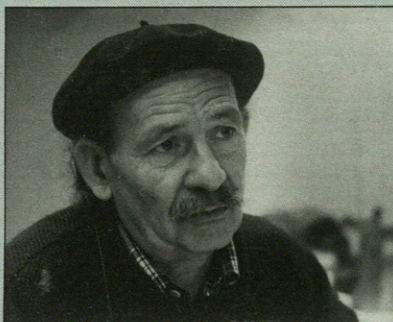
Panamako Kanal bat Bilboko itsasadarrean

IPAR Espainia, Portugal eta Frantziaren zati bateko hiri handi eta ekimen pizgarriaren irudia zabaltzeko gai den eraikuntza bakan bezala sortuta dago Guggenheim Museoa.

Industri aroaren ondorengo Bilbo berriak hori izan dadin nahi du. Euskal Herriko sortzaileek parte hartzen ez duten prestigio ekoizle industria bezala dago pentsatuta museo hau politikarien aldetik. Proiektura ondoren hurbiltzen direnak, erabakitze bakoitzeko bakoitzeko beste batzuk legitimatze bakoitzeko izango dira.

Mende erdira arteko nazioarteko arte bilduma ordezkagarria ekarriko dute. Ondoren, ekonomian, politikan edo arlo militarrean bezala, Ipar Amerika munduko artearen mandarin bihurtzen denean, bere ordezkagarritasuna zalantzarik da. Eraikuntza bakana da New Yorkeko Guggenheim, eta mundu osoko jendea erakartzen duen bilduma dauka. Beharbada, hemen antzeko zeregina beteko du, baina Bilbok eta Euskal Herri osoak gauza gehiago eskaini beharko ditu interesen zirkuitu bat finkatu dadin.

Kultura agintari eta aberatsen

AGUSTIN IBARROLA

apaingarritzat hartu izan dutenak harrotu eta oihu egiten dute jendarean krisi garaietan, eta agerian uzten dute zerbitzu sozial eta publikoa izan baino bizio pribatuentzat zer bait pribatua nahi dutela. Horrelako basatientzat ez zen inoiz inongo kultur mota sortu, horiek mantendu dute historian zehar sortzaile guztiak murgildu diren krisia. Arte eta kulturarik gabe ezingo litzateke herrien nortasuna definitu eta ez litzateke landuko bere ideologia eta giza aniztasunaren onartzea. Horregatik, kulturak beti izan beharko luke lehentasuna.

Azken erabakia iparramerikarrek dutenez, ez dut uste euskal herritarren,

espainiarren, europarren edo hego amerikarren ordezkartza egokirik kontuan izango dutenik.

Itsasadarrean egingo den eta subiranotasun artistikoa eman zaion Panamako Kanal bat sortzea da museo hau. Eta ez du balio kultura unibertsala dela esateak, Euskal Herriaren diru publikoak parte hartu behar duelako unibertsalaren bertsio hobereanean eta gure arteko erlazioan. Oso larria da ordezkari politiko nagusienek lokalizatzen hartzea aferraren sorrera eta garapena ezatabaidatzen dutenak.

Arregik ez du euskal kultura nazioarteko mailan jarriko Guggenheimen bitartez, eta indarkeria nahiz auto-bakartzearen aldeko Oteizaren aldarrikapenak ere ez dira mesedegarri Euskadi eta bere artistentzat.

Nazioarteko maila daukaten belaunaldi guztietako artista ugari dauka Euskadik. Gaur egun, Guggenheimeko Euskal Herriko jendeak egin duen gauza onuragarri bakarra, Rekalde aretoan martxan jarri duen erakusketen egitasmoa da. Bertan, artista moderno, gazte eta ospetsuek parte hartzen dute.

Proiektua bideratzeko eratu zen Guggenheim Bilboko elkarte. (Argazkia: Xouse Simal).

aurretik hitz egin genezakeen eta aztertu mesedegarria denentz, baina erabakia hartuta dago, eta orain museoak arrakasta izateko behar dugu. Gizarteak museoaren isla jasotzea

espero du Basterrak. «Kultur tenperatura ez da oso ona, baina horrelako ekimenak bultzatzaile izan daitezkeen espero dut. Horren alde jardun behar dugu, Guggenheim kultura eta gizartearen

ren pizgarria izan dadin.

Ceramo Espacio 40-ko zuendariaren ustez, azpiegiturak sendotu baino, irakaskuntza landu behar da kultura ikuskizun-kultura izan ez dadin, «eta jende orok onartuko duen giroa sortzeko. Musika, literatura eta arte garaikidea luxu baino beharra izan dadin». Arte munduan beharrezkoak diren azpiegiturak indartzea dira faltan sumatzen diren premiak. Guzti horren apaingarri izan beharko luke Guggenheim Museoa. Edergarriaren lehen harria ipini den bezala, egituraren garapenak ere beharrezkoa baitu lehen urratsa.

Joxi Goikoetxea

BERTSOLARI TXAPELKETA NAGUSIA 93

LAUDION

Azaroak 7
"La Granja"
Pilotalekuan
Arratsaldeko 5etan

Egaña

Elizagoien

Maia

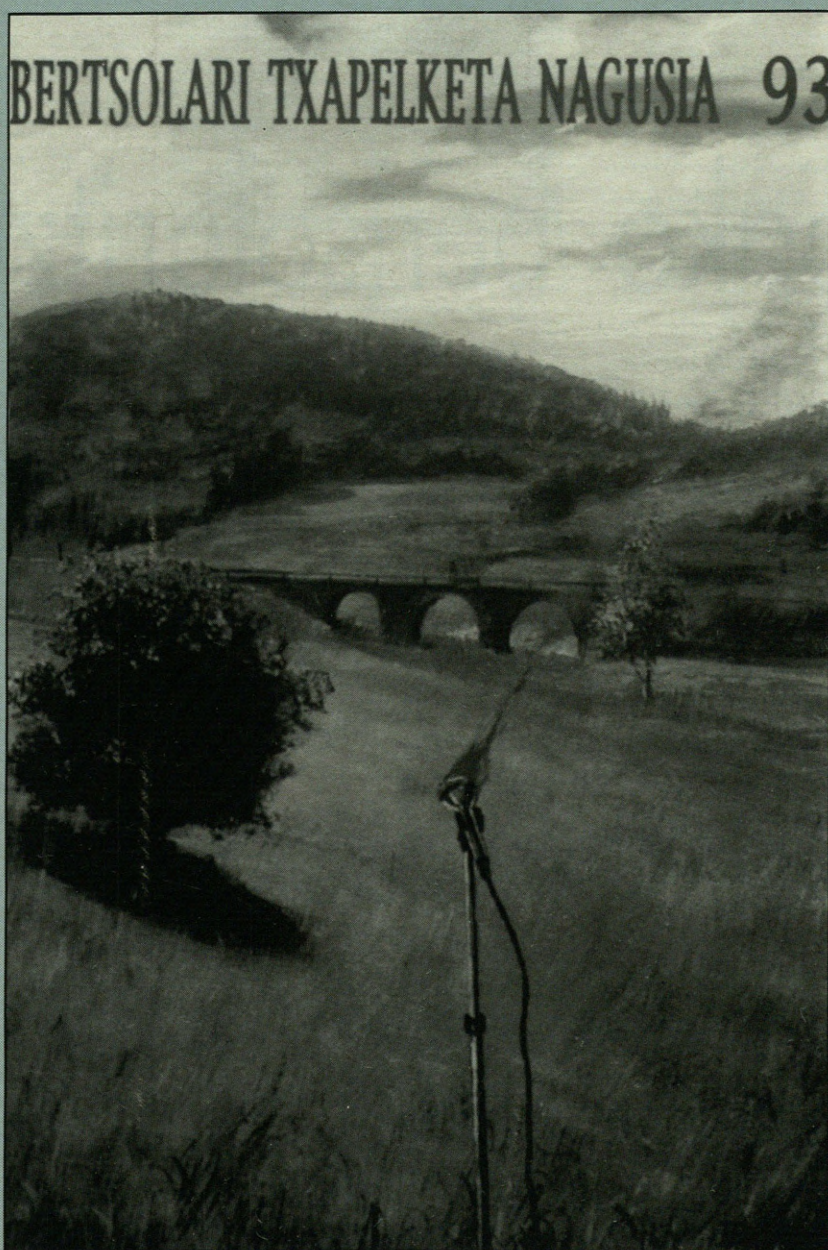
Mendizabal

Munduate

J.M. Omagogeaskoa

J.L. Urdangarin

X. Zeberio

HENDAIAN

Azaroak 14
"Beltzenia"
Pilotalekuan
Arratsaldeko 4retan

I. Ajuria

J. Arzallus

J. Elortza

Olalde

Mañukorta

J. Sarasua

S. Lizaso

A. Telletxea.

Antolatzailea:

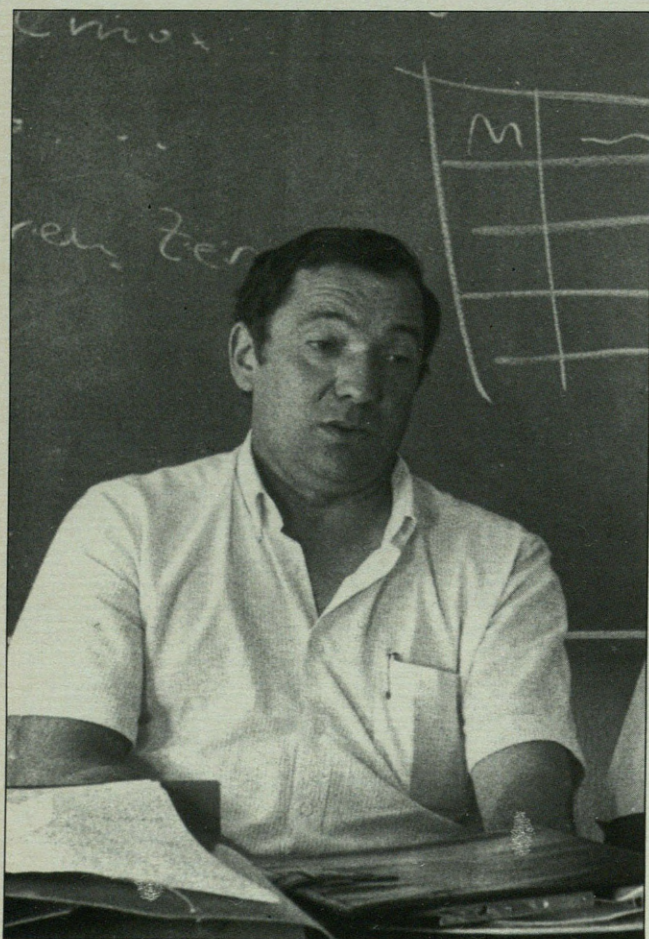
Bertsolari Elkarte

● KANPORAKETAK ●

Arabako bertsolaritza kopla gazteen arabera

Abel Enbeitak 24 urte egin ditu Arabako bertsolaritzaren hezurdura osatzen.

Txapelketa Nagusiko hirugarren kanporaketa Laudion jokatu da igande honetan. Hori dela eta, Arabako bertsolaritzaren egoeraz, Aiara eta Gasteizko bertso eskolen sorrera eta hastapenaz zein gaur egun arabar bertsolarien belaunaldi berriaz hitz egin dugu Abel Enbeitarekin.

ARABA, zazpigarren alaba, dio abestiak eta tamalez horrela da, euskalgintzan eta bertsolaritzan

kasu. Hala ere, aipagarria da oso azken hamarkada honetan bertsolaritzak, eta berarekin bat euskaltzale-tasunak, izan duen gorakada. Bertsolaritza 80ko hamarkadan hutsaren hurrengo zen ia, baina ezin genezake berdina adierazi egun. Horren lekuko Abel Enbeitaren testigantza.

Abel Enbeitak duela 24 urte abiatu zen Muxikatik Abornikano aldera, eta bere bertsozaletasuna asetu nahian, herriz herri ibili zen lagun bila, bere familiartekoan ohizkoa zena Araba aldean zabaltzeko asmoz.

Hamaika urte izango dira, Gasteizen, euskaltzale talde batek, bertso eskola sortzeko dei egin zionekoa. Batzuek euskaraz mintzatzeko leku bila, bertsotan ikasteko beste zenbaitzuk, eta azken batean elkarrekin ondo igarotzeko esperantzan hasi ziren, 1982ko urrian 14ez, Arabako lehen bertso eskolan.

Hamaika urte hauetan

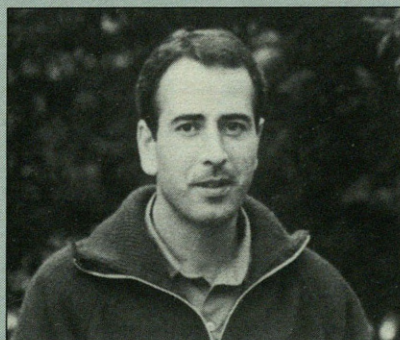
Bakoitza bere lekuan eseriko da Laudion

ANDONI EGAÑA: Bertso saioetan, begiak zoli mugitzen baldin baditu ere, zigarroaren keak beti inspiratzen duen alosia edo musa ikustea galarazten dio. Horrez gain, oreka handiko bertsolaria da, eta urduriegi jarzen ez bada, oso saio ona egingo duelakoan nago.

BITTOR ELIZAGOIEN: Arraioztarra, arraiozola, arraioaren arraio, doinu berriak asmatzen ditu, solfeo-rik jakin gabe. Sakrifikatzen eta arriskatzten dakien bertsolaria da, beti edonorengandik ikasteko gertu. Lanik onena gartzelako gaian egingo du.

JON MAIA: Gasteizko Unibertsitateko estudiante tunantea, ez omen da inoiz klasera joaten. Hona hemen 'klaserik gabeko' bertsolaria, baina ikasketetan ezusteko asko jaso arren, bertsotan ikasia da, ideia bitxiak izaten ditu, eta tolesten asmatzen baldin badu, nork daki Laudion zer egingo duen?

MIKEL MENDIZABAL: Begietara begiratuta serioa dela dirudi, baina

**RIKARDO GONZALEZ
DE DURANA**

Mikelez esan behar dut, ustea guztiz ustela, doinu alaiagoak erabili behar izango lituzkeela. Bestela, bertsoak goitik behera biribiltzen daki eta bere buruarengan segurtasun handia du, beraz, saio bikaina egingo duelakoan nago.

JOXE MUNDUATE: Txapelketara agertzen bada Ataungo «otso» sendoa, jarriko du bizitasunik. Zirikatzaile ona da, baserritar mundua oso ondo ezagutzen du baina beharbada

hirietako giroa sakonago ezagutu behar luke. Laudion adarra jotzeko aukerarik badu ez da gaizki ibiliko.

JON MIKEL OMAGOGEASKOA: Txispaduna da eta beharbada oso bertsolari ona, baina ez ditu bere izen eta abizenak zortziko txikian sartuko. Hala ere, lanik biribilena zortziko txikian egin dezake. Honek ez du esan nahi bestelako ariketetan pattal ibiliko denik.

JOSE LUIS URDANGARIN: Enpresa Zientzietako ikaslea omen dugu, baina, Jose Luis, akatsik gabeko bertsoak botatzeko ez al dira hobeak zientzia zehatzak? Bertsolaria izateko apalegia dela ikusten dut, poliki joan nahi duela dirudi. Harrotasun pixka bat eta zortea behar izango ditu.

XABIER ZEBERIO: Itsasondoko semea da eta «pisu haundikoa» gainera, Zeberiorengan ijitoa eta Txirrita elkartzen dira. Ofizioka ez du huts handirik egingo, eta duen txispa eransten baldin badiogu, ziurra da bere bertsoek barrea eragingo digutela.

100 bat pertsona dira eskolatik igaro direnak, bertsozaleak gehienak, eta hauek batzuk gaur egun plaza dabilta bertsotan.

Aiarako bertso eskola

Bertsominez nonbait, Abel ez zen Gasteizen geldi geratu, eta bertsozaleasuna hedatzeko asmoz Aiara aldera jo zuen. Bertan, Amutio eta Laudion bertsoari eraginez. Aiara egin zituen bi urte, eta bertso eskolak martxa ona hartu zuen orduko, Serapio Lopez eta Juanjo Respalditzaren gidaritzapean. Aurtengo txapelketa nagusian parte hartuko du Juanjok, Bizkai-Araba-koan finalera heldu eta gero. Juanjo Respalditza da, beraz, arabar bertso eskolatako ordezkari gisa lehia-

ketan dagoen bakarra, Abelek txapelketari uko egin baitio aurtengoan.

Enbeitak gaur eguneko egoera azaltzeko plazaz

plaza dabilta bertsolari dozena hori aipatzen du, «saioetan hamabi bat badabilta ere, Prudentzio Deuna bezalako sarikete-

Prudentzio Deuna moduko sariketetan 35 bertsolari arabar aurki daitezke lehian.

HISTORIAREN ATEAK ZABALIK

Basarrik Donostia konkistatu zuenekoa

ATAL honetan, astero, Bertsolari Txapelketa Nagusiaren historiako gertakari esanguratsuenak bilduko ditugu, bertso-guduak bide luzea egin baitu gurean.

1930etik aurrera jaso zuen bertso-guduak txapelketaren kategoria, Olerki Egunak antolatzen zituen Euskaltzaleak elkartearen bidez eta Joxe Ariztimuño «Aitzol»-en eskuhartze garrantzitsuaz. Horrela bada, 1935ean, urtarilaren 20an, Lehen Bertsolari Eguna antolatu zen, Euzko Gaztediaren

Donostiako Poxpolin aretoan.

Antzokia jendez gainezka, hamar t'erdietan eman zitzaion hasiera saioari. Sei epaimahaikide: Ariztimuño, Toribio Alzaga, Joseba Olaizola, Imanol Lekuona, Joseba Zubimendi eta Txomin Olano. Hogei bertsolari: Basarri, Zepai, Txirrita, Txapel, Lujanbio, Abarra-tegi, Telaetxi, Nekezabal, Sarasola, Mintegi, Erauskin, Kortatxo, Alkain, Larralde, Matxin, Zabaleta (Jon eta Kepa), Sorozabal, Etxeberria eta

Uriarte.

Orduko erara, epaimahaikoek bertsoz eman zituzten gaiak: gaiz eta doinu libre hasi ondoren, bigarren lanean, Otañoren «Limosnatxo bat» doinuari jarraiki, segidakoari erantzun zioten bertsolariek: «Euskel izkuntza galtzen ari da/ta galtzen ba'da euskera,/Euskalerriko seme guztiak/betiko galduak gera». Lehen puntua emanda eta ofiziokakoan osatu zuten jarduna.

Aho batez izendatu zen txapelduna: Basarri gaztea. 100 pezetako saria jaso zuen. Orduko «Argia» astekarian honela zioen: «Egundo ez da orrelako euskel yai mamikorik izan Donostian».

Basarri irabazlearekin batera, Matxin eta Alkain, bigarren eta laugarren geratu zirenak (Auspoaren Sail Nagusia bildumatik jasotako irudia).

tan, kopurua 35ra igotzen da». Eta jarraian Prudentzio Deuna izeneko sariketa zertan den azaldu digu: «Badi-ra urte batzuk sariketa bat egiteko gogoz genbiltzala. Hasiera batean Arabako Txapelketa egitekotan ibili ginen, baina atzenean herrialde mailako sariketa hau antolatzea erabaki genuen». Duela lau urte ekin zioten lan horri. Urte hartako 8 partaideen artean Abel bera suertatu zen txapeldun, eta geroztik Prudentzio

Deuna sariak, jende gehiagok parte hartzearekin batera, irabazle berriak ezagutu ditu: Pedro Bizkarguenaga, Rikardo Durana eta Zigor Enbeita, Abelen semea, azkena. Aurtengo sariketak 35 bertsolari bildu ditu, eta kanporaketaz gain finalaurre eta finala izan ditu berarekin lehiak.

Beste kasu askotan bezala, bertso eskoletan garatzen denak txapelketa edo sariketetan ematen du fruitua, eta aspaldi honetan Arabako bertsolaritzan, hiruzpalau kenduta, Abel Enbeita,

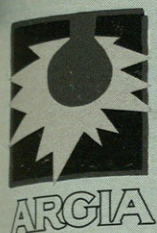
Juanjo Respalditza eta Serapio Lopez besteak beste, dabilzan gehienak oso gazteak dira. «*Hor badago belaunaldi berria, bisi 15 urteko Oihane Pereatik, eta nire semea den Zigorregana, 22 urtekoa. Etorkizun oso bat dago, bertsolaritza majo ibiltzen dena.*»

Belaunaldi berria plazan

Gazte hauek dira etorkizunerako ardatz, eta Abel Enbeitak lan horretan dihardu eskola eta ikastoletan, bertsoak irakasten eta zaletasuna pizten. Araban dauden 35 ikastolak ez ezik, eskola asko ere pasatu ditu berak dakien hori erakutsi nahian, eta emaitzak ere horrelakoak dira: Bizkai-Arabako eskolarteko azken txapelketan, bertso jarrietan Araban ikastetxez ikastetxe bildutakoarekin, Enbeitak 2.000 haurren lanak batu zituen eta 100 inguru aukeratu zituzten bertso jarrietako finala jokatzeko.

Abel Enbeitaren ustez «*etorkizuna ziurtatuta dago*». Bertsolaritzak euskalgintzaren baitan ematen duen indarra adierazi du segidan: «*Honek bultzada haundia ematen dio bizkuntzari eta hau ona da Araban*», baina hala ere, bertsolaritzak indar haundiagoa har dezan bera bezala beste hiru edo lau lanean jartzea beharrezko dela aipatzen du, inoiz Araba besteen pareko alaba izango bada behintzat.

Patxi Gaztelumendi

LEHIAKETA

Asmatuko al zenuke nor den Euskal Herriko Txapelketa Nagusian parte hartzen duen bertsolaririk gazteena?

ERANTZUNA: _____

Hiru astetan argitaratuko dugun joko honen bidez, **Kubarako 15 egunetako bidaia** irabaz dezakezue. Zozketan parte hartzeko 1.455, 1.456 eta 1.457. aldizkarietan agertuko diren galderei erantzun beharko diezue. Azken ale horretan, bestalde, aurten lehenengo, bigarren eta hirugarren geldituko diren bertsolarien izenak asmatzeko aukera emango dizuegu, lehiaketan parte hartzeko.

Oharra: hiru asteetako erantzunak batera bidali behar dituzue, azaroak 30 baino lehen, helbide honetara:

ARGIA. Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria.

1463. zenbakian argitaratuko dugu saridunaren izena.

THINDUKI, S.A.

Xabier Aldaik «Bala zeru urdina» bere lehen poesia liburua argitaratu du

«Literaturak ihes egin dio hemengo errealitateari»

Azpeitiarra, 18 urte, Enpresa ikasketak egiten hasi berria, Xabier Aldaik bere gaztetan poema liburua kaleratu du Susa argitaletxearen eskutik: ageriko pozen zeru urdina zartatzen duten 31 bala. Hauxe duzue elkarrizketaren mamia. Honezaz gain, belaunaldi berriaren ekarpenaz eta literaturaren gainean aritu da, oro har, mizto zorrotzez eta aurpegi emanez.

ARGIA. Nola sortu zaizu idaztearena?

XABIER ALDAI Jose Luis Otamendik ematen zizkigun euskarazko klaseak eta hark animatu ninduen zezor egitera.

A. Zergatik poesia eta ez narratiba?

X.A. Narrazioan, idazten duenarengandik bereziko den pertsonaia bat sortu behar delako eta ez dut nahikoa heldutasunik horretarako.

A. Poesian, berriz, pertsonaia nagusia norbera al da?

X.A. Nire kasuan, poemei batasuna ematen dien elementua nitasuna izan daiteke, baina bestela ez dut uste nire irudiko batere dagoenik.

A. «Bala zeru urdina» izenburuak zer mezu dakar?

X.A. Poz giroa adierazten du zeru urdinak, gauzak ondo doazela; bala, horren aurka doan zerbait da (azalean poza, barrutik usteldura).

■ «Balore literarioei baino mezuari ematen diot garrantzia eta horren azpimarratzeko poema luzeak egiten ditut» ●

A. Zerk kezkatzen zaitu idazteko orduan?

X.A. Gai zehatzik ez dago. Burura datorkidan oro dut idazgai, batipat, momentu puntual bateko kontakizunak.

A. Liburuak bi zati ditu.

X.A. Lehenengoa gogorrena, kritikoena; bigarrena, askoz ere intimoagoa, diario baten egituraz. 31 poema guztira.

A. Poesia laburrak edo lu-

zeak, zer nahiago?

X.A. Poesia narratiboaren bidetik jo dudanez, luzeak nahiago. Balore literarioari baino garrantzi handiagoa ematen diot mezuari eta horretarako luze aritzen naiz.

A. Jose Luis Otamendik egindako bitzaurrean zure poesia modernoa dela aipatzen du, Arestiren ondotik egin den modernoena.

X.A. Ezin da gure artean konparaziorik egin: gure poesiaren urteotako jarduerak Arestiren jarraipena da; nik, aldiz, lan bat baino ez dut egin.

A. Literatura banda berririk badatorrela...

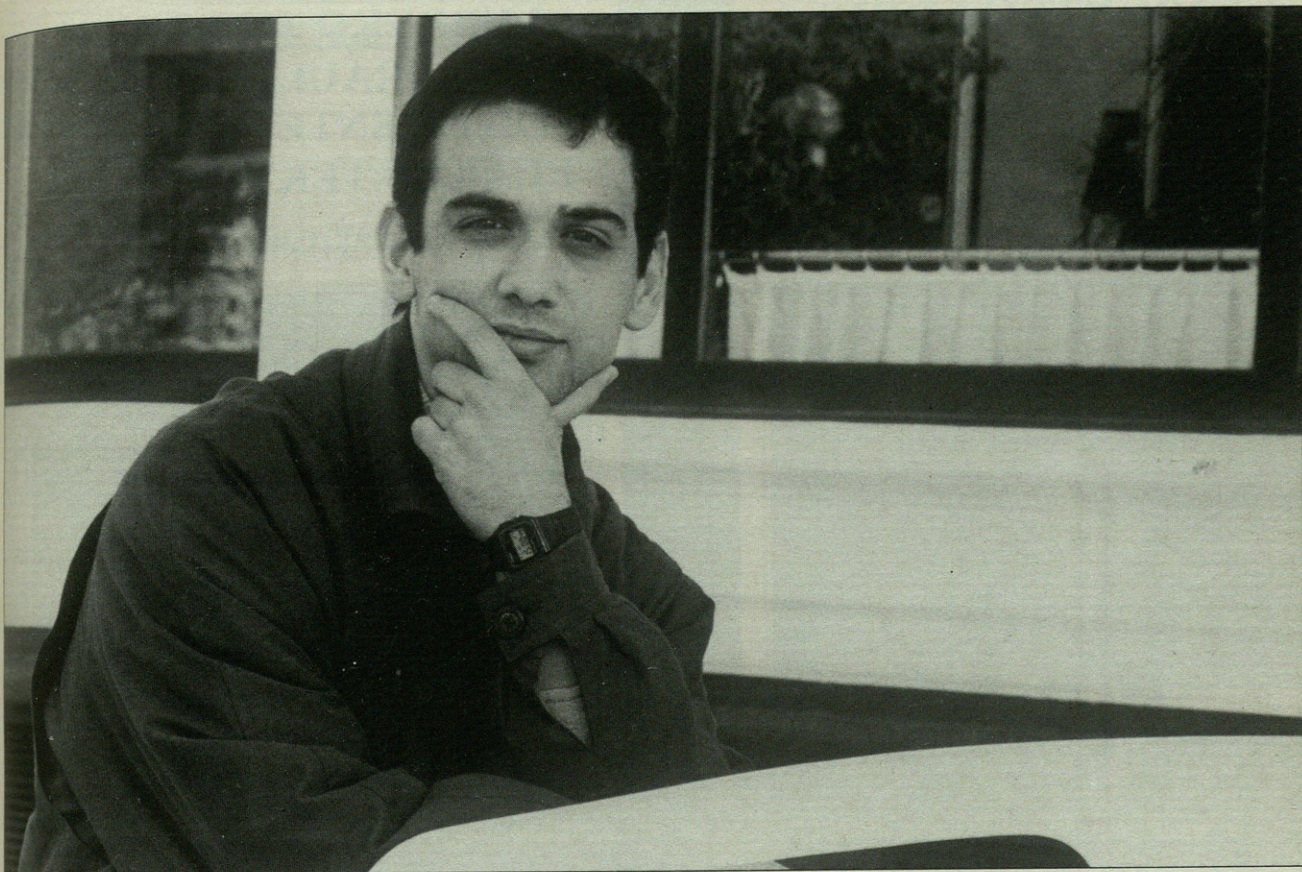
X.A. Lehenago ere, zenbait gaztek banda literarioak sortu zituzten, eta horrela arituta errazagoa zuten heldutasuna lortzea.

Lubaki-rekin ere gauza bera gertatuko da. Kalitateko jendea badago, eta bere fruituak berehala ikusiko dira.

Euskal literatura munduari freskura ekarriko dio. Euskal Herrian dinosaurus asko daude, liburu asko eta politak egindakoak, baina ezer berririk ez dakarte.

A. Zergatik bain irakurle gutxi gurean?

X.A. Idazlea urrutiti dago

«Literaturan dinosauru asko daude, liburu asko eta onak egindakoak, baina ezer berririk ez dakarte».

herriarengandik. Idazlea oso ona dela esaten da bere hizkuntza oso aberatsa denean, objektu bat definitzeko hogeit hamar sinonimo ateratzen dituenean... baina gero, irakurtzen duenari oso zaila egiten zaio interpretazio bat egitea eta askotan ihes egingo dio.

Idazten denean gehiago erpreparatu beharko litzaioke errealitateari eta gizarte ho-

nen beharrak asetu. Literaturak, hemen bizi den errealitateari ihes egin dio. Gehiago hartu izan da euskararen normalizazioa lortzeko arma moduan, ordea ezin da horretara bakarrik mugatu.

A. *Idazle aritzeko asmorik?*

X.A. Euskal literaturan dinosauru eta mesias asko dago eta ez dut nire burua ho-

rien moduan ikusten. Ez nahi gainera. Esperientzia oso polita izan da, gauza asko atera ditut honetatik; haatik, beste esperientzia askotara irekita egon behar dut. Gauza gehiago daude nire bizitzan, une honetan inportanteagoak direnak.

A. *Berdin tratatuko al zaitu kritikak (bere adina gogoraturuz)?*

X.A. Jendeak beti uste du 35 urteko bat askoz ere jakintsuago, helduagoa dela, eta hari bai, kritika egiten zaio, eta besteari, gazteari, ez. Horren kontra nago. 35 urte edo 18 izan, batari eta besteari berdinekin egin behar zaio kritika eta merezi badu egurra eman.

J.J. Petrikorena

XORROXIN IRRATIA

FM. 107.5

**BAZTAN BIDASOA OSORAKO EGUNERO GEUK EGINDAKO
ZORTZI ORDUKO EMANKIZUNA**

Tel: 58 12 26

PENTSAMENDU GARAIDEA

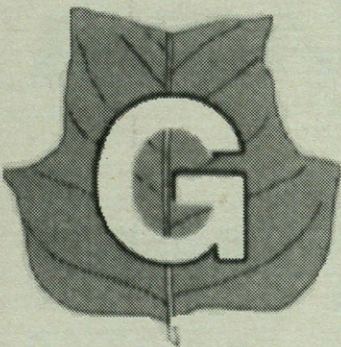
UNIBERTSOAREN HASIERAKO HIRU MINUTUAK

Steven Weinberg

Big Bang-en teoria modernoena bere sortzaileak, Weinberg Nobel Sariak, idatzita. (195 orri.)

Durangoko Azokan egongo dira salgai baina, jadanik, kalean dituzu tirada mugatuan.

PENTSAMENDU GARAIDEA

LURREKO ZIENTZIEN IRAULTZA: KONTINENTEN JITO PLAKEN TEKTONIKARA

A. Hallam

Kontinenteen jito, bulkanismo eta lurrikaren azterketa egungo teoriarik famatuena arakaturik. (185 orri.)

PENTSAMENDU GARAIDEA liburu-bilduma

- Pentsamendu unibertsala euskaraz.
- Natura eta Zientzia, Historia eta Gizartea.
- Lurraldeetako Europan euskara aitzindari.
- 1.200 pzta/ale (1.000 harpidetuentzat).

JADANIK KALEAN !!!

GAIK ARGITALDARIA

Abiatu dira bere heriotzaren 20. urtemuga omenaldiak

Duke Ellington-en ahaire ahantzezinak

Datorren urtean izango da Duke Ellingtonen heriotzaren 20. urteurrena. Hau dela eta, ekitaldi ugari antolatu dira Estatu Batuetan jazz musikariaren omenez.

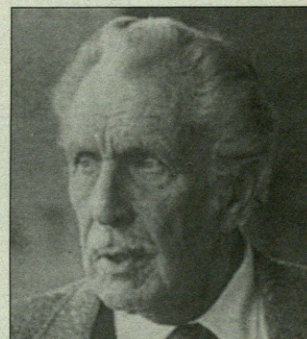
1974ean hil zen Duke Ellington jazz musikari ospetsua.

MENDE honetako Ipar Amerikako musikagilerik handiena izan da askoren ustez Duke Ellington. Bere heriotzaren 20. urteurrenaren bezperan —1974ean hil zen—, 4.000 metro karrikara azalera duen erakusketa antolatu du New Yorkeko Museoak.

Baina erakusketa hau urte bukaera arte izango diren kontzertu eta ekitaldien aurrerapena besterik ez da izango: New Yorkeko klub ezagunenak zuteneko emanaldiak antolatzen hasi dira bere omenez, irratiek arrakasta handia lortu zuten bere kantuak jartzen dituzte, eta abenduaren 8an Alvin Ailey-ren

dantza konpainiak bere piezetan oinarritutako bi ikuskari aurkeztuko ditu. Lau egun lehenago, bere semea den Mercer Ellingtonek bere doinu ospetsuenak landuko ditu New Yorken Brooklin Filarmonic Orkestraren laguntzaz.

J.M. Heritz

Vincent Price, beldurraren aurpegia

Urriaren 25ean hil zen minbiziak jota Vicent Price aktorea. Beldur gotikoa landu eta aurrekontu txikia zuten hainbat filmetako protagonista, Roger Corman zinemagilearen aktore garrantzitsuenetarikoa izan zen. Edgar Allan Poeren idazlanetan oinarritutako filme askotan parte hartu zuen aktore hau, 1911ko martxoaren 27an jaio zen Estatu Batuetako San Luis hirian.

Sybergberg-en lanak Udazkeneko Jaialdian

Madriko Reina Sofia erakusketa aretoan dago zabalik azaroaren amaiera arte «Hans Jürgen Sybergberg 1983-1993» erakusketa. Azken hamar urteotan egin dituen hainbat lan ikus daitezke Udazkeneko Jaialdia dela eta, argazkilari, idazle eta zinemagile alemaniarren inguruan Madril antolatu den erakusketa honetan.

Z I P R I Z T I N A K

AZAROAK

7

■ ARGAZKILARI GAZTEEN IKUSPEGIA

ZENBAIT argazkilari amateur eta profesional gazteren lanez osaturiko bilduma zabalik dago azaroak 7 bitarte Donostiako San Telmo Museoan. Hiri honetako irudi ezberdinak islatzen dituzten argazki hauek Donostiako Udaleko Kultur Sailak antolatu zuen lehiaketa batean aurkeztu ziren: udaberrian izan zen sariketan, hain zuzen.

Donostiako zenbait paisaia, kale eta txoko ikus daitezke hainbat artista gazteren ikuspuntutik, datorren igandera arte San Telmo Museoan.

■ MIROREN GRABATU ETA LITOGRAFIAK IRUÑEAN

IRUÑEKO Udaletxeko Hiritar Promozioko erakusketa aretoan ikusi ahal izango dira hilaren 7ra arte Joan Mioren grabatu eta litografia lanak. Artista hau jaio zela ehun urte bete direla eta, mundu osoan antolatu diren ekitaldietako bat da Iruñean zabalik dagoen erakusketa. Bertan **42 obra** bildu dira.

AZAROAK

9

■ SUBJETIBISMOA GASTEIZKO TRAYECTON

SUBJETIBISMOA da Gasteizko Trayecto arte galeriak egunotan erakusten dituen lanen munita. Basileako Arte Ederretako irakasleak diren **Krassimira Drenska** eta **Dadi Wirzek** egin dituzte azaroaren 9a arte ikusi ahal izango diren lanak.

Drenskak beiraz egindako zenbait objektu agertzen dira erakusketan; eta Wirzen obrak, berriz, herri ezberdinetako mapak zein testu itxura duten hitz lerroak dira.

AZAROAK

10

■ «SAMARKANDA» ERAKUSKETA BILBON

BILBOKO Aritza Galerian zabalik dago azaroaren 10era arte **Roberto Martin** pintoreak burutu duen «Samarkanda» izenburuko erakusketa. Islam munduari buruz dituen kezka agertzen dira bilduma osatzen duten 20 koadroetan, kultura ezberdinen bilaketa eta ikusleengan zirrara edo sentipenak sortzera bideratuta baitago Martinen ikerketa lana.

B E G I B E L A R R I

A R T E A

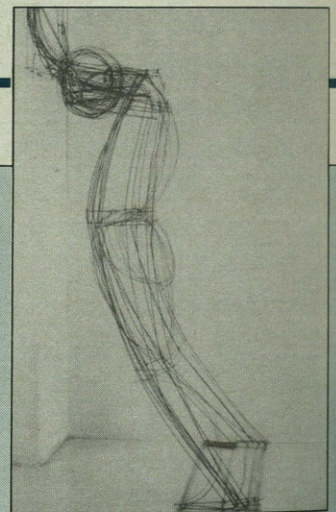
Irudi prototipo berriak

ZEREGIN artistikoaren aniztasuna frogatua gelditzen da Jose Zugasti eskultorearekin. Izan ere, bere lanek oso estetika-ulerkera pertsonalari erantzuten baitiote. Itxuraz noblea ez den burdinariarekin lan egiten badu ere, bere eskultura lanak -ezin ba ukatu- zama izpiritual ukaezin batez ukituak daudela dirudi. Marrazki eta eskulturen arteko uztarketa betea suma baitaiteke guztietan. Azken batean, artisau izaera duten obrak baitira.

Espresioa eta figuratibismoa armonian eta aurrez aurre aurkituko ditugu bere lanetan. Eta adierazkortasuna ere, lotura horretan oinarritu-

tzen duenez, bere lanen zati desberdinetan ere halako ukitu desberdinez ikusi ahal izango dugu, beti ere bistarako diruditen eskeleto metaliko huts izatetik askoz ere esanahi sakonagoa duten lanak baitira.

Eta irudi prototipo berriak puzzle antzeko gizairudiak baino askoz ere dimentsio handiagoko lanak direla deskubrituko dugu azkenik. Artistak bere barne ezagueran ikertuta eta arretaz bilatutako lanak. Zugastiren lanak, nolabait esateko, horixe baitira: soplete eta soldadura bidez egindako gizairudien agerpen mutaezinak, txikitan orduak eta orduak osatzen ematen genituenak bezalakoak,

**JOSE ZUGASTIREN ESKULTURA
LANAK. SAN TELMO MUSEOKO
ERAKUSKETA ARETOA. DONOSTIA.
AZAROAREN 14 BITARTE**

hori bai, artistaren adierazkortasun ukituaz uztartuak.

PATXI SARRIEGI

■ AZKEN BI MENDEETAKO PINTOREAK

XIX. mendetik joera berrietara bitarteko **56 artistaren margoak** erakutsiko ditu azaroaren 12tik aurrera Kutxa Fundazioaren Garibai Aretoak. Margo hauek Gasteizko San Prudencio arte galerian ikus daitezke egunotan, eta Donostian izan ondoren Bilbora eramango dituzte.

Akademizismoa, errealismoa eta modernismoa landu zuten artisten lanak biltzen dira alde batetik; eta inpresionismoa, sinbolismoa eta posmodernismoaren jarraitzaileak bestetik. **Antonio Maria Lekuona, Ricardo Gordon, Ricardo Baroja, Nieto Urribarri eta Diaz Olano** dira bildumako izen batzuk.

Osagarri gisa katalogoa argitaratu da, eta bertan egile bakoitzaren ezaugarriak aipatzen dituzte zenbait aditu eta kritikarik.

■ HOR KONPON TALDEA BILLABONAN

Bi zuzeneko emanaldi egingo ditu hilabete honetan Hor Konpon talde oñatiarrak. Azaroaren 13an Billabonako gaztetxean izango da arratsaldeko 8etan, eta **azaroaren 25ean Iruñeko Terminal tabernan**, gaueko 9.30etan.

Duela bi urte inguru Baneteuanba taldearekin erdibana LPa plazaratu ondoren, uda aurretik argitaratu dute «Zai nago» maketa. Aipaturiko kontzertuetan aurkeztuko duten azken lan honetan pisu handiagoa izan dute gitarrek.

■ KANTALDIA OIARTZUNEN

ZENBAIT ekitaldi burutuko dira datorren aste-buruan Oiartzunen Bai Independentziari egitasmoak antolatuta. Besteak beste, kantaldia izango da larunbatean, gaueko 10etan, Madalensoro pilotalekuan; eta bertan, **bertsolariak, albokariak, txalapartariak** eta **Guk** taldea arituko dira.

BIZKAR HEZURRA taldeak azaroaren 13an joko du Ezpeletan. Errefuxiatuen Eguna dela eta rock jaialdi bat antolatu da Lapurdiko herri honetan, eta Bizkar Hezurraz gain Karkaxa arituko da. Laukote andoaindarrak aurten plazaratutako maketa aurkeztuko du bertan, eta Bizkar Hezurra partaideek, aldiz, uda baino lehen grabatu zuten «Informazio pozindua» diskoa. Zuzenean jo aurretik ekin zion diskoa grabatzeari aurten bertan sortu den talde honek, eta lana argitaratu ondoren zuzenean jarduteko aukera ugari izan ditu Euskal Herrian.

ARGIA

egutegia **1994 SALGAI**

Liburudenda,
kiosko, elkarte,
tabernetan...

aurkituko duzu

Aurten ez duzu ARGIA
EGUNEAN eskuratzetik
izango

L I B U R U A K

«LARRUN». 1993.EKO IRAILA.

18. ZENBAKIA. 73 or.

«TXANPON urriko ekonomia» du izenburu zenbaki honetako dosierrak, eta bizi dugun krisiaren zergatia aztertzen da lau artikulutan: Euskal Finantz Sistema, Ongizateko estatuaren krisia, Ipar-Hegoa izeneko ekonomia, II. Ekonomia berri batetarat. Gainera: Miguel Castellsi elkarrizketa ■

«BIZITZAREN

LABURTASUNAZ». IUZIO A.

SENEKA. ITZULTZAILEA:

IMANOL UNZURRUNZAGA.

KLASIKOAK. 179 or.

PENTSAMENDUAREN Klasikoak argitaratzeari ekin ziotenetik, kaleratu dira dagoeneko zenbait ale. Honako alean, Neron enperadorearen garaiko pentsalaria izan zen Senekaren hiru lan biltzen dira, hots,

B E G I B E L A R R I

L I B U R U A K

Euskal foiletoi berria

ANJEL Lertxundiren lan berriak foiletoi itxura hartu duela esango duenik ez da faltako, egin duen azken eleberriak horretarako osagarriak betetzen dituelakoan, noski. Melodrama modakoa dugun honetan, Anjel Lertxundiren obra berriak, badu, hargatik, erakargarritasun berezirik. Peru eta Marixe senar-emazte inozoen pasadizo eta komeriaz bete dugu liburu berria, eta zer du, bada, horrek berezia?

Tiradizo handia dute liburuako pasarte batzuk, besterik gabe, barrez lehertzeko modukoak direlako hainbatetan. Eta aiton-amonei bezala, gazteoi ere komeriz betetako konaketak atsegin zaizkigulako edo, ezin ba kontrarik esan: gustura irakurtzen da, ez izan dudarik, ideia sakonik ez baina bai umorez betetako pasarteek halako arintasuna ematen diote liburu osoari, beste hainbatetan faltan bota ohi dena.

Areago, irakasle lanetan dihardutenei eta ikasleei behin baino gehia-

gotan irakurketan zaletzeko moduko libururen bat aholkatu behar izaten dutenei begira: irakurketa arina, umorea barra-barra pasarte guztietan zehar, eta, era berean, hizkuntzaren erabilpen ezin egokiagoa nonahi.

Gainera, bestalde, Anjel Lertxundik idazteko ohi duen estilo aberatsari erreparatzen badiogu, hizkuntzan trebatzea eta ondo pasatzea parez pare daudela ezin ukatuko dugu liburu hau irakurritakoan. Ez da lorpen makala!

«Itsas zakarrean» bezala. «Lana nekez eta txakolina erruz, Peruk eta Marixek sekulako mokoiloa harapatuko duten arte». (Mareatu, horixe irakurlea mareatzea!)

Eta idatziak ahozketasunarekiko izan dezakeen eta behar lukeen lotura ere agerian uzten duen liburu da. Pasarte asko hitzez hitz emanak baitaude, hala dirudite. Egokituak nahiz asmatuak beste hainbat. Baina edozein modutara ere, ederki baino ederkiago idatzira tolestuak dira ber-

Anjel Lertxundi

**Peru eta Marixe,
mila eta bat komerixe**

**«PERU ETA MARIXE, MILA ETA BAT
KOMERIXE». ANJEL LERTXUNDI.**

EREIN.

tan azaldutakoak, idazkerak ere hizkeraren doinua bera harapatu nahiko bailuen. Eta hainbatetan, liburuak lortu ere, lortuko du halako erronka zailari egoki aurre egitea: Peru eta Marixeren eskutik, noski!

JOSEBE URIA

«Bizitzaren laburtasunaz», «Bizitza zoriontsuaz» eta «As-tiaz». Edizio elebiduna, lanak latinez eta euskaraz ematen dira. Carlos Garcia Gualen hitzaurreaz gain, Senekari buruzko bibliografia eta oharrak ere bada-kartza ■

«EGA, IKASLEAREN LIBURUA 1 ETA 2».

IKAS-ARDATZ. 508 ETA 431 or.

ARIKETA bilduma mardula aurkeztu dute merkatuan IKAS-koek EGA ikastaroa prestatzeko. Hamaika urte luzetan bilduriko material interesgarriena eman dute bi ale hauetan. Lehenik erabilia izan da euren euskalte-gietan. Eta gainera, EGA az-terketak jasan dituen alda-keten berri ematen da. Oso interesgarria lana, benetan, nork bere etxean EGA az-terketaren atal ezberdinak

prestatu ahal izateko. Nor-berarentzat osagarri, entzu-mena lantzeko ariketak egin ahal izateko bi kaset ere ba-natzen dira ■

«MARGOLO, TINTA-MUNSTROA».
URSEL SCHEFFLER. SM.
ITZULTZAILEA: XABIER MENDIGUREN BEREZIARTU.

SM argitaletxea aspaldian ari da haur-literatura jorratzen. Honako alean garrantzia eman zaio marrazkiei, ko-lore dotoretan emanak. Idazle aleman honen ipuina tinta-hartzailea den mustroa da ■

«ZUBI MADARIKATUA». J.B. ETXARREN-LOHIGORRI.
PAMIELA. 155 or.

XALBADOR sariaren akzesi-ta jaso zuen lan honek. Ma-mi berezikoa, euskal mito-logiako lamiak XX. men-

dean guregana etorri direla alegia. Zein erreakzio dute gure garaiko biztanleek? Idazle garaztarraren hiruga-rren lana da honakoa ■

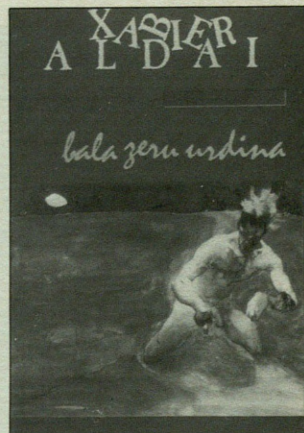
«ESAIZU». ASKOREN ARTEAN.
EREIN.

EZ da oraingoa honako hau, baina euskarazko material kurrikularra osatzeko prestatua da, OHOKo goiko zi-kloetarako. Osagarri ugari-duna, «Esaizu» aldizkaria, kaseta, fitxak, ikaslearen li-burua, hizkuntz tailerra eta abar dakartza. Benetan in-teresgarria hezkuntz eredu berriak ekarri dituen alda-ketei erantzuteko ■

«ISILEKO KANTAK».
PATZIKU PERURENA.
PAMIELA. 149 or.

POEMA liburu berria da lei-tzarraren azken hau. 1990ean Xalbador saria jaso

zuen. Bere hitzaurre baten ondoren, zazpi sailetan ba-naturiko poesia bilduma es-kaintzen zaigu, eta espa-zioarekin jolastuz, honako gaiak jorratzen dira: amo-dioa, denbora, espazioa, ur-taroak eta naturaren eragina guregan... Liburu mardula, irakurketa lasaia eskatzen duena ■

«BALA ZERU URDINA».
XABIER ALDAI. SUSAS. 65 or.

AZPEITIAZ idazle gaztea plazaratzen digu Susa argi-taletxeak. Bere lehen lana da honakoa. Herkidea duen Jose Luis Otamendik egin digu aurkezpene hitzaurre baten bidez. Bertan, Aldai euskal poesiaren azken ko-rrontearekin bateratzen du: Berrizbeitia, Tolosa, Ara-no... Bi zati ditu lan honek: «Talomida kumeak» eta «Atzeraelikadura: Martin & Gertrudis» ■

1993
NOBEDADEAK
HAUR HEZKUNTZA
LEHEN HEZKUNTZAKO BIGARREN ZIKLOA
ERLIJIOA
LITERATUR UNIBERTSALA

Pasiotarrak - 48290 - E U B A - Urrut.: 630 80 36 - Fax: 630 80 28

T E I L A K

■ SEASKAREN BIDEA

HEZKUNTZA Nazioneko Administrazioaren aurrean hartu beharreko bidea aztergai izan du Seaskak (urte honetan, sare publikoan jarraitu edota pribatutan lerratzea dagokio eta). Azken bileran jasotako iritzietan, Elkarte Kontratuaren aukerari heldzearena gertatu zen nagusi, Frantziako eskola pribatuek darabilten formulari jarraituz. Honen arabera, Estatuak, bere gain hartzen ditu irakasleen ordainketak, irakaskuntzaren kontrola ziurtatu ondoren.

Seaskak, ordea, erabakia hartu aurretik hainbat atal negoziatzeko asmoa agertu du, urteotako pedagogia bereziaren aplikapena, egungo irakasleen titulazazioa eta lanpostu kopuruak ziurtatze aldetik. Egunotan jakingo da guzti honi buruzko xehetasunik.

■ ON JOXEMIEL GOGOAN

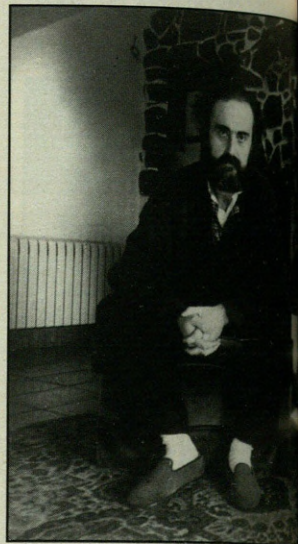
ATAUNGO herriak Joxemiel Barandiaran zenarekiko zorraz guztiz kitatu

nahi ditu, bere izena eramango duen Kultur Elkartearen bitartez. Elkarte honen ohorezko lehendakaria bere iloba Pilar izango da, eta antropologoaren lanak bilduko dituen museoa eratzea du helburu. Atzetik datorren ideia honakoa, aurtengo ekainean abiatutako proiektuaren baitan hainbat ekitaldi burutuko dira datozen hilabeteetan.

■ EUSKO IKASKUNTZAK BILERA PREST

AZAROAREN 30ean inauguratuko dute Eusko Ikaskuntzaren 12. Kongresua, Gasteizko Europa jauregian. 75. urteurreneko ekitaldi nagusian sei alor nagusi jorratuko dira: natur zientziak (esperimentalak eta formalak); gizarte zientziak; hizkuntza eta literatura; gorputz heziketa, musikala eta plastikoa; teknologia; eta unibertsitatea. Gai hauen inguruko azterketak hezkuntza sisteman txertatu eta instituzionalizatzea bilatuko dute. Guztira, 104 pertsonak egin dituzten txostenetan oinarrituko da Kongresua.

E R R A N A K E R R A N

«Literaturak plazerrarekin lotuta joan behar du, batez ere haurren kasuan. Oinaze edo tortura bilakatzen denean ez du merezi, ezta pentsatu ere».

Juan Kruz Igerabide, idazlea. Deia, 93-X-24.

«Informaziorik eza dago ikastetxeetan, argitaletxeak marketin eskasa egiten ari baitira. Apenas dagoen gidarik irakasleentzako».

Mari Jose Olaziregi, ikerlaria. El Diario Vasco, 93-X-27.

TXUTXU - MUTXUKA

UDALERRI EUSKALDUNEN ETORKIZUNeko URRATSAK

UDALERRI Euskaldunen Mankomunitateak (UEMA) etorkizuneko urratsak zehazteko prozesua abiatu du. Dagoeneko, egungo egoeraren azterketa dakarren dokumentua prestatu eta banatu die, EAE eta Nafarroako Hizkuntz Politikarako arduradunei, alderdi politiko eta talde euskaltzaleei. Guzti honekin batera, eta oraindik erabat zehaztu gabe badago ere, Jardunaldiak burutzeko asmotan dabil datorren urtarilean, udalerri euskaldunen mugimenduaz eztabaida lotu eta hurrengo urteetako lana zehazteko.

NOR - NORI - NORK

«Tolosako Abesbatzen lehiaketa, prestigio aldetik, Europan dagoen onena da».

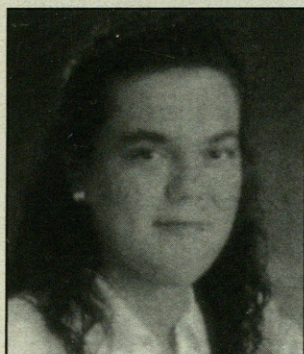
German Ormazabal,
Tolosako Nazioarteko
Abesbatza Lehiaketaren
bozeramailea.
Egunkaria, 93-X-22.

«HABE egungo euskaltegiak desagertarazi nahi ditu, norbanako eta ordenadore bidezko irakaskuntzara joz».

HABEko irakasleak.
Egin, 93-X-28.

«Normalizazio linguistikoa errealitate egin artean, Nafarroa Oinez moduko festak oso beharrezkoak ditugu».

Jose Antonio Ardanza,
EAEko lehendakaria.
Deia, 93-X-25.

FLOR FERNANDEZ

akordeoilari irundarra marka guztiak hautsita itzuli da Setubalen egin den Munduko Txapelketatik, inoiz, inork, jaso duen puntuaketarik onena lortu eta sari nagusia irabazi ondoren. Hogei urterekin. Akordeoiaren doinuak bere hatzetara josirik, atzerrian kontzerturik ematea eta honetatik bizitzea du helburu. Bide erdia egina du ●

JUAN CRUZ ALLIRI

ez zela Altsasura agertu eta Nafarroa Oinez ahazteko arrazoiak zeintzuk izan diren galdetu nahi genioke. Eguraldia? Lehendik ere, txapela buruan jantzita 'busti' gabe ibiltzen ohitu gaitu. Euskaldun zonan egin dela eta azaltzeak 'meriturik' ez zuela?... Hutsune nabarmenegia berea, Ardanzak areagotu zuena ●

XABIER KINTANAK

beteko du Eusebio Erkiagaren lekua Euskaltzaindian. 1966az geroztik euskaltzain urgazlea, EHUKo irakaslea, idazlea, hiztegigilea eta politika munduan aritua, aitortua zuen aukera hau bereganatzea hil ala bizikoa zitzaiola. Bizirik, beraz, bizkaierak dauzkan berezitasunen defentsan izango du zer esanik aurrerantzean ere ●

San Martin egunean jentilak Ataunen

JADANIK heldu zaio heriotzaren ordua txerriari, bere kalte eta txerriki zaleen onerako. Azaroaren 11n, San Martin eguna, baserri ugaritako txerriek euren azken orduak biziko dituzte. Gertakizun handia izan ohi da txerriaren hilketaren eguna eta, oro har, San Martin eguna: Euskal Herriko herri eta auzuneetan festa ederak egin ohi dira. Gaur egun ere egiten dira, baina badirudi apurka atzerantz doala.

ATAUNGO San Martin auzunean ere horrela zen, baina 1981etik aurrera, jaia elementu berriez hornituz, bertako herritarrek beste kutsu bat eman diote festari. Ataun herri oso mitologikoa izanik, jaia mitologiaren jantzia otu zitzaion, jentilaren etorreraren eguna ezarri. Azaroaren 14ean, igandea, arratsaldeko 6etan, Ataungo mendi ingurutako zenbait dozena jentil herrira jaitsiko dira azken 12 urteetan bezala. Bertan herrita-

rek, kristautuak jada, jentilei ongi etorria egin eta guztiak batera 500 metrora dagoen herriko plazaraino abiatuko dira desfilean.

IKUSGARRITASUN handiko

festa bihurtu da Ataungo jentilen (*mikelak* ataundarrentzat) etorrerarena, bai jantziengatik eta batez ere, gauez egitean, argi jokoenegatik. Jentilak zuziekin da-

BESTE HERRIETAN

Buzkantzaren beherakada

ODOLKI, txorizo, txistor, solomo, gibel, saiheski eta abarrekoak zain dauzkagu. Txerri barruan, baina, oraindik. Egia esan, sasoi hauetan edozein unetan jan dezakegu gura beste txerri, eta San Martin inguruko garaian sasoi batean egiten ziren txerribodek lehengo indarra galdu dute.

Dena den, festak badu sustrai sakonik baserri giroan eta baita herri eta auzune askotan ere. Urretxun, adibidez, antzinatik ospatzen da San Martin eguna, baina elkarte zein jatetxeetako afariarekin, herriko festa nagusiaren izaera Santa Anastasiak aspaldidanik ostua baitio. Txerribodaren ondoren, urdaileko astuna jais-teko, erromeria egiten da. Herriko festa izaera ez du galdu San Martinek Errezilen, baina garai bateko suteak eta ezpata dantzarien etorrera ahanzi dira. Dena den, aro moderno honetan eta hirigintzaren indarrak beste tradizio ugari irensei dituen moduan, San Martin eta txerribodarekin ere beste horrenbeste gertatzen ari bide da apurka. Hala ere, on egin

toz menditik eta desfileko ibilbidean zehar ere, etxeak kriseiluz apainduta daude. Lehenbiziko urteetan jaia batipat horretan oinarritzen zen baina, urteak aurrera joana, ohizkoegia bihurtzen ari zen eta osagai berriak sartu beharra ezinbestekotzat jo zuten San Martinek. Ez zen gaitza izan. Sorgin, kondairak, istorio bitxiak ez dira falta Ataunen; beraz, jentilarenari jarraipena ematea besterik ez zen. Azken urteetan desfilearen ondoren mitologiaren oinarritutako antzezlanak egiten da, eta osagai berri onekin festak ugari irabazi du.

Auskalo lehengo jentilak nola jantzita joango ziren, baina gaur egungoak behintzat animali larri ugariz jaitsiko dira mendetik. Herriko alkateak, idazkariak eta medikuak —garai batean herriko pertsona garrantzitsuenak— ongi etorria egingo diete mikelak. Mikelak, edo jentilak, erantzun ondoren, jentil eta herritarrek —errementari, arotz, ikazkin...— guztiak batera abiatuko dira plazarantz.

NAHASKETA ere sortu izan da jaiaren dataren inguruan. Zenbait urtetan, festa ospatzeko negu giroa zela eta, San Martingo jaia ekainaren 15ean ospatu izan da Ataunen. Jaia bere sasoiaren burutu behararen komentimentua zuen talde batek bere gunera itzularazi zuen. Orain arte Ataun inguruko mendietako jentilak jaitsi izan dira Ataunera, baina aurtun, festaren oihartzunak erakarritako edo, beste herri batzuetako jentilak ere Ataungo San Martinen izango dira ■

MOKO FINA

● MOKO FINA ● MOKO FINA ● MOKO FINA ● MOKO FINA

SABEL FINA

HURA OTORDUA!

ARANTXA
ITURBE
Idazlea

Jale txarraren komeriak

Ikasle garaietan, etxebizitzako lagunek, erosketak egitera bidaltzen zuten Arantxa. Izan ere, etxeko lanak banatzeko orduan, hobe zen poltsekin eskaleratan gora ikustea solo-moak erre eta etxe guztia kez betetzea baino. Jale bezain sukaldari txarra, Arantxa oraintsu hasia da bere lehen esperimentuak egiten: txokolate bizko-txoak. Laborategi/sukalde arrotzean ordu luzez sarturik, lau egin ditu dagoneko. Eta ez da kasualitate txokolatezkoak egin izana, jale txar gehienen antzera, gozozalea baitu. Alemania, Austria, India, Thailandia, Txina eta Mexikoko zikulu-saltsak frogatua, haiekin ere berdin geratu izan da. Finean, berea ez da ez jatea ezta sukaldean aritzea ere. Baina salbuespenak ere badira, noski. Oiarzungo «Kaskazuri» jatetxera gonbidatuz gero, esaterako, ez zaitgu etxean geratuko.

Oso erraza da ogi beltza etxean egitea

OSAGAIK

KILO BAT OGI EGITEKO

700 gr irin oso ●
koilarakadatxo bat gatz ●
25 gr legamia fresko ●
melaza koilarakadatxo bat
● 25 gr soia-irin ● 425 zl ur

JAKIN BEHARREKOAK

✕ **URA:** Ez baduzu urik ogitarako, esnea erabil dezakezu.

✕ **IRINA:** Fina bada, mami trinkoko ogia egingo duzu. Traketsagoa den irinak askoz ere mami arinagoa izango du emaitza.

✕ **LEGAMIA:** Freskoa beharrea lehorra erabiltzen baduzu, kantitate erdia erabili beharko duzu. Hauts egindako legamia ez da hain komenigarria, baina ordubete baino gutxiago baduzu ogia egiteko, proposa da oso.

✕ **IRAUPENA:** Etxean egindako ogi beltzak astebete iraun dezake leku lehorrean eta freskoan gordez gero.

epel ● koilarakada bat
eguzkilore olio

PRESTATZEKO ERA

Ogi jale galantak omen dira euskaldunak. Ogi zuria jaten dugu gehienetan, ordea, ogi beltzaren ezaugarriak ahantziz. Ikas ezazu orain nola egin ogi beltza. Gatz eta irina katilu lehor eta bero batean nahastu behar dira. Beste ontzi batean, legamia, melaza eta soia-irina nahastu krema tankera hartzen duten arte. Ur epelaren heren bat gehitu krema honi eta gogor irabiatu legamia ongi desegin arte. Bost minutuz utzi leku epelean, aparra agertu arte. Nahaketa hau irinari gehitu gaintzeko ura eta olioarekin batera, eta nahastu oreka pinportik gabe geratu arte.

Orea eskuekin landu behar da leuntasuna hardezan; katilu batean jarri ondoren leku epelean, aire korronterik gabe, eta zapi heze batekin estali. Katilutik atera eta erdialdean ukabilaz kolpatu, gas guztia irtenarazteko. Berriro eskuekin landu oreka minutu batzuz. Ogiari forma ematea beste-

Argazkietan ikus daiteke ogi oreka nola landu behar den forma hartzen duen arte.

rik ez da geratzen. Leku epelean uzten baduzu, berriro bikoitzen du tamaina. 220 gradutan berotutako labean 30-35 minutuz utzi eta jada egina egongo da. Hozten utzi eta kito. Jatera ■

ZAPORE GUZTIAK

Asma ezazu zure gustuen araberrako ogia

OGIA egitean beti sistema bera erabiltzen da. Osagarriak dira aldatzen diren bakarrak. Hazi ernalduak eta egosiak gehitzen badizkiozu oinarritzko oreari, zaporea gehitzen diote ogiari. Gari eta zekale ernalduak ogi arina osatzen dute, zapore gozokoa. Egositako

haziek mamitsuagoa dute emaitza. Lehen aldiz altxatutako oreka hartu, eta forma eman baino lehen, hazi egozi zein ernalduak gehitu, 50-75 gramo 500 gramo ore bakoitzeko. Berriro altxatzen uztea besterik ez duzu.

BESTE mota bateko zaporea lortu nahi baduzu, sistema

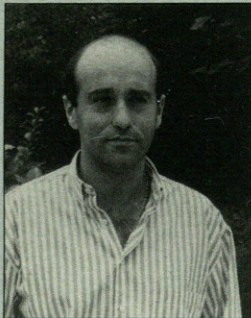
berdina jarraitu, baina bigarren aldiz oreka altxatu baino lehen, 25 gramo gazta arrailatu eta baratxuri hautsa gehitu. Ogiari distira eman nahi badiozu, labean sartu baino lehen arrautza irabiatu zein esnez busti orearen gainaldea pintzel baten laguntzaz ■

BATA ZURIA ERANTZITA

JOXERRA
AIZPURUA

Elhuyar-eko kidea

Zorakeriatik zoramenara

«Herri honetan ikusi beharrekoak ikusi ditut. Banoa», «Herri hau ez dago altxatzerik, txatarren pisua izugarri astuna baita» eta antzeko esaldiak entzun ditut maiz xamar nire lagunengandik. Baieztapen horien aurrean beti zoroarena egitea erabakitzen dut. Hona hemen zorakeria horietako bat.

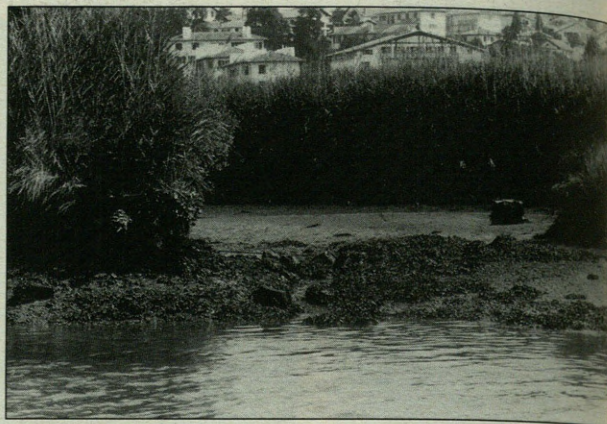
Mende batzuk igaro dira Euskal Herrian burdina lantzen zenetik. Garai bateko burdinolek testigua altzairutegiei pasa zieten, baina azken hauei testigua kokildu egin zaie. Altzairua bezala, papera, makina erraminta, esnea, patata, eta abr. hemen baino merkeago lortzen dira askotan atzerrian. Hortaz, herrialde desberdinen arteko konpetitibitatea dela eta, gero eta zailagoa izango dugu zenbait produktu kanpoan sal-

tzea.

Aipatu sektoreetan ez da enplegurik sortuko eta hortaz, gure ekonomia-aren segurtasunaren adierazle ziren oinarriak dinbili-danbala ditugu. Beraz, ekonomia, euskara eta Euskal Herria bezain kaxkar dagoela baieztatu daiteke.

Kantitatezko produktzioa malgutasunezko eta kalitatezko produktzioak ordezkaturiko du eta ordezkapen horretan ikerketak, formazioak eta informazioak teknologia berrien ezarpenarekin batera berebiziko garrantzia izango dute. Fase honetarako telekomunikazio-azpiegitura egokia sortzea ezinbestekoa da enpresek eta pertsonen informazioa azkar eta une bakoitzean behar dena izan dezaten. Hizkuntza bera elementu klabea izango da aldaketak horretan. Informazioa transmititzeko azpiegitura egokia duen hizkuntzak aurrera egingo du eta aldi berean beste hizkuntza minoritarioek itxaropen-bide bat zabalik izango dute.

Euskara, ekonomia eta Euskal Herria saretzen baditugu gauza asko zentzudun bihurtuko da, horien artean zientzia bera. Esandakoa zorakeria da, baina ikusi beharrekoak ez ditudala ikusi eta txatarra birzikla daitkeela sinesten dut eta horrek zoratzen nau.

Euskal Herriko padurak Ipar Europako hegaztien habia dira

ASKOREN ustearen aurka, usoak ez dira garai honetan euskal lurraldeetatik igarotzen diren hegazti bakarrak. Neguaren etorrerak dakarren hotzari ihes egiteko Europa osoko hegaztiak Afrikarako bidean abiatzen dira. Helmugara heltzeko, hiru ardatz jarraitzen dituzte nagusiki: Turkia igarotzen duena bat; Italia zeharkatzen duena bestea; eta iberriar penintsula atzean utziz Ipar Afrikara heltzen dena azkena.

HIRUGARREN ardatz hau jarraitzen duten hegaztiak Ipar Eropatik datoz gehienak, eta Pirinioetako oztopoa gainditu ondoren, atsedean bila gelditzen dira mendi kate hone muturretan. Txingudiko itsasadarra bihurtzen da, baldintza guzti hauek batuta, hegazti hauen atsedean toki aproposenetakoa. Baina ez da bakarra. Padurak dituen edozein itsasadar elikagai eta atsedean leku egokiak dira hona heltzen diren 100 espezie desberdinetako hegazti multzoarentzat (batez ere limikoloak, hau da, paduretako zizareak eta

beste hainbat izaki txiki jaten dituzten hegazti hanka zein moko luzeak). Hala nola, Urdaibai, Txingudi, Orio, Zumaia, Zarautz, Lekeitio, Plentzia... Guztiak, bakoitza bere neurrien arabera —kutsadura edota inguruaren arabera, zehazkiago—, ekosistema txiki bat dira non hegazti migratzen indarrak berri ditzaketen. Urdaibai eta Txingudi azpimarratzen dira nagusitzat, batez ere ekosistema hori ia ukitu gabe mantendu ahal izan dutelako. Gai nontzekoek padurak gero eta txikiagoak nola bihurtu diren ikusi dute, edota nola kutsadurak bertako espezieak asko mugatu dituen.

DENA den, aipatu bi guneok ere azken aldian presio handia jasaten ari dira, eta hauek salbatu ahal izateko plangintza bereziak martxan jartzea beharrezkoa da. Hau da, behintzat, Txingudiren inguruan burutu diren ingurugiro jardunaldietatik atera den emaitza. Horretarako, oraingoan, Txingudiko badia babesteko plangintza bat jarriko da lehenik martxan ■

ETXE ZULOAN

● ETXE ZULOAN ● ETXE ZULOAN ● ETXE ZULOAN ●

MANTENIMENDUA

Argazkiak betirako irudiak izan daitezen saia zaitez

GUNE turistiko batera joaten garenean, beti japoniarren argazkiak ateratzeko grinaz aritzen gara hitz egiten. Baina guk ere baditugu argazkiak ateratzeko makinak, gu geu japoniarrak ez izan arren, eta ikusitakoaren ahalik eta irudi gehienak gordetzen saiatzen gara, lagunei inbidia pixka bat emateko edo aldian behin leku berezi horietan bizitako uneak gogoratzeko.

Gure bizitzen laburpen nehatza egiten dugu argazkien bitartez, eta beraietaz baliatzen gara geure historiaren aurkezpena egiteko. Ongi zaindu beharreko paperrak zatiak dira, beraz, ar-

gazkiak, eta ez da zaila gainera esfortzu minimo bat eginez gero.

Hautsa da kristalez estali gabeko argazkien areririk gogorrena. Hauts hori desagertarazteko modurik zuzenena 90 graduko alkoholetan bustitako kotoi puxka batez papera garbitzea da.

Etxeko paretak argazkiz josita edukitzea gustatzen zaien horietakoa bazara, eta nekatuta bazaude argazkiak txintxetez zulatzeaz edota zinta itsaskorrarekin pintura zatiak kentzeaz, jarraitu honako aholkua: argazkiaren ertzak izango diren lau puntuetan zinta itsaskorra

Argazkiak hautsak estaltzen dituenen, alkoholetan bustitako kotoiaz gurtzi.

txintxetaz josi paretara, alde itsaskorrak paretara ukitzen ez duela. Argazkia jartzekoan, lau ertzetako txintxetak eta zinta estaliak geratuko dira.

Paretan jarri ezean, albumak betetzea gustatzen ba-

zaizu, ez daukazu zainketa berezirik egin beharrik, baina hobe duzu argazki bakoitza dagokion negatiboarekin gordetzea bertan, erreproduktzio egin beharko bazenu originala ez erabiltzearen ■

ANDOLIN EGUZKITZA

*mila urte igaro eta,
ura bere bidean*

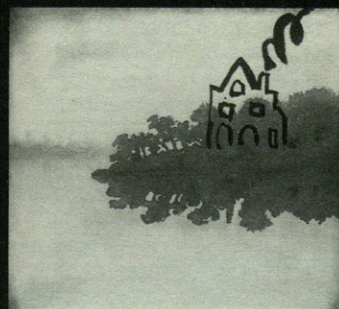
Amodiozkoak bezainbat, desamodiozkoak dira Andolin Eguzkitzak dakarzkigun poema gehienak. Giza harremanen prekariedadearen eta pertsonen arteko komunio iraunkorra mamitzeko ezintasunen inbentario lirikoa da poemario hau.

FERMIN EGUREN

S U S A

literatur
argitaldaria

(943) 37 07 38 / 37 15 45

UTS

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa z/g
ASTEASU

EKO VILLALBA
San Juan Kalea, 9
EIBAR

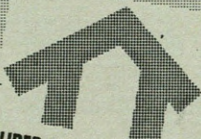
EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

AUTOSERVICIO GORA-BERA
Agerreke ibilbidea
DEBA

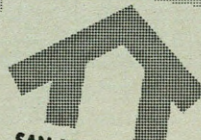
EKO EUROMAR
Nafarroa ibilbidea, 37
ZARAUZ

SUPER ANDONAEGUI, C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO - DONOSTIA

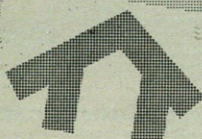
MERKEK IGLESIAS
Azkue Kalea, 12
TRINTXERPE

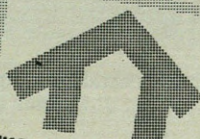
**SAN JUAN BAUTISTA
KOOPERATIBA**
Villas auzoa
HERNANI

EKO IRUN
Blas de Lezo, 22
IRUN

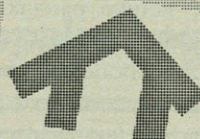
EKO LEZO
Avda. Jaizkibel, 1
LEZO

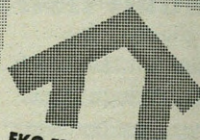
EKONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz-Kalea, 1
ZUMARRAGA

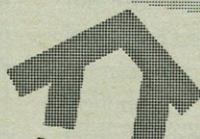
SUPER RENTERIA
Vicente Eliceagi kalea, 5
ERRETERIA

EKO BERAUN
Galtzaraborda Elorbidea, z/g
BERAUN - ERRETERIA

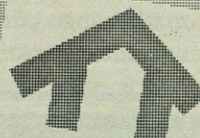
EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUZ

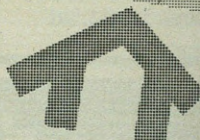
EKO LEGAZPIA
Urola s/n
LEGAZPIA

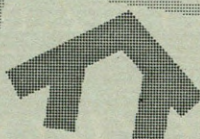
SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ARABARKA jaietxearen atzean)
HONDARRIBIA

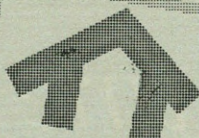
BETI MERKEK
Laiola kalea, 12
DONOSTIA

EKO ALTZA
Larratxo ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

EKO VILLALBA
Torres Urquiza kalea, 13
EIBAR

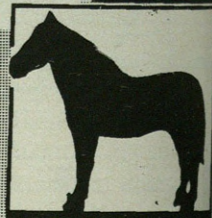

EKO AIETE
Etxaidi Saila
AIETE - DONOSTIA

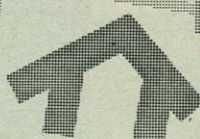

BASTIDA
Erdiko kalea, 32
MUTRIKU

ZURE ETXE ONDOAN

EKO

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

TELEBISTA-IRRATIA

● TELEBISTA-IRRATIA ● TELEBISTA-IRRATIA

Karmen Balentziaga: «Zahartuta ere, gustura dabilen emakumea naiz»

Zumaiarra sortzez. Antzerki eta imintzioen mundukoa afizioz. Aktore berantiarra dugu Karmen Balentziaga, hirurogeita bost urte bete ondoren hasi zena eginkizun hauetan. Orain buru-belarri murgilduta dabil ETBn ikus daitekeen «64» telesailean. Leporaino sartuta baina, hori bai, bere gogo eta gustuz.

ARGIA. Nor da Karmen Balentziaga?

KARMEN BALENTZIAGA. Nire honetan atso zahar oso gazteak naiz. Ezpain-estuak. Baina berez ez naiz honelakoa.

A. Nola nabi izaten duzu aktorea? Aktorea, artista alatelebistako izarra?

K.A. Telebistako izarra? Izaletasotan, ilargia. Baina ez. Ni Karmen naiz. Zahartuta ere

gustura dabilen emakumea.

A. Zuk esan al zenuen umetan: «Ama nik artista izan nabi dut»?

K.A. Ez, esan ez, baina sentitu bai. Niri afizio hau barrutik kanpora ateratzen zait, eta hau aspaldidanik da horrela.

A. Zein paper beteko zenuke pozez zorutzen?

K.A. Andre edo amona on batena. Eta ez orain dauka-

danaren modukoa. Bere giroan ondo eta gozo konpontzen den emakumea izan nahiko nuke. Gazteriarekin ondo konpontzen dena. Izan ere, ni neu, gazteriarekin oso ondo konpontzen naiz, bai hamabi urtekoekin, baita hogeitaz urtekoekin ere.

A. «64» egiten duzuen koardrilakoei, nola deitu behar zaizue? Nagusiak, zabarrak ala edadetuak?

K.A. Nik uste zaharrak garrela, eta zergatik kendu izen hori? Orain hirugarren adina eta antzekoak esaten dira, baina hitz berriak dira horiek. Gu, zahar, erdipurdiko eta gazteak gara.

A. Gainontzekoak baino lotsagabeagoak al zarete zuek?

K.A. Lotsagabeak ez, baina jendeari harrigarria egiten zaio. Nola izan liteken, inoiz honelako lanik egin gabeak, eta aktore lanetan hastea hirurogei urtetik aurrera. Baina gu honelaxe gabiltza gustura, jendeari ondo pasatuarazten.

A. Esaiguzu umore horren sekretua.

K.A. Honek barrutik irten behar du. Garrantzitsua da elkarrizlagundua eta ondo konpontzea. Gainera, guk telesail honekin ez dugu zahar egoitzetan eta antzekoetan dauden lagunen lepotik barre egin nahi, haiekin barre egitea baizik, han gertatzen diren kontu arraro eta bereziekin. Eta horrek duen sekretu bakarra umorea da.

IKUSITAKOAK

IKUSITA

Audientzia

Fundesko erakundeak telebista kateen audientziari buruz kalkulatu duen azken ikerketan ETBko ikusentzuleen kopurua nahiko eskasa dela adierazten da. Euskal Herriari gutxienez ikusten den katea izanik.

TVE1ak audientziaren % 33,2 bereganatzen du, lehenengo katea bihurtuz. Bigarrena Tele-5 agertzen zaigu, % 19,3rekin. Hirugarrena Antena 3, % 17,2-rekin. TVE2k % 14,4 bereganatzen du. ETB2-k % 9,3 eta ETB1-ek % 4,3 baino ez. ETB-k gainera beste kate autonomikoek baino ikusentzule kopuru eskasagoa du.

Azken aldian audientzia lortzeko burrukak gori gorien jarraitzen du, telebista kate erraldoiek programazioaren parrila audientzia indizirik al-tuenen truke egituratzen dute eta honek programazioaren kalitatearen kontra jokatzen du. Telebista aparailua Prime-time denboran pizten badugu, ziur reality-show delakoren bat topatuko dugula. Zentzu horretan eskertzekoa da ETB ez sartzea dinamika horren barne, ikusentzule gutxiago izateko arriskua hartu behar badu ere. Ez dakit Diaz Nosty irakasleak zuzendutako azterketa hau noraino izango den zuzena, baina hala bada, Tele-5ek bigarren katea izatea benetan tamalgaria dela esan behar.

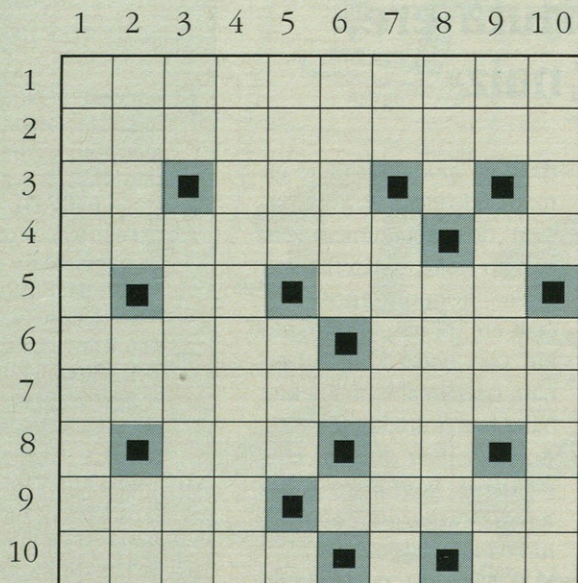
JAIONE OGIZA

ARANTXA IRAOLA

«Gure sekretu bakarra umorea da».

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Giroa berotzeko tresna. 2.- Aberats bihurtu direnak. 3.- Errepikatuz, gorotza. Daukat. Röntgenen sinbolo kimikoa. Bokala. 4.- Andrea. Iridioaren sinbolo kimikoa. 5.- Kontsonantea. Lehen eta azkenekoa. Adar. 6.- Du. Maluta zuritan erortzen den ur izoztua. 7.- Besteren mendeko ez dagoenaren egoera. 8.- Bostehun. Areagotzeko partikula. Herri hizkeran, eta. Kontsonantea. 9.- Arte, antze. Bizkia. 10.- Pluralean, azalera neurria. Bokala. Iparraldean, zakur.

GOITIK BEHERA: 1.- Bakartasuna. 2.- Bizkaieraz, zuen. Arsenikoaren sinbolo kimikoa. Kontsonante bikoitza. 3.- Musika nota. Dute. 4.- Zerbait edo norbait ordezkatzeko duena. 5.- Egun. Sarrera. Potasioaren sinbolo kimikoa. 6.- 7 egun. Bokala. Boroaren sinbolo kimikoa. 7.- Idi, hitz elkarketan. Kantua. 8.- Lurralde. Aldrebesak. 9.- Arabako alderdi espainiarra. Gipuzkoako hiria. Jupiterreko satelitea. 10.- Ahuntzaren ar. Detektagailu.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak: ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Agortuak
Batasun
Mirakulu
Txalupak

7 letra

Biluztu
Egutegi
Olariak
Tropela

4 letra

Aran
Arau
Aroa
Babo
Bago
Bala
Balu
Begi
Buru
Egia
Egon
Ekai

Elai
Emea
Iker
Irri
Neba
Osin
Otan
Talo
Tako
Tati
Ulua
Zirt

2 letra

An
Et
EZ
Go
Ir
Kt
Ue
Xz

3 letra

Alu
Era
Eri
Loa

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16

Bizikera		Zapata egile		Lur			Danbor mota
Egokia	14	Sartu, barneratu		Burdinazko lokarri			
▶		▼		▼			▼
				12			5
(Ipar.) Eztanda	▶						
Erritmo mota							
▼							
						10	
						Boroa	▶
	1					Kontso- nantea	
▶					7		
					Barrearen onomatopeia	▶	▼
	16				Momentu		
Daukagu	▶			▼		50	▶
Haiei, du						Arrantza- gunea	9
▼		Peruko herria	▶			▼	
3		... egina, totala egina					
	Biloa	▶	▼				
	Musika nota			6			Iparretarak
▶	▼				Litioa	▶	▼
					Röntgen		
			8				
Dardarak	▶			▼			

A cartoon illustration of a boy running towards the right. He has a speech bubble above him that says "Azo eorri ninzen". The boy is wearing a striped shirt and shorts. The drawing is simple, with bold lines.

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

				P	A	K	O		
				A	R	I	S	T	I
				●	E	●	I	●	A
				E	Z	A	B	A	T
●	M	●	O		A	Z	A	●	Z
B	A	T	Z	A	R	K	I	D	E
●	I	X	O	●	A	U	●	A	L
O	T	A	N	●		R	I	G	A
●	A	P	O	●	L	A	B	O	R
A	S	E	●	T	O	●	I	●	I
●	U	L	U	A	●	E	L	O	●
○	N	A	R	T	E	Z	I	N	A
●	A	K	A	I	N	A	●	A	R

Ultzamakoa, 7. Taja, E. IK, 8. Er. Leon, Ea, 9. Gihar.

Hieroglifikoa: Besapean

Hitz
Kateatuak

	G	A	B	E		S	E	G	I	
B	E	R	A		O		B	E	G	O
E	L	I	K	A	T	U		R	O	N
L	A		E	L	A	B	E	R	R	I
E		I	Z	A	N		R	A		L
	E	R	A	K		L	A	T	A	
B		A	L		L	A	B	E		I
A	S	T	E	G	U	N	A		A	H
B	E	Z		E	M	A	K	U	M	E
O	N	A	K		A		I	K	U	M
	A	R	E	A		L	A	I	A	

Hontza

LIBURU DENDA

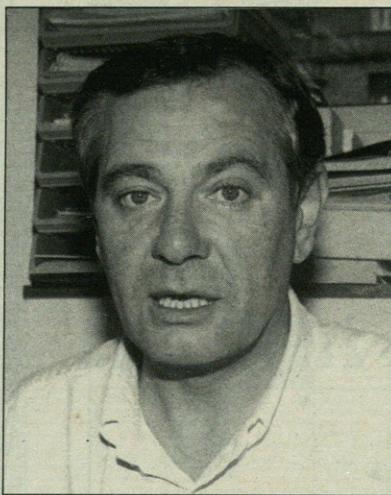
Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxe: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

Surik gabeko kea

EDOZERK balio du salgarri bada. Edozer saltzen da eroslerik baldin bada eta arrakasta neurtzeko faktore ia bakarra horretan datza hain zuzen, hots, salmentak ekar lezakeen etekinean.

Eta gaur egun erraz saltzen den zerbait espektakulua da. Edozerekin egin daiteke espektakulua horretarako azpiegitura baldin badago. Egun, zabalkundea kontrolpean daukana da nagusi nahiz eta zabalitzen den hori surik gabeko kea izan. Epe laburreko etekina ziurtaturik dauka nagusiak baldin eta kearen jabe bada. Errealitateak ez du garrantzirik eta fikzioak ordezkatzen du askotan errealitate gordina.

IPARRALDEAN gertaturiko atxiloketak eta egun horretan komunikabideetan agerturikoa irakurri ondoren batek ez daki nola ulertu kazetarien jokabidea. Ulertzen dut nagusiaren interes bikoitza: politikoa batetik eta ekonomikoa bestetik. Neretzat garbi dago, nagusiak

JOXE MARI OSTOLAZA

agintereakiko harremanak zaindu behar dituela eta prezio bat ordaindu behar duela. Kasu honetan gu izan gara transakzio horren sujetoak. Uler-tzen dut ere ekonomikoki errentagarri gerta zitekeela horrelako muntaia egitea, azken finean aldeko koiunturak baliatu behar baitira eta salmentak bultzarazi. Baina kazetarien jokamoldea da asaldagarria gertatzen zaidana. Onartezina.

Gure kasuan, fiskalaren lana bete nahi izan dute errealitatean, euren lekua eta zeregina zertan eta non datzan jakin gabe edo eta horiei muzin eginez. Gorrotagarriak. Eta erredikuloa egin dute, lotsagabeki. Etika? Profesionaltasuna? Talenturik gabeko jendeari ezin zaio horrelakorik eskatu.

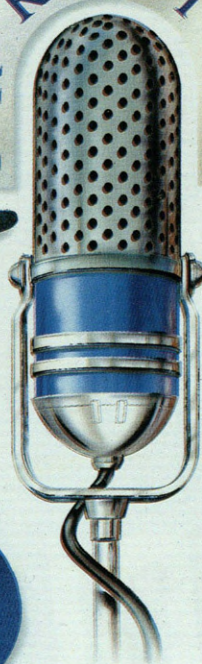
Nagusiari plazer egiteko zernahi idazteko prest daude lerdea dariela ere. Zozoenak izaten dira mundu ho-

netan nazkagarrienak. Ez dakitena, nagusiarentzat ere beraiek direla ahulenak eta ordezkajerrenak. Astoa beti asto eta zaldi lasterketan parte hartu nahi duen astoak denbora gutxi iraungo du zirkuitoan ezin baita arrantzaka sinfoniarik osa.

IRAGARRIA zuten espektakuloaren oinarria falta zen. Futbol partidua iragarri, estadioa bete, arbitroak izendatu, zelaia zaindu eta ongi marratu... dena prest. Baina jokalaririk ez da agertu eta hauek gabe ezin joka partidurik. Iragarria zuten espektakuloan oinarria falta zen. Kontzertoa iragarri, antzokia bete, eskenatokia prestatu, argiak, mikroak, kea, teknikariak.... dena prest. Baina musikaririk ez da agertu eta ezin eman kontzerturik. Hala ere ez dira gaizki atera euren errakuntzatik, inork ez baitie sarreraren dirua bueltatzerik eskatu. Mementuz, ondo atera dira, baina horrela noiz arte? Surik gabeko kerik onartzeko prest al gaudeluzaz? Guk dugu hitza.

URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE

I · R · A · T · I · A

egm

Tfno. (943) 55 47 70

F.M. 103.0

Uhin Berria.
Irudi Berria.